

med. perferuatiuis pestis num. 253. Auen-
dan. lib. 1. de exequend. mandatis lib. 1.
cap. 1. num. 20. vers. hodie verò ad
quem modum etiam responderi potest
ad consil. Andre. Sicul. consil. 36. lib. 4.
ad dictum Paul. Castrensis. sequitur §. si
viam num. 6. ff. de vsuac. quorum supra
mentionem fecimus, poterunt enim eo-
rum dicta admitti, in terminis, de qui-
bus supra alias in distinctè erit obserua-
da decisio dicti cap. fin. de præscriptione,
quod disponit ordin. Portugalie lib. 4. tit.
79. noua recopilatio. illud sane menti ten-
endum est: quod si prædictum statutum
fiat contra personas odiosas, vtpotè cō-
tra vsuarios, in dubio interpretabimur
in penam illorum id statutum ordinasse:
& penam illam, in debitores transfuisse
& sic valebit prædictum statutum vt
post Bald. tradit Corn. consil. 55. num.
22. lib. 3.

Viterius & ex supra resolutis infertur
96 explicatio ad ordinationem lib. 4. tit. 20
veteris impressionis & hodie ord. lib. 4.
tit. 32. & 33. nouæ recopilationis dum
constituit, quod salaria debita famulis
vel alijs seruientibus, non possint peti
elapso triennio, postquam à domo domi-
ni recesserunt, & elapso triennio non te-
neretur dominus eis aliquod salariū sol-
uere, quod etiam constitutum inueni-
tur in l. final. tit. 15. lib. 4. ordinam. no-
97 ui & in multis alijs prouincijs, similes le-
ges in hac specie inueniuntur vt prosequi-
tur Conaruius cap. possessor 2. parte §. 11.
num. 2. vers. ad idem spectat.

Ad declarationem autem prædictarū
legum, in primis est aduertendum, quod
ordinatio Portugalie supra relata non
corrigitur per l. 1. tit. 1. lib. 6. extrauagantiū
dum generaliter constituit actiones per-
sonales non tolli, nisi spatio 30. annorū
& hodie lib. 4. tit. 79. nouæ recopilationis.
nam imò ea lex debet recipere interpre-
tationem à lego speciali d. lib. 4. tit. 20.
& hodie lib. 4. tit. 32. & seq. nouæ reco-
pilationis, iuxta doctrinam glo. 1. leg. sciē-
dum ff. qui satisdare cogantur & in termi-
nis Gama decisio 334. num. 3. Molina Sa-
cietatis Iesu disputat. 67. col. 2.

Præterea est aduertendum, quod or-

dinatio lib. 4. tit. 19. in principio con-
stituit: quod si famulus, qui non esset so-
litus locare operas, seruiret domino, nul-
lo constituto salario, sed quod ei domi-
nus daret quod vellet: is in iudicio nihil
petere poterat, nomine salarii: quæ or-
dinatio videtur deducta ex traditis per
Alex. l. penult. §. 1. n. 1 ff. solus matrimo-
& in terminis per Baptis. Bonium tralla,
de stataria vrbis præscriptio glo. 19. num
7. sed quia hoc durum, & in humanum
visum est l. 3. tit. 1. lib. 6. extrauagan-
tiū id emendauit, & hodie lib. 4. tit. 29. no-
uæ recopilationis, & constituit, quod do-
minus teneretur prædictis famulis præ-
stare illud salarium: quod similibus per-
sonis præstari solitum esset: quod & in
Francia ex æquitate obseruari asserit
Rebuff. 2. thomo ad l. galica. tit. de famu-
lorum salarijs glo. 3. cuius meminit Gu-
tierrez de iuramento confirmatorio. 1. parte
cap. 64. num. 3. vnde quauis stante dis-
positione d. ordinatio. lib. 4. tit. 19. fru-
stra disputaretur, vtrum elapso triennio
posset famulus petere salarium, cum sa-
larium numquam ei fuisset debitum: cer-
terum hodiè cum iam debeatur salarium,
dicendum est ultra triennium illud pe-
tere non posse: & ita Azenedus l. final.
tit. 15. lib. 4. ordinamenti num. 4. ad
quem modum explicandus est Gama de-
cisio 334. num. 11. vbi tamen vide Flog-
res ad finem.

Denique est aduertendum tam præ-
dictam legem Portugalie, quam legem
Castellæ in sua generalitate videri per-
mittere, hanc præscriptionem triennalē:
etiam cum mala fide domini præscriben-
tis, quod agnoscit Conaruius cap. possessor
2. parte §. 11. num. 2. vers. ad idem spe-
ctat. & ob id dubitat de earum validitate:
Orosius autem l. omnes populi num. 78.
ff. de iustitia & iure existimat eas leges
tantum esse obseruandas quado domini
ignorant se illis famulis debere salaria:
alias cum mala fide præscribere non po-
terunt: cui subscribit Padilla l. 1. num.
44. C. de seruitutibus & probat Molina
Societatis Iesu disputat. 67. col. pen.

Sed ad veram explicationem, est ad-
uertendum: quod vt simili tradit Paul.
Castrensis

Castrensis. consil. 162. super primo lib. 1.
 prædictæ leges proprie non agunt de
 præscriptione, sed potius de præsumpta
 quadam probatione factæ solutionis, præ
 sumit enim lex, transacto triennio, do
 minum famulus salarium soluisse, & ob
 id famulus denegat audientiam, quoad
 petendum salarium: quasi ei obicit regu
 lis. *bona fides ff. de regulis iuris*, quod
 per itaque induci posse concedit *Bart.*
l. omnes populi num. 24. ff. de iustitia &
iure Alex. consil. 220. num. 6. lib. 6. An
dre. Siculus consil. 59. lib. 4. quare Gu
tierrez in repet. l. nemo potest num. 200.
& num. 232. ff. de legat. 1. admoher do
 minos, ne hoc casu fundent se in præscrip
 tionem: sed super facta salarii solutione:
 & eam probare per lapsum triennij: &
 & ita etiam *Gama decis. 334. num. 7. &*
Azuevedus l. 6. tit. 15. lib. 4. ordinem. n.
65. & pariter famulo petenti salarium
 non debet opponere exceptionem præ
 scriptionis, sed potius exceptionem factæ
 solutionis, *Rebus. ad ll. galicas tit. de fa*
mularum salarijs glo. 11. cum autem præ
 dictæ leges constituent, elapso triennio,
 dominos non teneri soluere salarium fa
 mulis: satis significat prædicti præsump
 tionem probationem soluti salarii, inducere
 præsumptionem iuris & de iure iuxta no
 tata *cap. 15. qui fidem de sponsalibus* ad
 uersus quam non admittitur probatio,
 nisi per confessionem partis *glo. recepta*
l. in contrahibus in rine. C. de non nu
mer. pecun. quod in terminis tenet Men
chaca de success. creat. §. 10. num. 33. Mes
sa de taxa panis conclusio. 1. num. 142.
 quibus ad le Romanum idem concludentem,
 in similimo casu *consil. 102. num. 4. &*
gratus consil. 41. num. 28. lib. 1. Feli
nus cap. final. num. 7. ad finem de præ
scriptio Conarumias cap. possessor 2. parte §.
11. num. 4. vers. tertio inferitur.

Vnde inferitur non esse verum, quod
 post *Conarumias* tradit *Menchaca illustrati*
onem quæstio cap. 89. num. 59. Gama decisio
334. num. 6. quem omnia vide num. 4.
 quod allegata per dominum præsumpta
 solutione, poterit famulus probare
 contrarium per testes vel instrumenta,
 quod ante eos sentit *Paul. consil. 162.*

super primo col. 2. lib. 1. nam cum hæc
 sit præsumptio iuris & de iure, non est
 admittenda probatio in contrarium nisi
 per confessionem partis, ut dictum est.

Inferitur etiam non esse verum, quod
 tradit *Messa de taxa panis conclusio. 1. n.*
144. cum tenet, quod si famulus dicat:
 se relinquere iuramentum domini: ut de
 clarer, utrum ei soluerit salarium? cogend
 us est dominus subire iuramentum iux
 ta regulam *l. manifesta de iure iur. alle*
gat Rebus. 2. thomo ad ll. galicas tit. de
famularum salarijs glo. 12. qui tamen po
 tius concludit contrarium: imò quod cū
 dominus habeat probatam intentionem
 suam propter legis præsumptionem, non
 est cogendus iurare iuxta regulam *cap. 2.*
de probatio. & in specie videtur textus l.
in contrahibus §. illo C. de non numerat.
pecunia. per quem ita tenet Parladorus
verum quotidianarum lib. 1. cap. 1. n. 12.

Pariter etiam conuenit cantella, quam
 tradit *Aniles de pratoribus cap. 10. num.*
69. & Gutierrez d. l. nemo potest num. 488.
 quod si post lapsum tempus pars confi
 geatur scripturam suam esse, ob id, non
 obstantem præscriptionem erit cogendus de
 bitum confessatam soluere: verius enim
 est contrarium: nam cum perfecta præ
 scriptione confessus fuerit, hæc confessio
 ei nocere non debet eadem ratione, qua
 scientia rei alienæ superacientis nihil
 præiudicat præscriptioni iam perfecta:
 iuxta notata *cap. final. de præscriptio. &*
ita in terminis Avendanus lib. 2. de exe
quendis mandatis cap. 30. num. 11. & la
tius probat Azuevedus d. l. 6. tit. 15. lib.
4. ordinamenti num. 42. Molina Socie
tatis Iesu de iustitia & iure disputatio. 67.
ad finem, quod facilius in casu prædicta
rum legum recipiendum est: nam & si
 dominus, confiscatur scripturam suam
 esse, & sic agnoscat debitum, potest ni
 hilominus allegare: se soluisse, & id pro
 bare per legis præsumptionem ut in ter
 minis adducit *Parladorus verum quoti*
dian. lib. 1. cap. 1. §. 12. n. 14.

Denique inferitur apporatio ad tradita
 per *Menchaca de success. creat. §. 10. n.*
36. qui si dominus transacto triennio fa
 ceatur, se non soluisse salarium famulo,
 non

non est cogendus ei solvere: quia scientia superueniens, non tollit p[re]scriptio[n]em iam completam; nam eius ratio tantum concludit in vera p[re]scriptio[n]e vt supra diximus, & nos non agimus de p[re]scriptio[n]e, sed tantum de p[re]sumpta probatione solutionis; si ergo per confessionem partis constat de veritate in contrarium, non habebit locum p[re]sumptio legis, quantuncumque sit iuris & de iure: & ita in specie contrarium tenet *Messia de taxa panis conclusio* 1. num. 148. nam & in foro conscientie, in quo non habet locum leges fundatæ in p[re]scriptio[n]e: si constitatur se non soluisse, cogendus est in eo foro solvere *Castro lib. 2. de potestate legis penalis cap. 10. Rebus. vt supra glo. 10. num. 8. & glo. 12. ad finem Duenhas reg. 6. num. 2. & reg. 306. n. 6. Gama decisio 434. num. 5. & fateatur esse verum Menhaca de success. creat. §. 10. num. 33.*

110 Quibus tamen addendum est: quod in materia p[re]dictarum legum, facilius potest in domino dari iusta ignorantia debiti: & consequenter bona fides, quā in quacumque alia materia: quia solent domini solvere salaria famulis minutatim, & absque schedula, cum enim famuli multas soleant pati necessitates, quibus succurrere non possunt, nisi ex suo salario, facile potuit dominus credere, se illud soluisse: maxime, cum tandiu tacuerit in non petendo salario, vt aduertit *Peres. l. 3. ordinamenti veteris col. 4. fol. 172. & Rebus. de famul. salarij glo. 12.* quinimodò sufficere de hoc probabiliter dubitare, vt iustus sit conscientia per ea, quæ diximus ad rubr. supra eod. & tenet *Menhaca de success. creat. §. 10. num. 33. quicquid repugnet Messia de taxa panis conclusio* 1. num. 149. sed si postea ei constet non soluisse, saltem in foro conscientie cogendus est solvere vt supra diximus.

111 Ex p[re]dicta autē cōmuni opinione, quā descendimus, inseritur annotatio ad dictū *Bald. consil. 303. ad euidentiā num. 4. lib. 1.* quod si quis habeat dominium reuocabile alicui rei, potest cum mala fide p[re]scribere confirmationem domi-

nij reuocabilis: quanuis malæ fidei possessor dominium ipsum p[re]scribere nō possit, allegat textum *l. in bello 12. §. si quis seruum ff. de captiuis* quod multis relatis dicunt esse receptum *Bald. de p[re]scriptio 4. parte 5. principalis questio. 3. num. 4. Boerius decis. 211. num. 4. & id consulendo probant Anton. Rubens consil. 3. num. 10. Cassaneus consil. 11. num. 48. Menoch. consil. 143. num. 42. lib. 2. & consil. 201. num. 115. lib. 3. Decian. consil. 10. num. 64. lib. 1. & probat etiam Baptista Bonius tractatu de statuarum vrbis p[re]scriptio[n]e glo. 19. num. 74. Nam hoc dictum videtur confundi ex supra traditis: & maxime ex generalitate cap. fin. de p[re]scriptio. & ita Bald. dictum improbat *Fabian. de emptione & venditione 7. questione a num. 5. cui subscribit Gozad. rep. l. 2. num. 91. C. de p[re]stis inter emptorem & Paris. consil. 19. ad illos se referens consil. 92. num. 33. neque obstat textus per Bald. allegatus d. l. in bello §. si quis seruum quia respondet Fabianus d. 7. quest. n. 7. quod ibi dominus reuocabilis, erat bonæ fidei possessor. & ideo p[re]scribit: idque status probat *Gozadin. d. l. 2. num. 91. C. de p[re]stis inter emptorem* expendes, quod ille textus ad vltucapionem clarè requirit quod dominus reuocabilis emerit, bona fide credens, seruum non fuisse redemptum: sed esse proprium venditoris, & sic putaret domino antiquo nulli ius redimendi competere: & hæc ratione tanquam verus possessor bonæ fidei usurpauit confirmationem domini: ergo clarè sentit, quod si sciret domino antiquo competere, ius rependendi oblato pretio, quod non p[re]scribet confirmationem domini: sed transacto triennio dominus antiquus vtrius iure offerendū, vt ibi expressit *Rainerius & Cuman. l. si quis seruum in principio num. 3. ad finem ff. de acquirenda hæreditate ac ita textus retroquebitur contra Bald.***

Sed pro vera explicatione istius articuli, ad tria est aduertendum. 1. quod Baldus supra relatus loquitur in p[re]scriptio[n]e 30. annorum. 2. quod improprie vocat illum possessorem malæ fidei, nam cum habeat conscientiam rei propriæ, &

non

non aliena, non potest dici mala fidei possessor ut advertit Baldus d. consil. 303. num. 3. in fine lib. 1. unde prius dixisset, quem præscribere confirmatione dominij, etiam si fiat rem illam, quam vii propriam possidet ab eo aliquo iuris remedio vocari posse. 3. quod textus d. §. si quis servum. Loquitur in vscapione rei mobilis, quæ triennio perficitur: & tunc distinguit, verum dominus revocabilis sciat dominus antiquo competere ius revocandi, & tunc per triennium non vscapiet domidij confirmationem, aut vero ignorat, & tunc vscapiet confirmationem dominij: ratio huius distinctionis est, quia primo casu, dominus revocabilis non videtur habere eam bonam fidem positivam, quæ in vscapione triennali & vscapione longi temporis requiritur: titulus scilicet & bona fides. l. nulla C. de rei vendicat. in princip. inst. de usu cap. ille autem qui scit rem, cuius dominus est revocabilis, à se iuste auocari posse, licet non sit mala fidei possessor, cum non habeat conscientiam rei alienæ, ut dictum est: tamen non habet illam bonam fidem formalem, quæ requiritur in vscapione & præscriptione longi temporis, quæ in eo consistit, quod possides credat, eum, à quo causam habet, fuisse dominum perfectum illius rei, l. bona fidei 108. ff. de verbor. signif. & consequenter se esse dominum perfectum eiusdem rei l. apud antiquos §. cum igitur C. de furtis sed qui habet dominium revocabile, non habet perfectum dominium rei, attenta distinctione Bart. l. si quis vi §. differentia ff. de acquirenda possessione ergo non dicitur habere eam bonam fidem positivam, quam vscapio & præscriptio longi temporis requirunt: & consequenter non vscapiet: dicitur igitur magis esse in eo medio, quod datur inter bonam & malam fidem, de quo per gloriam fin. l. non debet ff. de dolo. In secundo autem casu quia ignoravit servum fuisse redemptum, & consequenter ignoravit domino antiquo competere ius offerendi: tanquam existens in vera & positiva bona fide, præscribit confirmationem dominij: per rationem expressam

d. §. si quis servum quam expendit Aretinus l. 3. col. 2. ad finem ff. de acquirenda hereditate intelligendo quod tunc non vscapiat dominium servi, quod iam fuit erat ex dispositione legis l. sequitur §. la nass. de vscap. sed tantum confirmationem dominij: ut scilicet revocari amplius non possit, ut textus clare sentit & ibi notat Rainerus & Albe. Aretin. consil. 104. n. 5. Peralta. l. 3. §. final. num. 25. ad finem ff. de hered. inst. Octavian. decisio Pedamonta. 115. num. 18. quamvis Cornens l. licet num. 7. C. de iure liberand. dicat quod in d. §. si quis servum vscapiatur servus, & non ius offerendi competens domino antiquo: vel dicendum est: quod reuera præscribitur dominium servi in revoca: ille ex quo in consequentiam tollitur ius offerendi domino antiquo competens.

Ex quibus ita animadvertis, inferitur quod ex principali distinctione d. §. si quis servum loquente in vscapione, non potest inferri ad casum Bald. de quo agimus: in quo agitur de præscriptione 30. annorum, in qua ad præscribendum sufficit illud medium inter bonam & malam fidem: expresse Paul. Castrensi. l. 1. num. 5. C. de acquirenda possessione & diximus in rub. supra eod. & vique d. §. si quis servum aperte sentit dominum revocabilem, videri constitutum in eo medio: dum dicit, dominium ex constitutione transiitum fuisse in redimentem servum captum ab hostibus, ut magis illi faueretur: qui utique favor non consistere potest, in eo, quod videatur esse in bona fide formali, quod id textus negat in distinctione quam facit vscapionem restat igitur ut videatur constitutus in illo medio inter bonam & malam fidem, quod sufficit in præscriptione 30. annorum.

Non est tamen omittendum, quod contra distinctionem inreconf. d. §. si quis servum nimis videtur virgere l. generaliter ff. de malis actib. qui agit de vscapione servi, qui noxiam commisit: & tamen probat, quod si servus fuerit traditus pro noxa, is, qui traditur, illum vscapiet: etiam si fiat alienum esse

ergo

ergo etiam in vscapione sufficit quem
 esse dominum propter sententiam, etiam
 si sciat alienum: quod gloss. ibi verb. vsc
 124 1109. dicit speciale esse propter titulum
 sententiae: unde ex eo textu vulgo colligitur,
 quod sententia inducit titulum, ad
 praescribendum: etiam et, qui scit rem
 alienam esse, & ita gloss. leg. qui auctor
 183. ff. de reg. iuris Romanus consil. 454.
 num. 52. Paul. Castrens. consil. 21. num. 1.
 4. lib. 2. idem l. praeioris in principio ad
 finem ff. de danno infecto & ante eos Bald.
 consil. 483. considerandum num. 8. lib. 52.

125 Sed hinc collectio falsa est: neque enim
 sententia purgat malam fidem possessoris,
 ut in terminis probat Romanus
 leg. si per errorem ff. de vscapione. & nota-
 biliter prosequitur Lambertengus de con-
 trahiis sine solemnitate factis gloss. 1. ad
 num. 336. unde speculator sit. de secundo
 decreto §. in 2. num. 7. intelligit, specta-

126 116 esse in actione noxali, ut sciens alienum
 esse vscapit: & aliud esse in aliis actio-
 nibus realibus, vel personalibus: ratione
 autem specialitatis in eo constituta: quod
 speciale est in actione noxali, vel lata sen-
 tentia contra alium pro noxa: noceat ve-
 ro domino: quia & ipse praedicta actione
 teneretur, si constaret eum verum esse
 dominum, sequitur Bald. d. l. & genera-
 liter in utraque lectura: ex hoc colligens:
 quod ille, qui scit servum esse alienum,
 non potest dici malae fidei possessor, cum
 sciat ita alienum esse: ut nihilominus ve-
 rus dominus concedatur atque si contra eum
 lata esset sententia, & hanc specialitatem
 in causa noxali agnoscit Corras. l. servi-
 tates d. num. 33. ff. de servitut. & Men-
 chaca illustrum questio. cap. 72. num. 19.
 ad finem.

Ex quibus inferitur d. l. & generaliter
 procedere in casu speciali, & sic non pu-
 gnare cum d. §. si quis servum.

127 Inferitur etiam vera resolutio ad eam
 quaestionem Doctorum, utrum d. leg. &
 generaliter, sit hodie correcta iure cano-
 nico: iuxta regulam generalem cap. final.
 de prescriptione: & cap. possessor de reg. iu-
 ris in 6. in qua questione Paulus l. priores
 in fine principii ff. de danno infecto & l.
 1. no. 5. in fin. C. de acquirenda posses-

128 107 tenet correctam esse: & idem tenent plu-
 res alij, quos refert & sequitur Conar. cap. 1.
 possessor 2. parte §. 10. Pinet. arth. nass. in q.
 cenale num. 56. ad finem: C. de bonis ma-
 129 107 ter. contrarium tamen in hoc hodie illam
 legem procedere non esse in dispositione
 ne iuris canonici sentit gloss. in cap. commi-
 tingit de dolo & contumacia gloss. cap. si de
 ligenti verb. bona fides de prescriptione &
 ibi Antonius num. 22. & gloss. final. cap. 1.
 possessor de reg. iuris in fine Bar. l. si si-
 nita §. si de vscapibus num. 22. & ibi Alexan-
 130 107 der l. ff. de danno infecto fatetur esse re-
 ptum licet ipse in contrarium non afferat
 Bald. de prescriptione 2. parte 3. principii
 19. & num. 2. Anton. Gabriel lib. 5. com-
 munium tit. de prescriptione conclusio 7. ad
 ad finem.

Sed ex supra traditis, concordandae sunt
 opiniones, ut prima opinio verior sit: &
 tenenda, in qua obique sententia lata so-
 per, actione reali vel personalis: secundum
 autem opinio procedat specialiter in sen-
 tentia lata in causa noxali, nam cum ita
 sentiat rem esse alienam, ut tamen verus
 dominus concedatur scire sententiam, & sic
 vel relinquere servum pro noxa, vel solu-
 re litis restitutionem: d. l. & generaliter
 & l. bone fidei l. 1. ff. de noxalibus magis
 ratio suam videtur possidere, & ita constan-
 te mala fide praesentibus: & ita Corras. d.
 l. servitutibus num. 33. ff. de servitutibus
 & Menchaca illustrum cap. 72. num. 19. in
 fine quoniam & in actione noxali id tan-
 tum admittendum est: quando verus do-
 minus erat praesens, & servum non do-
 131 107 dit: nam si esset absens, quia tunc senten-
 tia ei non noceat, si vellet servum deser-
 dere leg. aliquid ff. de in noxalibus 30.
 ff. de noxalibus actio l. 2. §. 1. ff. de ex-
 132 107 tate causa agatur. a casta ratione, de qua
 supra ille, qui obtinuit sententiam in
 causa noxali, non potest servum vscapere:
 rei: si sciret reuera alienum esse: & in his
 terminis procedent tradit per Conar. d.
 cap. possessor 2. parte §. 11. col. pen.

Ex his igitur ita explicatis, & dictis
 Bald. consil. 303. ad evidentiam num. 42.
 lib. 1. de sensu ut supra, colligenda est co-
 133 107 nclusio in hac materia: quod
 habens dominium in re quocumque potest
 praescri-

- 131² p[re]scribere confirmationem domini ipsa-
tionem non tantum etiam si sciat reuocari
posse, nam contra sit dominus, & sic ha-
beat conscientiam propriam, & propter
debitum quod reuocari possit, tantum
constituitur in illis mediis quod datur
inter bonam & malam fidem, ut patet
forib[us] longissimi temporis, & dictum
est de re adhibendum, quod Baldus lo-
quitur in eo, qui tenetur reuocare, &
sic patet, cui restitutum est, prout
obediunt petita euenditionem leg. 2. C. de
pactis interemptorem, cum iugur pro-
babilitate possit cogitare, quod ille fac-
turus per tantum tempus, non valeat pretia
restituere, & evidentius oparetur, quod bona
fide p[re]scribetur, ut aduersus Decium leg. re-
uens, num. 7. C. de pactis Ruin. consil.
37. in num. 170. lib. 1. & notat Soccin.
in consil. 145. a. num. 62. lib. 1.
Decian. in consil. 10. num. 63. lib. 1. Me-
nichius consil. 143. num. 123. lib. 2. & la-
mian. consil. 20. num. 111. lib. 3.
- 132² Et quod regula refertur primo annota-
tio, ad dictum *Imp[er]atoris cap. episcopalis nu-
m. de donatione*, quod, quibus contra
restituere possit, per restitutionem in in-
tegrum, vel alio iuris remedium, dici-
turse in mala fide, & ideo nullo tem-
pore p[re]scribetur, sequitur Alex. consil. 54.
num. 10. lib. 6. Riminald. consil. 296. n.
22. lib. 2. Roland. consil. 6. num. 45. lib.
3. Ruin. consil. 43. num. 80. lib. 1. qui-
bus adde scilicet. S. de quarta num. 35. ad
finem de p[re]scriptio. Baldus, repet. l. cel-
sus num. 24. de restitu. in integrum lib. 6.
Qualiquis refertur & sequitur Lambergen.
de contractibus sine solemnitate glos. 1. n.
- 133² 271. contrariam tamen opinionem imo-
istum posse p[re]scribere confirmationem
domini, tenet Rater, cap. per tuas nu. 8.
de donatio. Contrarius aliorum refertur resol.
lib. 1. cap. 3. num. 5. Pincl. leg. 2. C. de
restitu. vend. ex parte cap. 1. num. 28.
de 3. parte cap. 2. num. 26. Mencha. vsu
frequentum cap. 71. num. 5. quibus adde-
dixit falgosius l. intra uisile §. uidentis
bus in fin. ff. de minorib.
- 134² Sed ex p[re]dictis concordande sunt
opiniones, ut prima procedat in p[re]scri-
ptione longi temporis d. leg. in bello §. si
quis feruam, explicata ut supra secunda
autem opinio procedat in p[re]scriptio[n]e
longissimi temporis, rationem differe[n]-
tiam iam assignauimus.
- 135² Secundo inferre intell[ig]it[ur] ad casu
primum de p[re]scriptio[n]e ubi conuerteret
episcopatum per hereticos occupatum
illum p[re]scribitur nisi uerus episcopus il-
lum reparet, intra sex menses, dubitatur
Doctores quomodo in qui sit episcopa-
tum alienum esse, & si sit male fidei pos-
sessor cap. si uirgo. 32. quest. 2. §. quod
autem Insti. de usurpatione possit p[re]scri-
bere contra regulam cap. fin. de p[re]-
scrip. & admodum receptum est fauore
fidei id esse receptum, ut tradit glos. 1.
si diligenti. verbo, bona de p[re]scripta. &
glos. fin. cap. possessor. de reg. iur. in 6.
alijs relatis per Couar. d. cap. possessor. 2. p. 6.
11. num. 8. Bald. de p[re]scrip. 1. p[ri]or 4.
p[ri]ncip. quest. 42. uera lex canonica po-
tuit ex iusta causa inducere et cum mala
fide p[re]scribatur, Bald. de p[re]scrip. 2. p[ri]or
3. p[ri]or. quest. 14. num. 14. & post Rip.
Augend. lib. 1. de exequend. mand. lib. 1.
cap. 1. col. 3. quibus adde Bald. cap. uir-
lenti. num. 3. in fine de p[re]scrip.
- 136² Sed utique neque fuisse fidei admitti
debet quod quis p[re]scribat cum pecca-
to cap. super eo. de uisur. & latius com-
probatur Couar. cap. possessor. 2. parte 5.
11. col. fin. ante fin. & ideo uerius in-
tellectus est, quod ille, qui conuertit epis-
copatum ad fidem ab hereticis oppres-
sum, ex ipso iure canonico consequitur
illius titulum & administrationem, cap.
placuit 16. quest. 3. & sic non potest dici
habere conscientiam rei aliena, sed pro-
pria, & quantum quia sciat per verum e-
piscopum repeti posse, & sic non videa-
tur habere bonam fidem, requisitam in
p[re]scriptione longi temporis d. §. si quis
feruam & dictum est, tamen fauore fi-
dei ius canonicum tribuit spatio sex me-
sium eundem effectum, quem habet p[re]-
scriptio longissimi temporis ut in similib[us]
probatur leg. locorum C. de omni. iura de-
fens. lib. 11. & facit optimè leg. qui agros
eo. d. sit. quod ex p[re]dicta ratione e-
tiam h[ab]et locum obtinet, ut probatur Ri-
pa. C. sapient. num. 67. ad fin. de restitu. spo-
litat

liat. & tractat. de peste titul. de remed. praeservat. contra pestem num. 233. & Conarrat. cap. possessor. 2. parte §. 11. colun. pen. & facit notabile dictum Bald. C. vigilans num. 3. in final. de praescriptio. quidquid repugnet Masc. de probat. 3. part. conclus. 214. num. 20. Et hac ratione procedit praed. praescriptio. & ita in effectu, Couarruui. d. cap. possessor. 2. parte §. 11. col. pen. de reg.

138 iur. in 6.

Tertio infertur explicatio ad dictum Angel. consil. 55. quod si quis vendat rem eam pacto de retro vendendo: & emptor non redimat infra 30. annos praescribatur pacto iuxta regulam huius text. quam opinionem fatetur esse recap tam: Gozadin. leg. 2. num. 189. C. de pactis inter emptorem Aymon de antiquitate tempore 4. parte §. circa praemissa a num. 35. & consil. 71. Soccin. Junior consilio. 145. libro. 1. Roland. consil. 21. num. 42. lib. 2. Boerius decision. 182. num. 4. Tiraque. lib. 2. retractat. §. 1. glosa 2. numer. 7. Vinus lib. 2. communium, opinione 205. & late Menoch. consil. 201. a numer. 84. libro. 3. gigas consilio. 58. a num. 2.

139

Contrariam tamen opinionem imo istum praescribere non posse: quia sciebat se teneri ad reuendendum, Tenet Fabianus de emptione, & venditione, 7. question. principali a num. 5. Andre Siculus consilio 51. numer. 10. lib. 1. Alciat leg. petens numer. 7. Cod. de pactis, & in rub. numer. 2. de praescriptio. & late probat Cephalus consil. 40. a num. 5. lib. 1. Antonius Gomez. 2. tomo cap. 2. num. 28. Valascus de emphyteusi question. 11. num. 17. Couarruuias. resolut. lib. 1. cap. 9. num. 5. Rota a venoniens. decis. 129. num. 4. & num. 12. gigas consil. 58. num. 8. quem vide, & num. 20.

140

Et secundum hanc opinionem iudicari in camera imperiali, asserunt, Minfingerig. in decisio. Camera centuria 1. observatio. 16. & Andre Gaillus praedicarum observat lib. 2. observat. 18. a num. 4. Sed opinio Angel. sine dubio

verior est ex supra traditis: & procedit etiam si promissum fuit, quod quoadcunque reuenderet & id firmatum sit iuramento vt resoluit, Ostianus. consil. 21. a num. 14. circa quod est videndus, Angusola. consil. 31. lib. 2. licet è contra: si promittat reuendere intra certum tempus eo elapso non teneatur reuendere, vt tradit, Pacian de probatio. lib. 1. cap. 32. a n. 17. circa quae videndus est lambertengus de contractibus sine solemnitate. cap. 3. num. 67. Gigas sibi contrarius consil. 69. a num. 2.

Vltimo ex praedicta communi resolutione, quam defendimus, infertur resolutio ad celebre dictum, Ancarrani cap. sine possessione num. 7. ad finem de regulis iuris in 6. quod vbi agitur de iure querendo, procedit praescriptio, etiam si praescribens sciatur illud ius alteri quæri posse & proponit exemplum: quando legatum relinquatur legatario: nam quando non declarat verit, vtrum velit illud acceptare? procedet praescriptio nam cum pendeat a voluntate legatarii, illud acceptare, vel repudiare l. seruum filij in §. 1. ff. de leg. 1. si per tantum tempus definit petere legatum: probabiliter potest hæres credere, illum nolle acceptare legatum, unde bona fide videtur praescribere: subscribit, Decius leg. petens num. 7. C. de pactis, & notab. consilio. 554 a num. 2. Balb. de praescriptio 5. parte 5. principalis quest. 3. num. 3. Negusane de Pignor. 2. Memb. 6. partis num. 22. & alij relet per Tiraque. lib. 1. retract. §. 36. glosa 2. num. 40. & per Couarruuias cap. possessor 2. parte §. 11. num. 5. Baptista Bonus tracta. de statutaria vrbis praescriptione glosa 19. a num. 73. & Lambertengus latius tractat. de contractibus sine solemnitate factis glosa 3. a num. 68. & secundum istam opinionem, consuluit Cephalus consilio 177. num. 45. lib. 2. Roland. consilio 21. num. 55. lib. 2. Tobias Nouus consil. 27. num. 15. Menochius consil. 201. num. 75. lib. 3.

143

Contrariam tamen opinionem, imo hæredem contra legatarios praescribere non posse, tenet Ancarran. sibe

P

com.

contrarius consil. 139. *visa predicta in fine* Cumanus consil. 149. *domina contestia* a num. 2. Decius cap. ecclesia. a num. 26. *de constitutio*: Boni fide prescribitur et adducit. Ruinus consil. 34. n. 9. lib. 2. *circa quod videndum est* Parisius consil. 66. a n. 97. lib. 3. *peregrini de fidei art.* 41. n. 10. *ad fin.* Ex quibus constat id procedere, etiam si mortuo testatore actio sit orta legatorio: ad petendum legatum, §. *sed nostrum in tit. de legatis*. Nam ad huc hæres prescribet, quia militat rationes de quibus supra tradit Socino, *In nior consil.* 145. n. 71. lib. 1. *quicquid contrarii sentiat* Parisius consil. 92. n. 3. lib. 3. Itaque procedere in imixione sui heredis quia militat eadem ratio: quæ in legato, l. *final. versic argumentum ff. de cond. et testat.* Et sic etiam possessor prescribet, adversus filium suum heredem, quia ad huc militat rationes de quibus supra quicquid contrarii tenet Cossal. qui duos §. *cum in bello verbo bona vendicaret* n. 8. ff. de rebus dubijs, idque eundem procedit in hereditate non esse aditum, nam cum ante aditionem nullus ius quaeratur l. *unica §. in novissimo C. de caducis tollendis*. Et interim non habeatur in consideratione, l. *pretiarum ff. ad l. falcid.* Possidens contra ius aduocandi prescribetur spatio 30 annorum: etiam si sciatur illam hereditatem ad alium pertinere posse, leg. *licet cum glosa C. de iure deliberand.* late Antonius Gabriel. lib. 5. *communium titul. de prescriptio. conclusio.* 8. & 9. Baptista Bonius tractatu de statutaria vrbis prescriptio glosa 19. a num. 79. quibus addit Socinum consil. 64. num. 7. lib. 1. *Purpurat leg.* 1. num. 71. C. de pallis Tobias nonius consil. 27. num. 16. *Cossa leg.* qui duos §. *cum in bello verbo bona vendicaret* num. 8. ff. de rebus dubijs Conarrubias resolat. lib. 1. cap. 9. num. 5. *declarando ut per Ruinum consil.* 13. num. 5. lib. 3. & peregrinum de fidei com. artic. 41. num. 110. *ad fin.* *ad fin.*

145 Sed tenendo primam opinionem, huic rationi respondetur, quod dominiū, quod 146 queritur legatorio, non est irrevocabile, subintelligitur enim tacita conditio, si acceptaverit, leg. *cum pater §. surdo cum glosa ff. leg.* 2. & secuta repudiatione perinde habetur, ac si nunquam fuisset questitum l. *seruum filij §. 1. ff. de leg.* 1. leg. 1. §. *utrum ff. si quid in fraudem patroni*. Unde cum dominiū non sit irrevocabiler questitū, iudicabitur de eo tanquā de iure querendo ut colliges ex Bald. consil. 168. *proponitur n.* 1. lib. 5. *Cephalus consil.* 240. num. 25. lib. 2. & expressit Curtius in iur. consil. 204. num. 6. lib. 3. *Belb. de prescriptio.* 2. parte 3. *principal. quest.* 13. n. 9. Dominiū enim reuocabile, non venit proprie appellatione dominiū, l. *si seruū 70. in principio ff. de acquirenda hereditate*, & ibi notat Arctinus 1. notab. Itē dominiū legati tantum transfertur in legatariū, quoad dominiū civile, nam naturale ante traditionē, remanet penes heredem, ut resoluti Iason l. 1. n. 4. C. *communis delegatis*, unde cum non habeat conscientia rei prorsus alienæ, sumus extra terminos, d. c. *fin. de prescript.* & quia, cum

legatarius per tantum tempus non potiorit legatū: potuit hæres probabiliter credere quod ille noluit acceptare legatū: & sic cum bona fide prescribet ut adducit. Ruinus consil. 34. n. 9. lib. 2. *circa quod videndum est* Parisius consil. 66. a n. 97. lib. 3. *peregrini de fidei art.* 41. n. 10. *ad fin.* Ex quibus constat id procedere, etiam si mortuo testatore actio sit orta legatorio: ad petendum legatum, §. *sed nostrum in tit. de legatis*. Nam ad huc hæres prescribet, quia militat rationes de quibus supra tradit Socino, *In nior consil.* 145. n. 71. lib. 1. *quicquid contrarii sentiat* Parisius consil. 92. n. 3. lib. 3. Itaque procedere in imixione sui heredis quia militat eadem ratio: quæ in legato, l. *final. versic argumentum ff. de cond. et testat.* Et sic etiam possessor prescribet, adversus filium suum heredem, quia ad huc militat rationes de quibus supra quicquid contrarii tenet Cossal. qui duos §. *cum in bello verbo bona vendicaret* n. 8. ff. de rebus dubijs, idque eundem procedit in hereditate non esse aditum, nam cum ante aditionem nullus ius quaeratur l. *unica §. in novissimo C. de caducis tollendis*. Et interim non habeatur in consideratione, l. *pretiarum ff. ad l. falcid.* Possidens contra ius aduocandi prescribetur spatio 30 annorum: etiam si sciatur illam hereditatem ad alium pertinere posse, leg. *licet cum glosa C. de iure deliberand.* late Antonius Gabriel. lib. 5. *communium titul. de prescriptio. conclusio.* 8. & 9. Baptista Bonius tractatu de statutaria vrbis prescriptio glosa 19. a num. 79. quibus addit Socinum consil. 64. num. 7. lib. 1. *Purpurat leg.* 1. num. 71. C. de pallis Tobias nonius consil. 27. num. 16. *Cossa leg.* qui duos §. *cum in bello verbo bona vendicaret* num. 8. ff. de rebus dubijs Conarrubias resolat. lib. 1. cap. 9. num. 5. *declarando ut per Ruinum consil.* 13. num. 5. lib. 3. & peregrinum de fidei com. artic. 41. num. 110. *ad fin.* *ad fin.*

152 Vnde pro regula constituitur: quod ubi agitur de iure querendo, nihil curandum est de scientia vel mala fide prescribentis: cum in his terminis sumus extra casum, d. c. *fin. de prescript.* ut post alios

tradit

tradit Rota decisio. 180. num. 8. in 2. parte
 nouissimarum. & Canalean. decisio. 28.
 à num. 13. in prima parte: Et ideo iuri po-
 153 tendi supplementum legitimæ: & simili-
 bus iuribus querendis: & in quibus debet
 p. accedere declaratio voluntatis vt ac-
 quiritur: admittenda est. præscriptio 30.
 annorum: etiam in scientibus latè. Tira-
 que. lib. 1. retract. §. 36. glos. 2. à num.
 37. Marzarius consil. 21. num. 4. & num. 157
 35. quibus adde Saccin. notab. loquentem
 consil. 64. num. 7. lib. 1.

His ita explicatis progrediendum est,
 ad declarationem aliarum cõclusionum,
 quæ ex isto textu colliguntur: ex illo igitur
 in verb. (persecutionis) adiuncto tex-
 to: leg. pecunia verbum 176. §. persecutio
 nis ff. de verbo significat. notabis, quod
 154 etiam officium iudicis præscribitur spatio
 30. annorum. & ita gl. hic verb. persecu-
 tione Barc. num. 3. Bald. leg. 2. num. 8. C.
 de executione, rei iudicat. & consil. 189.
 punctus lib. 5. Anton. de Butreo cons. 26.
 in princip. Iason §. rursus num. 12. in fi.
 de action. & d. fuerat n. 22. eod. tit. Decius cõs.
 267. num. 4. & consil. 303. num. 24. Bal-
 bus de præscriptio 4. p. a. princip. q. 30. An-
 tonius Gomez. leg. tauri cõ. num. 1. Tiraq.
 lib. 1. retract. §. 35. glos. 4. n. 41. Ex quo
 155 inferitur non esse totum dictum, Lauren-
 cij Calcanei consil. 28. num. 25. & consil.
 75. à n. 44. quod statè statuto, quod cre-
 ditor, qui per 10. annos non petijt debi-
 tum, amplius nõ audiat in iudicio quod
 elapsus decem annis, nihilominus poterit
 implorare officium iudicis: nã cum id sit
 remedium extra ordinarium, leg. cum si-
 lius & ibi B. r. ff. si certum petat. non in-
 160 cipit competere, nisi postquam cessaue-
 rit remedium ordinarium, leg. in Pro-
 uinciali §. 1. ff. de noui operis nuncia-
 tione, unde contra illud non dum or-
 tum, nulla potuit currere præscriptio,
 leg. cum notissimi §. illud infra eo, cum
 igitur extincto remedio ordinario inci-
 piat in esse produci: poterit de nouo
 intentari: Subscribit Gratius consil. 41.
 num. 27. lib. 1. Nam confunditur ex
 eo, quod sublata actione per præscri-
 ptionem debet etiam videri sublata, im-
 ploratio officij iudicis circa eandem

rem vt tenent relati, per Tiraq. lib. 1.
 retract. §. 35. glosa 4. num. 40. Ne-
 que obstat Calcanei ratio, quia præsup-
 ponit sublata actione per præscriptio-
 nem, quod adhuc supersit officium iu-
 dicis, quod in subsidium implorari pos-
 sit: quod licet ipse conetur probare,
 d. consil. 75. cum. 31. tamen similiter
 non est verum.

Sed est distinguendum, aut enim a-
 licui competeat actio: & eius culpa,
 & negligentia fuit extincta, & tunc
 non potest implorare officium iudicis
 cum præscriptio plenissimam pariat,
 securitatem, leg. final. C. de fundis pa-
 158 tri monialib. lib. 11. cap. ad aures in
 fine de præscriptio. Si autem sine culpa,
 sed casu sit extincta actio: tunc ex æqui-
 tate potest ei competere, officium iudi-
 cis, leg. quod si ephesi ff. de eo quod cer-
 to loco. Et in his terminis potest admi-
 ti opinio. & ratio, Calcanei, & viden-
 dus est Iason leg. prætor. ait §. final. n. 2.
 ff. de noui operis.

Inferitur etiam quod sententia, quæ im-
 plorato iudicis officio, meretur execu-
 tionem: iuxta n. tota, leg. intra dies fi-
 de re iud. transactis 30. annis præscri-
 betur hoc ius, & sic non poterit man-
 dari amplius executioni, Bald. leg. de
 bitori num. 28. C. de patris Afflicis de-
 159 cisio. 245. in fine, & decis. 345. num.
 10. Maranta in prædic. 6. parte 6. vl-
 timo num. 54. Rebuff. 3. thomo ad ll. Gal-
 licas tit. de causis beneficiar. possessorij ar-
 ticul. 11. glosa unica num. 5. pagina.
 307. notab. Antonius Nata consil. 222.
 num. 1. lib. 1. Quare si quis per senten-
 tiam fuerit condemnatus, ad certæ rei res-
 titutionem, si postea per 30. annos non
 sit facta executio, amplius in ea re fieri nõ
 poterit, Afflicis decisio 345. num. 10. in
 regno autem Castellæ ius exequendi cõ-
 petens propter actionem personalem,
 præscribitur spatio 10. annorum, leg.
 161 6. tit. 15. lib. 4. ordina. & sic in hoc
 videtur recedere à iure communi,
 quod ius executiuum non patiebatur
 præscribi, nisi spatio 30. annorum:
 vt hic per glosa 5. verbor. persecu-
 tione, & ita in specie notant An-

Antonius Gomez leg. tauri c. 1. A-
lanus in antimonij inter ius commune, &
regum verò ius exequendi in dyaluentum
n. 57. & notat. exemplar Felician, tra-
dandecen lib. 3. c. 1. n. 7. & 10. p. 10.

162 Sed videndum est: qualiter ius exequē-
di possit competere, propter actionem
personalem? & dicendum est regulariter
non competere, attento in 6. communi,
etiā si de ea sit factum instrumentū pu-
blicum, leg. minor 25. annis cui fidei com-
missum ff. de minoribus Antonius Gomez ius

163 l. tauri 64. n. 2. iure tamen regio Hspa-
niæ instrumentum publicum, & scriptu-
ra pignata, per partem recognita, habet e-
xecutionem paratam, l. 1. & 2. & leg. 5.
tit. 21. lib. 4. ordinam. de quo omnino vi-
dendus, Alanus in antimonij sub litera 1.
à n. 33. & Anton. Gomez l. tauri 63. num.
2. ad medium, Auehdan lib. 2. de exequēd.
mandatis cap. 30. num. 12. vers. commo-
dum autem & in his casibus Doctores coin-
ter intelligunt prædictam legem 22. Sed

164 cum generaliter loquatur de omni exempli
fieri potest in casibus in quibus iure cō-
muni actio personalis habet executionē
paratā: quos refert, Rebuff. 1. thomo ad l.
gallicas articulo 6. gl. 3. à u. 8. Anton. Go-
mez l. tauri 64. n. 3. potest, etiā explicari
in casu, l. 3. C. de pignorib. & amplia

165 tur etiam data scientia debitoris: nam
cum non agatur de tollenda actione,
sed de iure executiuo tollendo, procedet
prescriptio etiam data scientia præscri-
bentis, Didacus peres leg. 3. tit. 13.
lib. 3. Ord. col. 4. vers. præterea pag.
715. veteris ordinamenti, & Messia de
taxapans conclusio. 1. num. 150. Aze-
ned. leg. 6. tit. 15. lib. 4. ordinam.
num. 15. Et ita ab omnibus esse rece-
ptum, dicit Parladorus rerum quoti-
dian. lib. 1. cap. 1. §. 11. ad finem
quibus adde Corne. consil. 93. num. 7.
lib. 4.

166 Limitabis autem si ius executiuum
competat propter actionem realem, ne-
que enim, d. leg. 6. tit. 15. lib. 4. ordi-
namenti correctoria est iuris com-
munis, & ideo loquens in iure executi-
uo competenti propter personalem, de-

bet extendi ad ius executiuum com-
petens propter actionem realem, Ta-
son in principio num. 101. insit. de a-
ctio. & in terminis Auehdan. lib. 2. de
exequend. mandatis cap. 30. num. 12.
vers. sed aduerte quod, & probat Parla-
dor. rerum quotidian. lib. 1. cap. 1. §.
12. num. 9. Duenhas regula 6. num. 1.
addit tamen prædicta leg. 6. tit. 15. lib.

4. ordina. Quod si ius exequendi com-
petat, ratione sententiæ: durabit per 20.
annos quauis iure communi duraret
per 30. annos ut dictum est ex quo: A-
uehdan. d. lib. 2. de exequend. cap. 30.
num. 12. vers. comodum autem ad fi-
nem, colligit, quod ante quam ius ex-
equendi competat ratione sententiæ: de-
cem annis teltetur in personibus, quæ
collectio inanis est: tantum enim præ-
supponit textus, ante sententiam, & ius
exequendi propter actionem persona-

168 lem competens non posse agi de iure e-
xequendi, quod non est in rerum natura.
Vnde frustra ageretur de illius præscrip-
tione: illud magis notandum est: quod li-
cet per litem contestationem, soleat perpe-
tuari actio quæ non fuit ad exitum per-
ducta: & sit lata sententiā, executoria tol-
letur spatio 30. annorum notat, Mencha-
ca de success. creat. §. 10. num. 32. & Parla-
dor. qui cum sequitur, rerum quotidian.

169 narum lib. 1. cap. 1. §. 14. num. 8. Quod
etiam recipiendum est, si executio iubea-
tur fieri ratone confessionis factæ in iu-
dicio, nam & hæc habet executionem
paratam leg. 5. tit. 21. lib. 4. ordinam.
& ideo quod dicitur in executotia com-
petenti ratione sententiæ, & in prædicta
confessione, recipiendum est, leg. pos-
sem indicatam ff. de re iudicata expresse A-
zevedus d. leg. 6. tit. 15. lib. 4. ordinam.
num. 5.

170 Denique ex prædictis inferitur quod
ius agendi de nullitate sententiæ vel in-
strumenti vel contractus, præscribitur
spatio 30. annorum iuxta verba generalia
huius textus & ita eleganter, Bald. vide-
dus cons. 189. punctus lib. 5. Afflicti decif.
178. n. 5. Anton. Natā consil. 524. nam.
2. lib. 3. Balb. de prescriptio 4. parte 4.
prim.

principal. quest. 32. cum autem de nullitate duobus modis agi possit principaliter & incidenter, per modum exceptionis.

Bart. l. si expressim. n. 12. ff. de appellat.

172 ius agi de nullitate principaliter, tollitur spatium 30. annorum ut dictum est: nam ius agendi incidenter de nullitate peruiat exceptionis: per petitor durabit iuxta reg. leg. par. §. fin. ff. de doli exceptio & tradit. glos. hic verb. persecutione in fine & in terminis ita declarat Perusinus cap. dilectio num.

173 10. De appellatio. ex eadem autem ratione ultra quadriennium de quo, leg. final. C. de tempor. in integ. restit. petenda: tamen non egreditur spatium 30. annorum: iuxta regulam huius textus, & ita.

173 Conarruias resoluit. lib. 1. cap. 3. n. 13. Et alia de hac materia vide per. Balbum de prescriptio. 4. parte 4. partis principalis quest. 30.

174 Viterius ex isto textu vers. (eodem etiam iure) colligendum est: quod si res mihi hypothecata, perueniat ad manus tertij & ille rem possideat per 30. annos, uti que actio hypothecaria mihi competens, censetur prescripta: quæ tamen conclusio duas patitur arduas difficultates: prima est quod licet dominium rei vsucapiamur, tamen ius hypothecæ saluū remanet creditori: l. 1. §. cū prædictum ff. de pignoris.

175 l. in ista §. non mutat ff. de vsucapio. l. vsucapio. C. de pignoris. ergo licet ius domini præscribitur longissimo tempore, tamen ius hypothecæ debet saluū remanere creditori: secunda est, quod is textus præsupponit ad præscribendam hypothecā, necessarium esse prescriptionē 30. annorū, &

176 tamen sufficere prescriptionē longi temporis præbat, l. 1. §. 2. C. si aduersus creditorem prescript. obijciat. leg. si obligata C. de ciuitatibus. Paul. Castrensis cons. 16. n. 8. lib. 12.

Sed defendēdo conclusionē ex isto textu deductā pro vera responsione primæ difficultatis præmittendū est, quod eleganter tradit. Bald. cons. 477. recolo col. 1. vers.

177 quare considera lib. 9. quod in qualibet re duo consideratur prescriptio bilita, domini scilicet & hypothecæ, quæ licet eadē re respiciant tamē diuersa sunt: & idē & ex vsucapione vnus iuris, ad vsucapionē alterius diuersi, minime inferitur: ut probat prædicti

et iura & notat Balbus de prescriptio. 4. p. 4. principal. q. 3. n. 2. & rationē assignat Cynus l. corruptionē q. 2. C. de iust. & alia Sermiento selecta. lib. 2. c. 9. n. 4.

178 Sed est aduertendum quod res hypothecata est debitoris, l. neq. pignus C. de pignoratitia actione: unde vendendo, & tradendo, dominium quidē rei hypothecæ transfert, §. per traditionē instit. de rerū deuotio. & sic respectu domini, nō est necessaria prescriptio: sed tantū est necessaria ratio ne hypothecæ, & sic solum extra terminos, d. §. nō mutat. Si igitur videretur res aliena hypothecata: ita ut opus esset præscribere dominij & hypothecæ: tunc propriū locū haberet decisio d. §. nō mutat.

179 Item est præmittendum: quod in præscribendo dominij, minus tempus sufficit: quam in præscribenda hypothecæ: nam ad præscribendum dominium, si differentia inter res mobiles, & immobiles: ut in principio inst. de vsucap. & tamen in præscribenda hypothecæ, semper necessariū est longum tempus leg. an. viusum §. fin. & leg. creditor ff. de diuers. & temporal. prescriptio. ad eo quod licet per triennium præscribatur dominium rei mobilis: non tamen præscribetur triennio hypothecæ, in ea re mobili consistens: sed necessariū est longum tempus: leg. 1. C. si aduersus Alferic & de ratione huius differentie agunt Bart. leg. 1. §. cum prædictum num. 2. & ibi fulgor. num. 8. Mudeus num. 14. Cumanus leg. in ista §. non mutat num. 3. ff. de vsucap. & Sermiento illis contradi-

180 cens selecta lib. 2. c. 9. n. 3. Ex quibus inferendo ad responsionem primæ difficultatis de qua num. 22. dicendum quidem est, ut ex vsucapione domini non inferatur ad vsucapionem hypothecæ & ideo si per triennium vsucapiam dominium: non ob id vsucapiam hypothecam: si tamen ultra triennium possideam rem hypothecam per 7. annos: ita ut iunctis cum primis tribus: resoluitur decennium, tunc hypothecæ conficitur prescripta: quia interuenit decennium, quod sufficit ad prescriptionem hypothecæ, leg. 1. C. si aduersus creditorem prescriptio longi temporis: & ita glosa fin. d. l. 1. glos.

leg. usufructus. C. de pignori. quam ibi probat Bart. Bald. & Salicet. num. 3. quod ex hoc colligitur, quod si duae praescriptiones concurrant, quae tendant ad diversa iura, minus tempus vnius computabitur in ea, quae requirit maius tempus (subscribit. Neguzanc. de pignori. 2. memb. 6. partem. 16. Mench. illustrum quae. c. 54. n. 10. ad fin. & aliter etiam explicat gloss. l. praes. C. de pignori. & ibi Bart. & Salicet. n. 2. Barb. de praescript. 4. parte. 4. principal. quae. 3. num. 3. Similiter si rem immobilem hypothecam possideat longo tempore, prout praescribit dominium, ita & praescribam hypothecam: non quod ut ex praescriptione domini videatur etiam praescribere hypothecam: quia obstat regula, & ratio d. l. infra §. non mutat, sed quia re hypothecam separatim considerata possedit longo tempore, quod sufficit ut res ipsa videatur liberata ab hypotheca, & hoc modo procedit, quod textus noster presupponit. Notat Bart. l. 1. §. cum praedictum. 3. ff. de pign. Neguzanc. 2. memb. 6. p. n. 13. Mench. illustrum c. 54. n. 10. ante fin.

Non obstat secunda difficultas, de qua n. 23. na respondetur quod si re longo tempore creditor possedit, ut liberat cum bona fide praescribit longo tempore d. l. 1. & 2. C. si aduersus creditor. praescriptio. si autem possedit cum mala fide: tunc non praescribit nisi 30. annis: & in his terminis procedit textus, & gloss. hic verbo possidente. Salicet. num. 3. fulgos. consil. 126. num. 2. quod tamen hodie attentio iure canonico, non procedet: quod nulla admittit praescriptionem cum mala fide. r. fin. de praescript. notat. gl. 2. l. cum notissimi in princ. infra eo. Bald. conf. 4. factum n. 4. lib. 3. Salicet. hic. n. 3. Cumanus l. si quis fundum n. 1. ff. de acquirenda. possess. Neguzanc. de pignori. 2. Memb. 6. partem. 1. ad fin. Paris consil. 50. n. 4. lib. 1. Socin. l. un. consil. 145. n. 17. lib. 1. Addendo tamen, ut licet non habeat bona fidem positiva, quae necessaria est in usufructu, & praescriptio ne longi temporis: l. nullo C. de rei vendicat. tamen si sit in medio quod datur inter bona, & mala fide gl. fin. l. non debet ff. de dolo. longissimo tempore praescribit possessor per ea, quae dicta sunt in rubrica supra

co. Et ita Paulus Castrensis consil. 70. in fine lib. 2. Armon consil. 148. num. 6. & sentis ordinatio Portugali. lib. 4. tit. 33. §. 1. & hodie lib. 4. tit. 3. §. 1. nona impressio.

Ex quibus inferitur, quod hodie in hac materia frequentius procedat decisio, leg. 1. & 2. C. si aduersus creditorem praescriptio. nam procedet etiam ad mala fidei possessorem rem habuerit, nam distictio, an th. mala fidei C. de praescriptio. longi temporis, non habet locum hypothecis sed in distincte possidentes: cum bona fide, praescribent. Oldrad. consil. 19. num. 1. Cumanus l. si quis fundum col. 2. ff. de acquirenda. possess. tradit la. ou. d. inter seruiana. n. 123. in ff. de action. Neguzanc. de pignori. 2. memb. 6. p. n. 2. Crotus l. si is qui n. 203. ff. de usufructu. Bolognetus consil. 20. n. 32. & al. de Guido papa decis. 426. num. 13. Declarantem quanto tempore praescribat hypotheca aduersus ecclesiam in l. 1. de iur. eccles. 157

Ad complementum autem articuli, ad duo est aduertendum, primo quod tempus decenij, de quo fit mentio, leg. 1. C. si aduersus creditorem praescriptio: non incipit currere a die, qua res deuenit ad tertium cum bona fide, sed a tempore, quo facta est exquillo in bonis vendentis tertio, & tradentis: nam cum creditor ante executionem factam in bonis principalis, non possit hunc tertium conuenire, Auth. hoc fit debitor C. de pignori. antea, tanquam impedito de iure agere, non incipiat currere praescriptio: l. cum notissimi §. illud infra eo. & ita Alex. conf. 58. n. 9. lib. 5. Afflictis decis. 39. n. 7. Cassaneus in consuetud. Burgund. rmb. 13. §. 2. n. 36. & secundum istam opinionem fuisse indicatum assertis Cama decis. 21. n. 5. & decis. 99. n. 5. quem probat Molina Societatis Jesu tractatu. de iustitia & iure disputat. 36. sol. fin. & dicit Crotus d. l. si is qui n. 207. ff. de usufructu. quod hoc dicit Alex. in proxi. obseruabitur quia Alex. non habet contradictionem: & illud probat Azencus l. C. tit. 15. lib. 4. ordinat. n. 69. & Alex. non relatio id dicitur, tanquam verum tradit, Parlador verum quod tidian. lib. 1. c. 1. §. 16. in fine.

Sed cauendum est quia hoc dictum Alex. est contra generalitatem, d. l. 1. C. si aduer-

fas creditorem præscriptum: & ita post Balbum contra Alex. and. trad. negulant de pignori. 2. memb. 6. par. num. 3. & idem probat. plures quos refert & sequitur. Pinelus aut. nisi tricenale. num. 48. C. de bonis maternis & ultra eos probat. Leonius respons. 50. num. 2. vius lib. 2. communium. opinione. 234. Menchaca illustrium quæstio. cap. 60. num. 4. Ayman. consil. 148. n. 6. Roland. consil. 79. n. 17. lib. 1. Paris. consil. 50. num. 3. lib. 1. & clarè probat. ordinat. Portugalia lib. 4. tit. 33. §. 1. hodie lib. 4. tit. 3. nouæ recopilationis.

189 Neque obstat fundamentum Alex. quia cum in potestate creditoris sit, faciliè impedimentum illud tollere: perinde habetur, ac si non fuisset impeditus: l. quibus diebus in principio ff. de condit. & de monitratio. latè Felin. cap. ex transmissa num. 1. de præscriptio. & aliter etiam respondet Alex. sibi contrarius consil. 220. num. 10. lib. 6. tantum igitur dictum Alex. saluari & admitti potest: quando ille,

190 qui rem hypothecauit simul constituit se illam precario nomine creditoris possidere: nam quantum cunq; eo casu hypotheca possit dici præscripta longo tempore, tamen propter constitutum, vel precarium, contra quod debitor alienando, competet creditori condicio ex l. final. C. de acquirenda possess. quæ 30. annis durat iuxta regulam huius textus: & ita Afflictis decisio. 40. num. 15. vnde intra 10. vel 20. annos præscripta hypotheca:

tamen intra alios 10. annos. poterit rem auocare à possessore, vnde remanet d. d. leg. fin. & ita Cremen. singular. 21. Afflictis decis. 139. & nam. 5. Cortus leg. si is qui num. 203. ff. de usucapion. Roland. consil. 79. num. 20. & num. 33.

191 lib. 1. neque difficultatem faciat, quod sublatò principali, tollitur & accessorius l. fin. ff. de com. pecun. nam id non precepit, quando principale tollitur mediante præscriptione, nam tunc remanet accessorii n. siue precarium l. 2. C. de luita. pign. Negulant de pignori. 2. memb. 6. par. num. 5. Duenh. regul. 17. num. 1.

192 Præterea, & 2. est aduertendum: quod l. 63. laurè in fin. videtur probare, quod hodie hypothecaria non tollitur, nisi spatio,

30. annorum, & ita secutè Antonius Gomez ubi num. 2. ad finem, & Molina Societate Iesù de iustitia, & iurè disputat. 69. col. pen. ad finem Sed cauendum est: quia d. l. laurè, non tractat de præscriptione hypothecæ, sed de præscriptione debiti principalis: constituens, quod si fuerit coniunctum cum hypotheca non præscribitur nisi spatio 30. annorum: circa autem præscriptionem hypothecæ per se considerat: nihil mutauit: vnde adhuc videtur obseruanda, quæ iure communi circa præscriptionem hypothecæ, inueniuntur Scripta et aduertunt. Leonius respons. 50. num. 3. Parladorus rerum quorid. lib. 1. cap. 1. §. 16. num. 2. & Azencus l. 6. tit. 15. lib. 4. ordinamenti num. 43. Vnde inferitur quod decisio, d. l. 110. si aduersus creditorem, præscriptio etiam in regno Castellæ locū obtinebit: quod post alios tenet. Parladorus d. §. 16. num. pen. Leonius respons. 50. num. 1. Inferitur etiam quod decisio huius textus vers. eodem etiam iure iuncta

glos. verb. & sua & l. cū nōlissimi §. 1. infra eo. Quod si debitor, vel eius hères possideant: non præscribetur, nisi spatio 40. annorum quod, & probat d. 27. tit. 29. part. 3. & l. 39. tit. 13. part. 5. etiam hodie obseruabuntur in regno Castellæ: vt contra multos concludit Parladorus d. §. 16. num. 2. quicquid contradicat Leonius respons. 50. in fine, & in regno Portugaliæ: videnda est Ordinatio lib. 4. tit. 33. §. 1. & hodie lib. 4. tit. 33. §. 1. nouæ recopilationis.

193 Vtque ex isto textu vers. (quæ ergo) ligendum est: quod vita actionum personalium durat vique ad 30. annos, ex quo videtur in ferre lapsi 30. annis, ipso iure extingui, cum mors omnia soluat aut, de nuptijs §. deinceps colla 4. contrarium tamen receptum est: ut post 30. annos, adhuc durare actionem: & tantum post illud tempus parari exceptionem: aduersus prædictam actionem, & obligationem ortam ex contractu: vt colligitur ex regula obligationum fere §. & placet ff. de actio. & obligatio: & ita glos. hic verbo facultate m. glosa l. cum nōlissimi §. 1. verbo prærogari infra eo. & aliter receptum Salicet hic num. 4. Felin. cap. ad aures num. 2.

195 de præscriptio. de præscriptio.

de prescriptione. *Tirag. lib. 2. tractat. 8. §. 1. glo. 2. num. 41. Cassianus consil. 11. num. 69. qui à num. 73. eleganter communem defendit. & Bald. de prescriptio. 2. par. quall. 8. Caceres l. nemo potest. num. 188. ff. de legat. 1. & assertit receptum Boer. de off. 344 num. 3. & 7. Franciscus à Ponte consil. 48 num. 3. qui respondent ad nostrum textum, & iura similia, quod actionum personalium vita non durat ultra 30. annos: scilicet respectu effectuum, qui ex actione, & obligatione oriuntur, nam opposita exceptione, omnino excluduntur. l. 2. ff. de exceptio. quoad substantiam autem non desinit vivere; quibus adde. *ignorolum. consil. 74. num. 26. vers. 2. præmissa Baldum. fin. num. 39. in fine C. de edicto diu. Adriani. & pro illis potest expendi is textus in fine: ubi nullam mouendi ulterius facultatem* quæ verba ostendunt: merito quidem ipse competere actionem: sed opposita exceptione, ita excludi, ut iniudicio deduci non possit: nam exceptio præscriptionis est de illis, quæ impediunt litis ingressum. *cap. 1. de litis contestat. in 6. & ita istum textum in fine ad hoc expedit. Bart. l. fin. num. 3. ff. de usucap. pro suo Guidio decisio. 416. num. 13. Felin. in rub. num. 9. ad finem de prescriptio. Quæ sane intelligenda sunt de præscriptione actionum personalium, de quibus is textus loquitur: nam si agatur de præscriptione actionum realium: quæ nullam præsupponant obligationem, & omnium in ff. de actio. tunc distinguitur scilicet. hic num. 4. in fine. Quod autem agitur de usucapione rei mobilis, & vendicatio tollitur ipso iure, quia usucapienti rem mobilem, acquiritur dominium utile, & directum: in principio instit. de usucap. Vnde propter regulam l. si ut certo §. si nobis ff. commodati. Dominus antiquus omne videtur amississe dominium, quod fuit traslatum in usucapientem: & resciluit receptum Felin. cap. ad aures num. 4. de prescriptio: si autem agitur de præscriptione rei immobilis, quia tunc præscribenti tantum quæritur utile dominium, directo remanente penes dominum antiquum ut sentit l. emptor. C. de prescriptioe longi temporis, cum dominus antiquus ad hac habeat di-**

rectam rei vindicationem: ut excludatur necessaria est exceptio & ita etiam, *Salicet. authentic. tricenale C. de bonis matris. & assertit receptum Felinum in rub. 2. §. de prescriptio. & tractat Bald. de prescriptio 1. par. quall. 6. num. 1.*

Sed circa has Doctorum traditiones, ad plura est aduertendum, nam imprimis id, quod dicunt, actiones personales non tolli ipso iure per præscriptionem, sed tantum ope exceptionis non videtur verum neque receptum, nec contrarium tenet Bart. l. fin. §. 1. & ibi Paulus num. 2. ff. rem ratam haberi. Qui concludunt, per præscriptionem tolli obligationem: civilem simul & actionem, & eam remanere obligationem naturalem, cuius effectus eliduntur per exceptionem præscriptionis: quod, & late probat Bald. hic num. 6. & magis receptum esse opinionem assertit Corne. consil. 251. in hac num. 4. lib. 3. Felin. cap. ad aures num. 5. de prescriptio. Tirag. de prescriptio. §. 2. ad finem Cro-tus l. nemo potest num. 83. ff. legat. 1. Menchaca illustrum quæstio. cap. 51. num. 24.

Sed huic difficultati respondendum est: imò primam opinionem contrariam, esse veriore: cum enim omnes concedant: aduersus dominum vendicantem, opponendam esse exceptionem præscriptionis l. emptor. C. de prescriptioe longi temporis cap. 1. de litis contestat. in 6. l. 1. §. ac-cusationem, & ibi Bart. num. 2. ff. ad Turpil. late Boer. decisio. 344 num. 1. Ergo ad hoc superest actio, alia, non esset necessaria exceptio l. 2. ff. de exceptio. Neque satisfacit responsio Bart. l. fin. num. 9. C. quibus ex causis maiores, quod per præscriptionem non tollitur naturalis obligatio, quia illæ, contra quem præscribitur, te vera non consentit: imò magis dissentit glo. receptal. 1. §. fin. de dolo: & ideo propter naturalem remanentem, necessaria est exceptio glo. legis obligationum ferè §. placet verb. non posse ff. de actio. & obligatio. Corneus. consil. 251. num. 4. lib. 3. Quia replicabitur, solam naturalem obligationem non posse sustinere actionem, quæ iuris civilis est, Item quia omnes fatentur omnes effectus naturalis obligationis esse elisos per præscriptionem, & ideo

ideo non esse necessariam exceptionem, unde verius videtur quod per præscriptionem non tollatur obligatio civilis ipso iure; & hac ratio est sic necessaria exceptio, quauis propter præscriptionem illius efficitur. Et sic dicitur in *l. 1. de iur. iur. num. 1. ff. de fideiussor. l. 1. si vnus & pactus*

209 *ne peteret num. 38. ff. de danno infecto. Vnde pariter neque tollitur ipso iure actio, quæ pendet ab obligatione civilis, vt eleganter probat Bald. l. fin. num. 5. ad fin. C. quibus ex causis maior. & l. fin. num. 30. C. de edicto Diui Adria. Corneus consil. 117. num. 18. lib. 1. Neque obijciat quis, quod præscriptio tanquam actus civilis debuit tollere obligationem civilem, & actionem: l. nihil tam naturale ff. de reg. iuris quia respondetur potuisse vtique legem civilem id inducere si vellet: & tamen noluisse, cum solam exceptionem concesserit, in quo præsupposuit ad huc durare civilem obligationem, & actionem: vt simili tradit Bartol. tractat. de Alueo §. quod si num. 23.*

205 Ex quibus inferitur quod exceptionem præscriptioni non potest iudex supplere nisi à parte opponatur: iuxta regulam leg. 4. §. hoc autem iudicium ff. de danno infecto & ita Guido Papa decisio 221. & tanquam receptum tradit Francisc. à Porte consil. 48. num. 1. quicquid contrarium resoluat Minfinger in decisio. Camera Ceteraria. 3. observatio. 28. nisi concordet opinioniones vt per Boer. decisio. 344. num. 8. Illud certum est, præscriptionem in unquam præsumi: nisi clare probetur vt per Menochium de præsumptio. lib. 6. præsumptio 33.

206 Inferitur etiam explicatio ad l. fin. §. 1. ff. rem ratam haberi iuncta glosa final: vbi si qui præscripsit, soluat per errorem: recipit tanquam indebitum notat solinus c. ad aures num. 4. de præscriptione nam ea ratione procedit, quia cum ei competeret exceptio perpetua, indebitum videtur soluisse l. si non sortem §. adeo & §. indebitum ff. de conditio. indebitum. & hac ratione obligatio præscriptæ non potest accedere fideiussor. l. si quis postquam §. 8. & ibi Paul. ad finem ff. de fideiussoribus Crotus l. nemo potest. num. 83. ff. de leg. 1. quia

attento effectu per inde est, ac si omnino nihil deberetur. l. nihil interest ff. de regul. iuris l. 1. cap. ad aures ad medium de præscriptio.

Præterea, & illa differentia inter vscapionem rei mobilis, vel immobilis, quam supra ex saliceto. retulimus, licet sit magis recepta: eam tamen late impugnat. Couar. cap. possessor 3. part. in principio à num. 2. Contendens per præscriptionem immobilium dominium vile, & directum acquiri præscribenti.

210 Ego autem cum Ioan. Andre d. cap. possessor. num. 37. & Vaconio declaratione iuris 43. num. 21. resoluo tam per vscapionem quam per præscriptionem acquiri dominium vile, & directum: cæterum civile tantum, non autem naturale: nam eum præscriptio iuris civilis sit inuentus §. final. Inst. de usu & habit. l. 1. cum glos. ff. de acquirend. rerum dominio, non potuit tollere dominium naturale. §. pen. Inst. de iure natural. l. eas ff. de cap. dimittunt. Quæ etiam ratione in præscriptione actionum personalium, non potuisse tolli per præscriptionem obligationem naturalem concludit. Bart. l. fin. §. 1. ff. rem ratam haberi. Vnde antiquus dominus ratione dominij naturalis, merito iure habet rei vindicationem. l. in rem actio ff. de rei vindicatio. & ad illam elidendam necessaria est exceptio l. emptor. C. de præscriptio longi temporis, & in specie aduertit Panor. in rub. num. 5. de præscriptio. & Corneus consil. 117. num. 18. lib. 1.

212 Neque noua est hæc distinctio, inter dominium civile, & naturale, cum ea aperte colligatur ex l. in rem actio ff. de rei vindicatio. & illam expressit Theophil. §. fin. Inst. de libertin. Simaneas in catholici institutio cap. 9. num. 233. & num. 242. & sic euenit, quod præscribens habebit vile, & directum dominium civile: & dominus antiquus retinebit naturale, quod ius civile ei tollere non potuit, prout, & alias sæpius in iure civili prædicta distinctio inuenitur expressa: l. in rebus C. de iure dotium notat Plubinus rep. l. 1. num. 39 C. de hered. instit. Ex quo multa inferri possent, de quibus agemus l. siquis emptio nis in princip. infra ad.

Vltimo

Vltimo ad complementum huius conclusionis illud memorandum est, quod actio civilis vivit usque ad eo.

Triginta annos textus hic. Caterum ius accusandi criminis liter non durat ultra 20 annos. l. querelam. C. ad l. corneliam de falsis extolli. Beulench. l. capitalium §. famosus num. 192. ff. de pen. Antonius Gomez. l. tauri 76. num. 5. Iulius Clarus in Praxi §. final. quest. 51. num. 1. Balb. de prescriptio 4. part. 4. principalis quest. 2. num. 1. & illam probat Ordinatio Portugalia lib. 1. tit. 73. §. 2. & hodie lib. 1. tit. 95. §. 2. ad finem in noua recopilatione, & ita colligendum est maiorem esse vitæ actionem civilem, quam accusationem criminalem: Caterum quanvis prædicto respectu, maioris videatur esse vitæ actio civilis, tamē alijs respectibus accusatio criminalis maioris vitæ esse videtur: nam videmus quod actio prætoris civilis non durat ultra annum in principio Instit. de perpet. & reprobabilib. actio. & tamen accusatio criminalis originem habens à iure prætorio, durat usque ad 20. annos: iuxta generalitatem d. leg. querelam tradit Bald. leg. receptitia num. 1. C. de constitut. pecunia Alex. l. 5. in principio num. pen. & ibi Iason. num. 11. ff. de verb. obligatio Iason §. Penales n. 19. Inst. de actio. & ibi Gomez. num. 11.

Et ex his videtur inferri, quod & si actio civilis petimatur, quis per legem fuit restricta eius vitæ, ad breue tempus: tamē supererit accusatio criminalis: quæ iuxta naturam suam durabit per 20. annos. l. fin. C. de ordi. iudicio: cum enim separatæ sint, de extinctione vnus non bene inferretur ad aliam, unde aperte confunditur dictum Jacob butricar. d. l. querelam quem ibi sequuntur Angel. post principium salicetus in fine Balb. de prescriptio 4. part. 4. principalis quest. 2. num. 6. & Gregor. l. 22. tit. 9. part. 7. gloss. 1. ad finem Decian. in tractat. criminali lib. 3. cap. 37. num. 17. quod quando lex constituit certum tempus, intra quod agatur de delicto, elapso de prædicto crimine non potest agi: neque civiliter, neque criminaliter allegant l. final. C. de dolo. & l. si non cōstitit C. de iniurijs. Quæ tamen iura non probant, nam ibi tantum constituitur, tempus ad agen-

dum de delicto civiliter, unde eo elapso ad huc supererit accusatio criminalis usque ad 20. annos iuxta naturam suam d. l. fin. C. de ordi. iudicis. Adde, & aliam differentiam inter præscriptionem actionis & accusationis criminalis: nam actio civilis per præscriptionem non tollitur ipso iure: sed ope exceptionis vt supra probauimus, & tamen accusatio criminalis tollitur ipso iure per præscriptionem. l. sed & si vnus §. si ante ff. de iniurijs per quam ita tenet Bald. l. si pana in fine ff. de condit. in debiti felinus cap. ad aures num. 5. de prescript. Hipolit. consil. 46. num. 23. & alij citati per Roer. decisio. 26. num. 10. & per Anton. Thesaurum decisio. Pedemontan. 208. num. 4. Sed non placet hæc differentia, nam imo etiam in causa criminali necessariam esse exceptionem præscriptionis, probat l. 1. §. accusatione & ibi notat Bart. num. 3. ff. ad Turpilian. probat etiam d. l. querela. & ibi notat Bald. num. 2 Paris consil. 169. num. 5. lib. 4. neque repugnat d. §. si ante: quia dum dicitur, quod accusatio tempore aboletur: debet intelligi nõ quoad substantiam, sed quoad effectum, quia per exceptionem enervatur: & ita. Decius l. magistratibus non 7. in fine ff. de iurisd. omnium iudicum.

Conclusionem d. l. querela ita explicatam: ampliabis vt trans. 20. annis, nõ possit instaurari ius accusandi, prætextu ignorantie, vel absentie, vel etiam minoris ætatis. l. auxilium ff. de minoribus et probat Angel. l. fin. ad finem ff. si quis testis liber. esse infans fuerit Alex. l. fin. num. 4. in fine C. de dolo Felin. cap. vigilanti num. 4 in fine de prescriptio Titray lib. 1. retract. §. 35. gloss. 4. num. 18. Et hæc ratione ius denunciandi delicta, & ius inquirendi de illis, tollitur prædicto tempore, quod incipit currere à die commissi delicti, siue fuerit occultum, & siue index siue denunciator iuste ignorauit illud fuisse commissum. l. final. C. de dolo. & ibi Arctim in fine. & Alex. num. 2. & esse receptum resoluit Paris consil. 169. a. num. 9. lib. 4. & senatum ita iudicare asserit Bossus tractatu de iniurijs. num. 24. Antonius Thesaurus decisio. Pedemontan. 208. in fine quicquid in hoc d. signat Paul. Castrum. consil.

consil. 17. num. 5. lib. 1.

Amplia 2. ut præscripto delicto non
solum non admittatur accusatio: sed ne-
que de illo iudex ex officio possit inqu-
rere quia iudex inquirens vices accusa-
toris sustinet. l. rescripto §. final ff. de mune-
ribus, & honoribus cap. qualiter, & l. 2. de
accusatio.

Prout igitur in prædicto casu
non est locus accusationi, neque etiam
erit locus inquisitioni: ut cō. ragl. 2. d. leg.
querelā concludunt. Cynus Bart. & salu-
cetas ibi Balb. decisio. 486. additio Cappel-
leto sola quaest. 188. & asserit receptum
Inson l. 1. num. 8. ad finem ff. de iurisd. om-
nium iud. Balb. de perscriptio 4. parte 4.
principalis quaest. 2. num. 2. Decian. in tra-
ctat. criminali lib. 3. cap. 37. nu. 2. Boerius
decis. 26. num. 2. Paris. consil. 169. num. 3.
lib. 4. Bosius tractat. de accusatio a num. 3.
Thesaurus decisio pedamontana 208. post
principium notab. Andre Gail. tractat. de
pace publica lib. 1. quaest. 20. num. 33. & Ju-
lius Clarus in Praxi §. fin. quaest. 51. num. 2.
vide tamen Gargiurem consil. 123. a nu. 4. 226
lib. 1. criminalium.

Amplia 3. ut quando post delictum
præscriptum, de auctore delicti clarè li-
queat: vel etiam delinquens fateatur illud
commisisse, non ob id poterit accusari,
vel condemnari, quia cum per præscrip-
tionem abolutum sit crimen. l. sed & si
omnis §. si ante ff. de iniurijs: illud consi-
tens puniri non potest l. confessionibus ff.
de interrogat. astio Baldus cap. fin. num. 12.
de officio delegati Arre in. cap. cum P. nu.
8. de accusatio Decius in rub. num. 10. vers.
ult. de probatio, & l. magistratibus num. 7.
ff. de iurisd. omnium Iudicum Hippolytus
consil. 87. num. 11. & consil. 46. num. 20.
Paris. consil. 169. num. 4. lib. 4. Decian. in
tractat. criminali lib. 3. cap. 37. num. 5. &
ita fuisse indicatum asserit Thesaurus decisio
223 Pedamon 208. ant finem quicquid securè
contrarium dicat. Carverius de homicid
pagin. 499. num. 368. cauendum igitur est
ab Angel. de maleficijs verbo. comparuerit
dicti in quibus nu. 5. dum dicit quod si post
p. rescriptum delictum, delinquens con-
fiteatur delictum, poterit puniri quasi
propter confessionem, licet propter ogarata iu-
risdictio de tempore ad tempus allegat.

Bald. l. propterandum in principio num. 10.
supra de iudicijs quem probat Roman. l. 1.
§. occisorum num. 10. ff. ad Sinallium
Alex. l. fin. num. 5. C. de delo; & Decis. ca.
at si clerici in principio col. 33. ad finem de
iudicijs. sed falsum est, ex supra traditis ne-
que Bald. d. l. propterandum num. 10. cō-
tradicit, quia loquitur, quando est. perēpta
instatia: quo casu adhuc crimē remanens
punibile & accusabile, & aliud est, die edū
quando crimen est præscriptum, & effe-
ctum impossibile ut aduertit Decius d. l.
magistratibus num. 7.

Confessionem d. l. querelā ita amplia-
tam limita. 1. in quibusdam delictis, in
quibus accusatio durat ultra 20. annos
quæ enumerat glos. ibi. Quinimo Hippo-
lytus l. qui falsum §. 1. ff. de falsis generaliter
tradit d. l. querelam non procedere in
enormibus delictis l. final cum glos. ff. ad
l. Pompeiam de parricid. & subscribit Car-
ver. de homicid. pag. 499. num. 368. The-
saur. decisio. pedamonta. 208. num. 2. & 3.
Sed verius est. d. l. querelam locum habe-
re in quocunque delicto, etiam enormis-
simo: cap. cum venerabilis ad finem de ex-
ceptione. nisi expressum sit: quod duret ac-
cusatio ultra 20. annos & ita Panoroni.
cap. cum haberet non 2. de eo quid duxit in
matrimonium Capella tholosana quaest. 188.

Limitat. 2. si de crimine agatur non
per viam accusationis ad puniendum:
sed per viam exceptionis ad repellendū
delinquentem: tūc enim deducto delicto
quoad istum effectum, perpetuo opponi
potest iuxta regulam l. pure §. final ff. de
doli exceptione, & tenet glosa d. l. querelā,
& ibi Angel. & Salicet. Bald. de perscriptio
4. parte 4. principalis quaest. 2. num. 7.
Beroius cap. licet causam num. 27. de proba-
tio. & notab. Crego. videndus l. 7. tit. 28.
partis. 7. glos. final col. 1. & a quo tempore
istud ius excipiendi incipiat competere?
videndus est Bald. d. l. querelā num. 2. &
Iaso. l. Dians Adrianus num. 30. ff. de iur.
dicata.

Limita 3. regulam d. l. querelam non
procedere in foro canonico nam in eo,
quocunque tempore clauerint delicta,
admittenda est accusatio cap. 1. de collat.
detegenda, ac promittenda in eo foro, etiam
post.

post 20. annos, potest formari inquisitio: & admittitur accusatio *glos. cap. admonere verb. pertinentia in fine 33. quast. 2. quam extollit Felin. cap. cum nobis nu. 13. de prescriptio. & cap. testimonium nu. fin. de testibus. & cap. lator. num. 16. de re iudicata Decius cap. cum Venerabilis nu. 33. de exceptio Palb. de prescriptio. 4. part. 4. principalis quast. 2. num. 4. Gomez g. penna les num. 11. insitit de actio.*

²³⁰ Sed non est vera hæc limitatio, neque enim facile est admittenda differentia inter ius canonicum, & civile: *cap. 1. de novi operis nunciat. Item cap. cum venerabilis ad finem de exceptio: expresse agnoscit, & admittit regulam d. l. querelā, & ita prædictam differentiam inter ius canonicū, & civile rejicit Panor. cap. licet causam n. 30. de probatio. & ibi Antonius, & Imola relati per filium num. 38. Boer. decisio. 26. num. 8. Neque placet distinctio, Panor.*

²³¹ *cap. fin. in principio de purgatio. canonica. quam probat Decius d. cap. licet causam nu. 23. in fine. Quod accusatio, quæ fit ad fegnam in flingendam, non debet admitti etiam in foro canonico post 20. annos: sed inquisitio facta quasi contra diffamatum de crimine, bene potest formari in foro canonico post 20. annos: nam verius est neq. inquisitionem posse formari per supra tradita. Tantum igitur contraria opinio defendi potest in foro penitentia*

²³² *li: neque enim quoad Deū, peccata præscribuntur, sed tantum graviora cēsentur, quia detinent diutius infelicem animam cap. fin. de consuetudin. & in hoc sensu accipienda est glos. d. cap. admonere ut tradit Panor. cap. cum habet num. 4. de eo, qui duxit in matrimonium Felin. cap. cum nobis num. 13. de prescriptio Paris. consil. 169. num. 7. lib. 4. Nauarr. cap. consideret in principio num. 117. de penitentia dist. 5. Decian. notab. tracta. crimin. lib. 3. cap. 37. num. 19. Thesaurus decisio. pedamōtan. 208. post. princ. Andre Gail. tracta. de pace publica lib. 1. cap. 20. num. 31. & in hoc etiā sensu, accipiendus est Roman. singular. 128. dum, per tex. a quod eo 33. quast. 5. conclus. contra ecclesiam non prescribi delicta, & subscribit Beroius d. cap. licet causam n. 28. procedere etiam potest contraria opinio*

in casibus relatis per Panor. d. cap. licet causam num. 30. & ibi felin. num. 38. additio Capalla tholosana quast. 288. Boer. decis. 26. num. 7. Bernardus dias in practica criminali canonica cap. 139. ad finem.

²³³ Vltius existo textus (verf. neque sufficiat) annotandum est, quod præscriptio 20. annorum non interrumpitur per quæcunq. actum iudicarium: sed necessaria est citatio facta per executores de mandato iudicis competentis, notat omnes hic Ruinus consil. 37. num. 17. lib. 4. Alciatus responsio 111 num. 25. lib. 5. Simon de prelis consil. 185. num. 13. Hieronimus Gabriel. consil. 144. num. 5. lib. 1. Boer. decis. 333. num. 4. Iacobus putens decisio 333. n. 3. in 3. part. Rota decisio. 86. in 1. parte nouissimarum Andre Gail. practicarum obfervatio lib. 1. cap. 74. num. 20.

²³⁴ Ex quo notab. inferitur, quod etiam si post inchoatam perquisitionem, interuenit aliqua denunciatio facta per iudicem persequenti, per eam non interruptur perscriptio iuxta istum textum: quod ita late probat Hieronimus Gabriel consil. 144. a num. 5. lib. 1. & facit bene l. 3. C. de nouatio. industa ut per Clandum l. in fidei commissariam n. 6. ff. ad trebelin. & a fortiori non interrumpitur per denunciationem extra iudicalem l. pen. ff. de rufup. pro emptore tradit Iason. l. final num. 5. ff. de eo per quem factum fuerit. Boer. decis. 333. num. 4. Tirag. lib. 2. retract. §. 4. glos. 6. n. 38. Pinel. anth. nisi tricenale. num. 15. C. de bonis mater quibus adde Anton. rubicum l. non solum §. morte num. 542. ff. de noui operis nunciat quod non solum procedit, quando per denunciationem extra iudicalem pretenditur interruptio præscriptionis reuendicationis, sed, & si præcedatur interruptio actionis personalis: ut is textus clare probat: quicquid præscriptionem actionum personalium interrupti per extra iudicalem denunciationem teneat Paul. Castrenf. l. is qui se §. si homo num. 2. ff. de rei vendicatio. in nouis prædicationibus, & Baptista Bonius tracta de statutaria urbis præscriptio glos. 22. n. 3.

²³⁷ Inferitur etiam quod nec censetur interrupta præscriptio per solos actus turbatiui possessionis, expresse Cursius In-

- nior. *consil.* 213. *in fine lib. 3.* Inferitur etiam explicatio ad istum textum; dum probat non interrompi præscriptionem per præces principi oblatas: quavis per annotationem eis fuerit responsum.
- Pro cuius illationis explicatione, sciendum est: annotationem dici, rescriptum nomine principis signatum: ut colligitur ex *novella 3. Valentiniiani sub rubrica de homicidio casuali tradit Præcius in lexico*
- 243 iuris. *verbi.* annotatio principis, probat igitur textus per prædictum rescriptum, etiam in iudicio oblatum: non interrompi præscriptionem, nisi ex iussu iudicis cui rescriptum præsentatum fuit, iubeat per executorem fieri citationem.
- 244 Denique inferitur quod præscriptio, de qua in d. leg. *querela C. de falsis.* non interruptetur per solam libelli dationem in iudicio: cum & textus probet: id non sufficere ad interrompendam præscriptionem: nisi citatio interuenierit: quod ita tenens relati per *Felin cap. illud num. 11. de præscriptio. & ibi Paris. numer. 34.* & aliorum magis receptum *Balkus de præscriptio. 3. part. 6. principalis quest. 4. principali numer. 24.* quavis per solam libelli dationem s. etiam in iudicio, interruptur prædictam præscriptionem: opinetur *Dari. leg. mariti §. hoc quinquenium ff. de adulter. & leg. naturaliter in fine ff. de usufructu. & ibi Claud. colon. final. Salicetus leg. iure mariti numer. 7. C. de adulter. Paris. cap. illud numer. 14. & num. 23. de præscriptio. Iacobinus leg. final. col. fin. ff. de eo per quem factum eris. & ibi Iason. num. 6. idem Iason. & penales num. 128. Inst. de alio. quorum rationibus elegantius satisfecit Ioann. Hanibal. d. leg. naturaliter num. 319. & sequenti.*
- 245 Ex quibus aperte corruit cautela, quæ ad interrompendam præscriptionem, d. leg. *querela tradit Anton. Gomez. leg. tauri 76. numer. 5. allegando leg. 2. vers. 1. iuncta glos. verb. accendit C. de exhib. reus. quæ non probat, nam datur libellus aduersus absentem ut citetur Dari. leg. absentem colon. 1. ad medium ff. de penis.* Sed ante executam citationem non interruptetur præscriptio iuxta istum textum.
- 246 Limitabis tamen prædicta in denunciatione extra iudicium: s. etiam per Papam vel alium non recognoscentem superiorem: nam cum non habeat iudicem, quem recurratur, eos denunciet etiam extra iudicium interruptit præscriptio. *no cap. 2. de præscriptio. secundum tertium textum illius intellectum & ibi notant Paris. num. 9. Felin. numer. 5. Arcin. leg. si seruus sequitur colon. 2. ad medium ff. de verbo rum obligatio. Ex quo infererebat Felin. cap. cum non liceat numer. 12. vers. quinto considerata de præscriptio. quod per excommunicationem in Bulla Cæne Domini, in si. etiam illis; qui occupant res, & iura ecclesiæ Romanæ; de qua agit *Nauarrus in Manuali cap. 27. numer. 72.* interruptam cõleri præscriptionem tenentium res ecclesiæ; ut scribit *Anton. Rub. leg. non solum §. morte numer. 590. ff. de nouis operis. denunciatio.**
- Sed non est vera hæc illatio: nam qui bona fide possidet, potest credere in generali excommunicatione de se non fuisse intellectam: & ideo non potest dici interruptam esse eius præscriptionem: neque obstat d. cap. 2. de præscriptio. quia loquitur in denunciatione speciali respectu rei, & personæ: non autem procedet in denunciatione generali: obrationem de qua supra; & ita contra *Felinum tradit Ruinus consil. 37. numer. 17. libri 4. cui subscribit Conarruuius cap. possessor. 2. parte §. 12. num. 5. de reg. iuris in 6. & Molina Societatis Iesu de insti. & iure disputatio 70. colon. ante penult. ad finem quibus addit *Guidanem* Papæ decisio. 416. numer. 1.*
- His ita visis ad perfectam declarationem huius notab. aduertendum est: illi tria videti aduersari, primū domi dicit, quod per preces datas principi, & eius nomine annotatus non interruptitur præscriptio, & tamen contrarium probat textus in leg. *fin. C. quando libellus principi datus.* ubi libellus principi datus noue solum interruptit præscriptionem, sed etiam temporalem actionem perpetuat secundum quæ requirit citationem, ad interruptionem præscriptionis, & tamen textus, *lego. sed, & si lege §. si ante ff. de petitis*

petitio hered. probat, quod post mortem controuersia super re inducitur mala fides in possessore, & consequenter interruptitur præscriptio vt ibi notat glos. verb. controuersiam per quam dixit Decian. cons. 121. nu. 10. lib. 3. quod præscriptio non solum interruptitur per interpellationem. Sed & per quancunque controuersiam mortem super re: quia præsupponit per solam citationem interrupti præscriptionem, & tamen uidetur solam non sufficere: sed necessariam esse litis contestationem: vt probat. fin. ff. de eo per quem factum erit l. ait prætor. fin. cum leg. leque ff. quibus ex causis. miso. & l. more litis. C. de rei vindicatione.

Sed defendendo notabile est his difficultatibus ad Primam de leg. fin. C. quando libellas principi datus, respondet glos. hic verbis precibus, quod procedit in actionibus prætorij annalibus: in his enim per preces Principi oblatas, interruptitur præscriptio, imo illæ actiones perpetuantur in alijs autem actionibus obtinet notitiam notabile subseribit. Salicet. hic nu. 5. Padill. leg. 2. num. 76. ad finem C. de seruitutib. Quibus tamen addendum est d. l. fin. non solum procedere in prætorij actionibus, sed & in quibuscunque alijs sua natura temporalibus, vt est rehdhibitoria, & similes Bart. leg. final. in princip. num. 4. ff. de eo per quem factum erit.

Ad secundam de leg. sed. & si lege §. si ante de petio. hered. in primis respondetur procedere, in vniuersalibus actionibus pro vt est petitio hereditatis: in particularibus autem actionibus, locum habebit nostrum notabile, & ita glos. ibi verb. controuersiam quam probat Bart. ibi num. 2. rationem differentie assignans, & fulgos. num. 2. Paul. num. 5. Anton. Rubens leg. non solum §. morte num. 542. ff. de noni oper. nunciati. Sed non placet hæc responsio, quæ a parte confunditur per istum textum, qui etiam loquitur in actionibus vniuersalibus, & tamen ad interruptionem, requirit citationem: melius ergo respondetur, quod d. §. si ante non agit de interruptione præscriptionis, sed de mala fide inducenda, vt possessor teneatur ad fructus d. leg. sed. & si lege §. quod autem. Nam quoad hunc ef-

fectum sufficit quamlibet moueri controuersiam super re, vel etiam quolibet denunciatio leg. item veniunt 21. §. petiam ff. de petio. hered. Inde igitur inferri non potest, ad interruptionem præscriptionis: ad quem effectum solum necessaria est citatio iuxta istum textum: & patet, quia d. §. si ante probat, malam fidem eo casu induci in possessore, & iure ciuili per malam fidem superuenientem non interruptitur præscriptio leg. vnic. C. de vsucapio. trasformand. verius ergo est in terminis d. §. si ante non interrupti præscriptionem, quicquid existimauerit Decian. consil. 121. numer. 15. lib. 3. quod etiam iure canonico obtinebit: nam mala fides de qua in d. §. si ante est ficta vt ibi per Paul. numer. 2. decisio autem cap. final. de præscriptio, non obtinet locum in ficta mala fide vt diximus in rubrica supra eo.

Ad tertiam difficultatem quamvis varie respondeat glosa hic verb. per executorem: tamen communiter approbatur traditio Bartoli hic numer. 2. & Salicet. numer. 6. Bart. leg. final. numer. 4. ff. de eo per quem factum erit & leg. naturaliter. numer. 29. ff. de vsucapio. & leg. 2. §. final. numer. 4. ff. de vsucapio. pro emptore late Iason §. penales 2. numer. 122. In ff. de actionibus: distinguendum esse in hac materia: nam aut agitur de præscriptione principaliter inducta, in fauorem possessoris, vt est vsucapio rerum mobilium, & ea non interruptitur, neque per citationem, neque per litis contestationem, sed per sola sententiam, quia litis contestatio solam, non tollit fauorem possessoris, & de hac præscriptione loquitur text. leg. si post. acceptum ff. de rei vendicat. leg. Iulianus §. quantum ff. ad exhibend. leg. 3. §. final. ff. de vsucapio. pro emptore tradit glosa magna ad finem leg. C. de iudic. Marian. Socrin. tractat. de citatione articulo. 33. numer. 17. & dicit receptum Iason. §. penales numer. 123. Institut. de actio, & lege final. numer. 10. ff. de eo per quem factum erit Balbus de præscriptione secunda parte question. 1. numer. 2. & 3. parte 6. principalis. quæ

quasi. 4. n. 41. Paris cap. illud. n. 6. de pras
criptio. Conarub. cap. possessor. 2. part. 9. 12.
Padilla l. 2. n. 74. C. de servitut. Vnde si
254 pondente lite perficiatur vscapio, nihil
ominus, erit ferenda sententia pro & e-
re vendicante, declarat Bart l. sicuti §. sed
& si queratur num. 2. ff. si servit. vend.
259 Claud. d. leg. naturaliter num. 87. ff. de vfu
cap. si vero agatur de prescriptione lon-
255 gi temporis, quæ partim fuit inducta in
favorem possessoris, & partim in odium
negligentis, cap. placuit §. potest. 16. quæst.
3. non interruptitur ea præscriptio per
citationem, sed necessaria est litis conte-
256 statio l. moralis C. de reivendicat. Quod
& in omnibus actionibus temporalibus
observatur, necessaria enim litis contesta-
tio est ad interruptendū l. 1. & 2. C. quando
libellus principi datus l. final. & ibi Bart.
num. 4. ff. de eo per quem factum erit tradit
idem Bart d. l. naturaliter num. 21. & asse-
rit receptū Marian. de citatio. dicto art. 35.
num. 17. Iason. d. l. fin. n. 11. ff. de eo per quæ
factū erit Paris. c. illud n. 6. de præscriptio
Padill. l. 2. num. 72. C. de servit notabil Go-
mez §. penales nu. Infit. de actio. neque
283 repugnat l. 29 tit. 29. part. 3. quam expen-
dit Gregorius in glos. 3. quia est intelli-
genda tanē, quando actor obtinuit, nam
si succubuit videtur inducta inter rui-
tio præscriptionis, argumento legis evidenter
ff. de except. rei indicatæ, & post Paul Cas-
trensem tradit Socin. consil. 47. ad finem
lib. 3. Covarub. alios referens cap. possessor. 2
part. §. 12. num. 4. vers. 2. conclusio Molina
Societatis Iesu tracta. de iustitia disputat.
257 78. col. 5. si autem agatur de præscriptio-
ne 30. annorum, quæ principaliter inven-
ta fuit in odium negligentis, cap. placuit §.
potest. 16. quæst. 3. l. cum notissimi infra co-
dem verum est: interrupti sola citatione
ut probat is textus, quia sicut citatione
cessat negligentia domini, propter quam
solum, hæc præscriptio inventa fuit. Bart.
d. l. naturaliter num. 29. Guido decisio. 416
num. 2 & asserit receptum Bald. de præscrip-
tio 3. part. 6. principalis quæst. 4. num. 4. Pa-
risius cap. illud num. 7. de præscriptio & idē
parisi consil. 7. numer. 62. lib. 1. Andreas
Gaillus practicar. observat. libr. 1. observatio
74. num. 21. de 2. na. consil. 47. §. non est

Quando conclusionem huius text. am-
pliabilis, ut citatio etiam si non fuerit pe-
reptoria interruptat prædictam præ-
scriptionem colligitur ex generalitate
huius textus probat. cap. proposuisti de
foro compet. tradit hipolitus singul. 291.
Secundo amplia etiam si citatio fuerit
generalis, nulla expressa causa, nam hu-
iusmodi citatio interruptet præscriptio-
nem l. fin. C. de annali exceptione. per quā
ita tenet. Bald. consil. 299. proponitur in
fine lib. 2. Sed non est simpliciter verum,
nam oportet ad prædictum effectum de-
clarari in citatione an debeat citatus cō-
veniri, pro qualitate, vel pro specie; item
vtrū per actionē reālē, vel personālē: aliās
nō interruptetur præscriptio Bar. d. l. fin.
in final. C. de annali exceptione Bald. de
prescript. 3. part. 6. principal. 4. quæst. prin-
cipali a n. 23. Iason. l. fin. nu. 6. ff. de eo per
quæ factū erit Traq. lib. 1. retracti §. 8. glos. 2
nu. 6. & iuxta hæc venit declaranda glos.
hic verb. per executorem, & glos. auth. de
exhibendis reis §. suscepto. verb. dānifican-
da colla §. dū tenet, quod quoad hūc effec-
tus, nō erit necessariū, quod offeratur libel-
lus ex parte actoris: iuxta aub. offeratur
C. de lisis contestatio. sed satis est quod sit
facta citatio de mandato iudicis, ut is tex-
tus probat, quod asserit acceptū. Claud. d. l.
naturaliter n. 3. Putens decis. 385. n. 2. li. 3.
quidquid dubitet Cynus. & Salicetus hic n.
3. & Ioannes hantbal. d. l. naturaliter n. 314.
in fin. per l. fin. §. fin. C. de annali exceptio
quod nō probat: tantū enim dicit quod si
libellus datus, sit incertus, & generalis, suf-
ficeret ad interruptendū declaratio ut sup. nō autē
probat illū libellū de necessitate requiri.

Amplia 3. etiam si citatio non sit rela-
ta iudici neq; scripta in auiis: litis enim est
constare, quod de eius mandato facta fue-
rit iuxta generalitatem huius text. & tenet.
Guido decis. 488 in fine Claud. l. nō solum
§. meric n. 115. Putens decis. 385 in 3. part.
quidquid aliter resoluat Iason §. Pen-
ales numer. 129. Infit. de actio hipolitus sing.
346. ad finem Andæ Gaill. practicarum
observat. libr. 1. observatio. 74. numer. 21.
Anton. rubens. leg. non solum §. morie
numer. 545. ff. de noui oper. alleg. Ancarr.
elēm. 2. in fine ut lite pendente.

Qui tamen illud non dicit ad quod allegatur unde venit etiam rei sciendū, quod
 261 tradit *Guido decisio. 416. num. 2* Quod ut interruptor præscriptio per citationē, portet, quod possessor sit plenē instructus de causa: contrarium enim est verius per *l. fin. §. final. C. de annali exceptio. declarādo ut ibi per Bart. ad finem.*

263 Amplia 4. citationem producere hūc effectum etiam si processus ratione illius formatus fuerit nullus: satis enim est citationem per se esse validam *Bart. l. accusa. iurus ad finem ff. de adulter. Aretin. consil. 30. num. 10. Hipolit. sing. 251. in fine. Menoch. consil. 307. numer. 58. libr. 3.* Quin imō, & si citatio fuerit nulla; si tamen pars compareat, quia tunc purgatur vitiū citationis *leg. de uno quoque ff. de re iud. interrupta conscribitur præscriptio Felin. cap. illud num. 8. de præscriptio Cland. d. l. naturaliter num. 34.*

265 Et ex his venit explicandum dictum *Bald. l. 2. C. de fructib. & litum expensis* quod ubi irritatur processus propter defectum inepti libelli, tunc totus, processus irritatur, & etiam, litis contestatio: & consequenter, non videtur interrupta præscriptio, subscrit *Decius, post alios in l. 2. numer. 57. C. de edendo* nam procedit in præscriptione, ad quam interrompenda necessaria est litis contestatio, valida: nam si sufficiat citatio, illa inducet interruptionem: quantum cumque processus fuerit nullus, ut dictum est.

266 Hanc conclusionem ita ampliatam limita, nisi ipsa citatio fuerit nulla, propter quemcunque defectum: nam tunc non interruptet præscriptionem, *glos. l. si pater. C. ne de statu defuncto. Hipolit. sing. 291. num. 1. Tiraquel. lib. 1. restrictiū §. 1. glos. 10. num. 85. Baldus de præscript. lib. 3. part. 6. principal. quest. 4. principali num. 27. Ioannes Bap. Bovinus tractatu de statuta urbis præscriptione glos. 2. num. 6. quib. adde Iason. l. fin. nu. 6. vers. 6. limita ff. de iur. per quem factum fuerit, nam, & litis contestatio tunc demū interruptit præscriptionem: si fuerit valida, alias secus *Bart. leg. accusatus ff. de adulterij, nisi actor adeo instructus convenit: ut præsumptus videatur cum con-**

stituisse in mala fide, nam tunc inerrumpetur præscriptio, non tam ratione litis contestationis inualidæ, quam ratione malæ fidei præsumptiue inducta, adiuncto cap. finali de præscrip. Et ita post alios *Felinus cap. illud. numer. 7. de præscrip. Antonius Rubens l. non solum §. morte. numer. 547. ff. de noui operis. Claudius dicta leg. naturaliter numer. 28. Hieronymus Gabriel. consil. 144. lib. 1.*

268 Limita secundo quo ad hunc effectū, ut per citationem interruptatur præscriptio, oportet, quod actor compareat in iudicio, & accuset contumaciam citati *leg. properandum §. & siquidem C. de iudicijs Alex. consil. 100. numer. 6. libr. 5. Iason in rubric. numer. 5. ff. de in ius vocand. & §. penales numer. 130. in §. de actio. Felinus cap. illud numer. 11. de præscrip. Claudius d. leg. naturaliter numer. 39. Alciatus responsio 111. numer. 25. libr. 5.*

269 Limita 3. quod ut inducatur prædictus effectus oportet quod in iudicio tractetur, de ea citatione, aduersus quam prætenditur præscriptio, ut ex mente huius textus colligitur, & tradunt *Cornelius consil. 181. numer. 79. libr. 2. Simon de pratis consil. 132. num. 80. quibus adde Paul. Cof-tensem consil. 10. num. 8. lib. 1.*

270 Limita 4. ut si sit præscriptio immemorialis non censeatur interrupta per citationem, neque per litis contestationem: cum habeat vim privilegij *l. hoc iure §. duellus aqua ff. de aqua quodid. & actio, & ita limita Molina lib. 2. de primogen. cap. 6. num. 7. declarando tamen ut per Oñanias. decis. Pedamontan. 101. nu. 41. & per Ioan. Garcia de nobilitate Hispania gl. 12. nu. 79.*

271 Vltimo limita textum istum procedere attento isto iure, quo per permitebatur præscriptio cum mala fide: Cæterum cū hodie hoc sit ab rogatum per ius canonicum *cap. fin. de præscriptio. Et sic hodie necessario hæc præscriptio procedat cū bona fide, non interruptetur per citationem, sed necessaria est litis contestatio: prout requiritur in præscriptions longi temporis, quæ necessario bonæ fidei requirit: & ita colligitur ex cap. placuit §. potest 16. quas. 3. & ita tenet Pan. c. illud. n. 13. &*

ibi Felin. nu. 4. Paris num. 18. de prescriptio Balb. 3. part. 6. principalis quæst. 4. num. 7. Anton. nig. d. l. non solum §. morte num. 543. Ruinus consil. 37. num. 17. lib. 4. Decian. consil. 124. num. 60. lib. 3. Alciat. respons. 111. num. 25. lib. 5. Gregor. l. 29. tit. 29. part. 4. in glos. 3. C. parum de cap. possessor. 2. part. §. 12. num. 4. ad finem Balb. de prescriptio 3. part. 6. principalis quæst. 4. principali a num. 4. & 6.

272 Sed subsistendum est: quia non videtur bona hæc similitudo, nam præscriptio longi temporis requirit titulum, & bonam fidem l. nullo C. de rei vendicat. & ideo non interrumptur, nisi per l. tis cōtestationem: Cæterum præscriptio 30. annorum, licet requirat bonam fidem: tamen titulum non requirit ut dictum est in rub. supra eo, ergo non est recedendum etiam hodie, a regula huius textus, quod per solam citationem interruptatur hæc prescriptio.

273 Quod ita esse communiter de iure legistarum asserit Claudius d. l. naturaliter nu. 42. Vnde quia in præscriptione servitutis, titulus non requiritur, si quis diuturno in principio ff. si servitus vendicetur, & tamen requiritur bona fides l. 2. C. de servitutis gl. l. ff. quædammodum servit. amittatur: hodie hæc præscriptio interruptitur per solam citationem Bart. l. 2. in fine C. de servitutis, & ibi Bald. nu. 7. Aretin. consil. 30. num. 10. Simon de preiis consil. 183. num. 17. quod non satis perceperunt Alex. l. fin. nu. 10. ff. de eo per quem factum erit neque Felin. cap. illud num. 2. de prescriptio item generalius videtur, quod iure canonico sæpe per citationem videtur interrupta præscriptio: quia per eam constituitur citatus in mala fide l. sed & si lege §. si ante ff. de petitio. hered. & per superuentum malæ fidei: omnis præscriptio interruptitur iure canonico ca. final. de præscriptio qua ratione expresse hæc conclusio constituit. Bald. l. 2. nu. 7. C. de servitutis, extat. l. Cremis sing. 102. Cepola de servitutis. Urban. predio. cap. 20. nu. 3. Balb. de prescriptio 3. part. 6. principal. nu. 36. Iason. l. final. num. 1. ff. de eo per quem factum erit, & aliquos refert, & sequitur hipolitus Riminald. consil. 205. num. 26. lib. 2. quibus adde Putem decisia. 385. numer. 3. in 3.

parte Casilin. l. tauri 63. num. 41. Gregor. leg. 29. tit. 29. part. 3. glos. 3. ad medium, & ad finem quod etiam in foro civilis esse observandum: iuxta doctrinam glos. cap. possessor de regul. iuris in 6. in terminis tenet Padill. l. 2. num. 78. C. de servitut. idque videtur probare textus l. 29. tit. 29. part. 3. Dum in quacunque præscriptione, admittit interruptionem per citationem: & ibi notat Gregorius in glos. 3.

275 Mihi autem omnibus penlatis, verior videtur opinio communis legistarum: ut etiam si præscriptio 30. annorum, hodie non procedat, nisi cum bona fide d. cap. final. de præscriptio, & Doctores communiter æquiparent præscriptionem longi temporis, & præscriptionem 30. annorum cum bona fide Balb. de prescriptio. 2. part. principali quæst. 2. num. 3. Tamen etiam hodie interruptitur per solam citationem, iuxta nostrum textum, quia in præscriptione longi temporis requiritur bona fides positivè, neque sufficit abesse malam fidem: sed in præscriptione 30. annorum, satis est abesse malam fidem, licet non adsit bona fides positivè ut diximus in Rub. supra eo, quoniam igitur in præscriptione longi temporis, in qua requiritur bona fides magis qualificata, requiratur huius confessio ad interruptionem l. moræ C. de rei vendi, non ob id inferendum est ad præscriptionem, in qua non requiritur tã qualificata bona fides Balb. de prescriptio. 2. part. 3. principal. quæst. 6. num. 4. Sed in eam itandum est dispositioni huius textus.

276 Vnde receptum videmus quod si statutum pro præscriptione 30. annorum, constituat præscriptionem 10. annorum: quia hæc constituitur loco præscriptionis 30. annorum etiam per citationem interruptetur Bart. l. 2. §. fin. num. 2. ff. de usucap. pro emptore Panor. cap. illud nu. 12. de prescriptio. Romanus consil. 38. a nu. 2. Paul. Castrens. consil. 393. col. 1. ad finem lib. 2. Claudius l. naturaliter ff. de usucap. Bolognetus leg. nemo potest numer. 433. ff. de leg. 1. Cutores de iuramento confirmato. 3. parte capitul. a num. 2. & facit receptum Casilin. leg. tauri 63. num. 9. Cracas consil. 71. num. 63. lib. 1. Ergo hi à pte sentiunt, quod præscriptio triginta annorum l.

vel ea, quæ eius loco subrogata est. inter-
rumpitur per citationem, quantumcūq;
sine bona fide non procedat, cum ce-
tum sit statum valere permittens præscrip-
tionem actionum personalium, cum ma-
la fide, ut supra ostendimus id: contra
Bart. magis receptum esse, & tradit Alex.
consil. 115. num. 5. lib. 7.

277 Et tenende hanc opinionem non ob-
stabit adducta pro contraria opinione.
Nam ad 1. si quod cum hodie præscriptio
30. annorum, non procedat sine bona fi-
de, est utique æquiparanda præscriptio-
ni longi temporis) respondetur quod is
textus generaliter loquitur, & sic potest
etiam intelligi etiam de præscriptione cū
bona fide, & tamen probat eam interrū-
pi per citationem, neque est bona simili-
tudo inter præscriptionem 30. annorum
cum bona fide, & præscriptionem longi
temporis: ut supra ostendimus.

278 Non obstat 2. de dicto Bald. l. 2. nu. 7.
C. de servit. Quia respondeo illud esse fal-
sum: & contra mentem communis opi-
nionis, ut ostendit Hiero. Gabriel. d. consil.
144. num. 10. lib. 1. Nam per citationem
tantum potest induci quædam dubitatio,
I. nemo ambigit in fine C. de acquirend. pos-
ses. Quæ non interrumpit præscriptionem.
Pauor cap. illud num. 8 de præscriptio. Pau-
lus Castrens. consil. 10. num. 9. lib. 1. & di-
ximus in rub.

279 Ex qua opinione inferitur explicatio
ad l. 29. tit. 29. partit. 3. dum generaliter
permittit interruptionem præscriptio-
nis per citationem, nam intelligenda est,
in præscriptione 30. annorum, siue cum
bona fide, siue cum mala, iuxta supra tra-
dita. Neque enim est verisimile, deysuca-
pione, vel præscriptione longi temporis
locutam fuisse, contra receptissimas re-
solutiones in hac materia interminis. Pa-
dilla l. 2. num. 76. C. de servit. ut lib. licet con-
trarium scribat Gregorius d. l. 29. in glos. 3.
Inferitur etiam explicatio ad Ordinatio-
Portugalie lib. 4. tit. 80. §. 2. & hodie indu-
cens præscriptionem 30. annorum, in ac-
tionibus personalibus ad 5. annos inter
presentes, & decem inter absentes, & pro-
bat huiusmodi præscriptionem interrū-
pi per solam citationem, sequuta communē

opinionem. Bart. l. 2. §. final. num. 2. ff. de
usucap. pro empto. & supra diximus, & quā-
vis hodie per l. 1. tit. 1. lib. 6. extraneus. &
ad lib. 4. tit. 79. §. 2. in nova recopilatio corree-
ta ea lege constitutum sit: actiones perso-
nales hodie non præscribi nisi spatio 30.
annorum, & cum bona fide: nihilominus
ea præscriptio etiam hodie interrumpet-
tur per solam citationem, iuxta supra tra-
dita, & notabis quod ea Ordinatio lib. 4.
tit. 80. §. 2. & dir. l. 4. tit. 79. §. 1. nova reco-
pilationis probat per huiusmodi interrup-
tionem per citationem, non perpetuari
actionem, sed tantum non prodesse tem-
pus, quod antea currebat, sed requiri novū
tempus, & novam præscriptionem, & me-
rito, quia hæc est differentia inter inter-
ruptionem, quæ fit per citationem, vel

per litis contestationem interrumpitur,
tunc enim non solum interrumpitur tē-
pus procedens, sed prorogatur præscrip-
tio, ad 40. annos: l. final. infra ed. tradit gl.
hic verbi per. exsecutorem in fine Aretin.
consil. 30. ad finem Tiracq. lib. 1. retrat. §. 1.
glos. 10. num. 7. eleganter Parladro retrat.
quotidianorum lib. 1. cap. 1. §. 14. num. 8.
& hic patet, non bene hanc materiā per-
cepisse Molinam Societatis I. E. S. V. de ius-
t. disputat. 48. col. pen. dum vult per
Ordinat. lib. 4. tit. 80. §. 2. in hoc regno
non observari perpetuationem actionis,
non advertens, quod ea Ordinatio loqui-
tur in interruptione facta per citationem
per quam non inducitur perpetuatio,
quod si interruptio præscriptionis fieret
per litis contestationem, tunc locum ha-
beret in regno Portugalie. decisio, l. fin.
infra ed. ut ibi dicemus.

284 Vltimò prochronide huius materiæ
illud memorandum est: duplicem esse
interruptionem, naturalem, & civilem
naturalis dicitur quando possessio amitti-
tur l. naturaliter ff. de usucap. l. 29. tit. 29.
partit. 3. & ibi notat Gregor. glos. 2. Vnde
cum in incorporalibus quasi possessio cō-
sistat in patientia domini, si dominus cō-
tradicat, dicitur in illis interrumpi præ-
scriptio naturaliter l. 2. & ibi Bald. num. 2.
C. de servitut. Alex. consil. 108. num. 4. ad
finem lib. 2. Cyprianus iunior consil. 174. nu-
285 2. civiliter autem dicitur interrumpi,
quando

quando licet prescribens retineat possessionem: tamen ex dispositione iuris civilis, nihilominus interrupta censetur praescriptio iuxta nostrum textum, explicat *Panor. cap. illud. num. 6. de praescriptio. Gom. nec. regula de trienal. quaest. 22. Covarr. uias cap. possessor. 2. parte 3. num. 11.* Inter has autem interruptiones, ea est differentia: quod interruptio naturalis nocet respectu omnium, d. leg. naturaliter, sed interruptio civilis tantum nocet respectu illius: qui praedictam interruptionem fecit, non autem respectu aliorum, leg. intra quatuor de diversis, & tempor. praescriptio. leg. 2. in fine ff. de statu defuncto leg. cum notissimi §. seu, & si quis infra d. tradit Paulus Castrensis consil. 20. num. 9. lib. 1. & post alios Castill. leg. tauri 63. n. 43. Padill. leg. 2. num. 83. C. de servitutibus, Et eadem ratione tantum nocebit illi, cui facta fuit interruptio: & non alteri, leg. 1. cum glosa C. de praescriptio longi temporis Gomez. regula de trienal. quaest. 21. col. pen. notat, Succia. consil. 47. n. 17. lib. 3. & Puteus decisio. 385. num. 4. in 3. parte, & pari ratione, interruptio civilis facta circa vnam rem: ad aliam diversam, non extenditur, cap. auditis in fine de praescriptio Paul. d. consil. 10. num. 8. lib. 1. unde difficilis redditur dispositio, leg. tauri 65. quae hodie est, leg. 7. tit. 15. lib. 4. nona compilationis, dum generaliter disponit, quod interruptio facta circa possessionem, extenditur ad proprietatem, & e contra: sed respondendum est: quod si intelligamus eam legem in naturali interruptione, de plano procedit: quia quomodo modum ea interruptio nocet respectu omnium, d. leg. naturaliter ff. de usufructu, ita nocet respectu omnium rerum sub praescriptione inclusarum, si autem intelligas de interruptione civili prout illa videtur loqui, & magis coiter intelligitur: dicendum est ea ratione procedere, quia agit de possessione, & proprietate, quatenus respiciunt praescriptionem: nam licet per se consideratae, nihil commune inter se videantur habere: leg. naturaliter §. nihil communem ff. de acquir. rem. posses. Tamen considerate respectu praescriptionis, connexa sunt ita ut vna si

ne alia non possit subsistere: neque enim sine possessione praescriptio proprietatis procedere potest: neque sine proprietate siue titulo, praescriptio possessionis procedere potest, & ratione istius connexionis interruptio civilis facta circa vnum extenditur ad aliud connexum, cap. traslado de constitut. facit leg. final. C. de duob. reis, & ita in effectu Covarr. uias d. cap. possessor 2. parte §. 12. num. 8. & Azene. das d. leg. 7. tit. 15. lib. 4. ordinam. num. 6. Nam & ipsa praescriptio quae alias non recipit extensionem, extenditur tamen ad connexa & accessoria leg. si altera §. 1. ff. de usufructu leg. 203. C. de iur. Rom. nus consil. 243. in fine. Azmon consilio. 692. num. 6. Anton. Gabriel. lib. 5. communium tituli de praescriptio conclusio. 2. num. 28.

Hi ita explicatis vltetius ex isto textu, versu non sexus fragilitate non absentia colligendum est, hanc praescriptionem tuam fortis iustitiam, etiam aduersus mulieres, milites, & absentes, unde quaestio est, utrum aduersus istam praescriptionem iure decursam, contra praedictos sit eis concedenda restitutio in integrum? in quo articulo ut distinctius procedamus tres casus considerandi sunt primus est: utrum in praescriptione longitioris absentis vel ignorantis concedatur restitutio? secundus: utrum concedatur etiam aduersus praescriptionem 30. annorum? tertius: utrum debeat concedi aduersus praescriptionem 40. annorum? & in primo casu prima facie videtur dicendum, absentis, & ignorantis, non esse concedendam restitutionem: per text. leg. final. ad finem C. de praescriptio. longi tempor. Dum dicit nullam esse faciendam differentiam, inter scientem, & ignorantem, sed pariter eis necesse praescriptio quod notat, Gregor. leg. 22. tit. 9. partis. 7. glos. 2. in fine. Secundo quia subdit id fuisse statutum, ne alias inextricabilis insurgeret quaestio: utrum quis sciens vel ignorauit, & sic dominium esset in incerto iure: contra regulam, leg. 1. ff. de usufructu, quod ita in terminis tenet Bald. leg. 1. num. 24. C. qui admittit An. garan. consil. 170. num. 3. Alex. consil.

163. viso processu: num. 2. lib. 2. Andre Siculus consil. 41. num. 18. lib. 1. Curtius Senior consil. 83. col. 3. & ex professo multis rationibus comprobatur. Menchaca illustrium quaestio. cap. 75. à num. 2. & Sarmiento lib. 2. Selecta. cap. 10. num. 1. & pro illis videtur urgere leg. unica post principium C. de usucapio. transformand.

301 Sed his non obstantibus verius, & receptius est: propter iustam ignorantiam, concedendam esse restitutionem aduersus praescriptionem longi temporis, leg. §. si quis autem propter, & ibi Bart. ff. de itinere actusque priuato, Et est receptum finem asserit, Tiracq. lib. 1. retract. §. 35. glossa 4. num. 44. Conaruias cap. possess. 3. parte 8. §. 3. num. 1. & esse receptum fatetur Aretin. consil. 104. num. 4. Franciscus de Ponte consil. 47. num. 8. Balb. de praescriptio 4. parte 4. principal. quaest. 19. num. 1. Neque repugnat textus d. leg. final. in fine C. de praescriptio. longi temporis, quia ad verum illius intellectum, aduertendum est: quod Petrus de Vbaldis tractat. de quarta episcopali cap. 2. ad finem existimat textum illum esse intelligendum, quando ille, contra quem praescribitur, sciebat ius suum, & tantum ignorabat rem possideri vel praescribi per alium; nam si ignoraret ius, quod sibi in ea re competeat, tunc contra eum ipso iure nulla curreret praescriptio, quia illa contra negligentes inuenta est cap. vigilantis de praescriptio. Et ad hoc in specie alleg. 1. leg. annus ff. de calumniar. & lex cum lex de alio editio, & subscribitur. Cornutus consil. 328. num. 4. lib. 1. Andre Sigellus consil. 41. num. 17. lib. 1. Cassaneus consil. 11. num. 54. Boer. decis. 39. num. 1. Soccin. Junior consil. 70. num. 9. & consil. 28. num. 140. lib. 1. Et contra ignorantem ius suum: etiam per mille annos non praescribi multis allegatis asserit receptum Cavalcanus decisio 27. num. 44. in 1. parte, & pro constanti praesupponit, Medina tract. de restitutio. quaest. 16. col. 4.

302 Istam enim intellectus recipiendus non est, quia verius, & receptius est, contra ignorantem ius suum,mero iure currere praescriptionem, ut colligitur ex generalitate, d. leg. fin. in fine & notauit Paulus Castrensis. consil. 168. num. 3. lib. 2. Conman. consil. 147. num. 4. Balb. de praescriptio 4. parte 4. principal. quaest. 28. num. 2. idem probat leg. si partem §. i. ff. quemadmodum seruimus. amittatur arbitrio male fidei C. de praescriptio longi temporis, & aduersum Petram de Vbald. late comprobatur Soccin. leg. cum filius §. in hac num. 9. ff. de verbo. obligatio Felin. cap. vigilantis num. 1. de praescriptio. Cornutus consil. 195. n. 8. lib. 3. Balb. de praescriptio. 4. parte 4. principal. quaest. 28. in fine Conaruias. d. e. possessor. 3. parte 8. §. 2. num. 3. ad medium.

303 Est tamen aduertendum, quod haec restitutio non est passim concedenda, quia sic leges inducentes praescriptionem: viderentur impositae verbis, & non rebus: ut inquit glossa cap. auditis de restit. in integrum, ut igitur concedatur restitutio propter ignorantiam, oportet quod sit iusta & probabilis: secus si non esset probabilis, sed supini, vel etiam iniusta ut potest quae procedet ex errore iuris, & ita, Imola cap. fin. num. 34. vers. sed hic est aduertendum de praescriptio. Felin. cap. vigilantis num. 4. eo. tituli Tiracque lib. 1. retract. §. 35. glossa 4. num. 34. adde Decian. consil. 2. num. 134. & consil. 46. n. 147. lib. 2. Anton. Nata consil. 230. num. 4. lib. 2.

Neque obstat ratio Petri de Vbaldis, nam respondetur, quod in materia praescriptionis, negligentia non accipitur prout sonat in vitium, seu culpam, sed accipitur, quatenus sonat in simplicem, & nudam cessationem; etiam si culpam non habeat annexam: alias difficulter praescriptio posset procedere ut eleganter tradit, Paulus Castrensis. consil. 30. à num. 18. lib. 3. Soccin. d. §. in hac num. 9. Felin. in rub. in princip. de praescriptio. Decius leg. quando utraque lectura ad finem C. qui admitti.

306 Verius ergo respondetur ad praedictam difficultatem quod licet praescriptio currat mero iure, contra ignorantem, & obstantem: tamen ex iusta causa eis concedetur restitutio: & ita in terminis. Bart. d. §. si quis autem propter ad finem Fulgus. c. 2. lib. 2. ad finem Paul. d. leg. fin. num. 5. C. de praescriptio longi temporis Dec. consil. 29. col. 2. post princip.

307 Est tamen aduertendum, quod haec restitutio non est passim concedenda, quia sic leges inducentes praescriptionem: viderentur impositae verbis, & non rebus: ut inquit glossa cap. auditis de restit. in integrum, ut igitur concedatur restitutio propter ignorantiam, oportet quod sit iusta & probabilis: secus si non esset probabilis, sed supini, vel etiam iniusta ut potest quae procedet ex errore iuris, & ita, Imola cap. fin. num. 34. vers. sed hic est aduertendum de praescriptio. Felin. cap. vigilantis num. 4. eo. tituli Tiracque lib. 1. retract. §. 35. glossa 4. num. 34. adde Decian. consil. 2. num. 134. & consil. 46. n. 147. lib. 2. Anton. Nata consil. 230. num. 4. lib. 2.

4. lib. 2. Pinel. auth. nisi tricenale n. 60
C. de bonis maternis.

308 Ex quibus inferatur saluatio ad dictum
Petti de Vbaldis supra reprobatur: vt
quauis non procedat respectu præscrip-
tionis, quominus mero iure currat, sit ta-
men verum, respectu restitutionis, quæ
petitur contra præscriptionem nam si ig-
norauerit ius suum, concedatur restitutio
leg. pantonius ff. de acquirend. heredit.
aliud erit si ignorantia fuerit culpabilis,
nam tunc non concedetur, quod notabili-
ter exemplificat, Paulus Castrensis. consil.
168. visopuncto num. 3. lib. 2. & Aretin.
consil. 15. ad finem Decian. consil. 46. n.
146. lib. 2. Aymon consil. 225. à num. 8
& vide etiam in materia Antonium Natam
consil. 162. à num. 42. lib. 1. & hac de r.
casu.

309 Succedit igitur secundo, vtrum resti-
tutio, sit concedenda contra præscriptio-
nem 30. annorum? & Bart. leg. 1. §. si
quis autem propter ff. de itinere actusq; pri-
uato. Aduersus hanc præscriptionem cō-
cedit restitutionem in integrum ignorā-
tius suum, subscribit, Aflitius decisio 329
num. 6. & esse magis receptum asserit Ro-
mannus consil. 149. in fine Aretin. consil.
104. num. 4. Felin. cap. vigilanti num.
1. & ibi Paris num. 3. de præscriptio Iason
§. rursus num. 59. Instit. de actio. & §. sue-
rat num. 84. eo. tit. & eandem communem
appellat Decius leg. 2. 1. lect. num. 4. C.
qui admittit & consil. 36. num. 9. & plures
quos refert Tiraq. lib. 1. retract. §. 35. gl.
4. num. 36. & late defendit Soccin. leg.
cum filius §. in hoc num. 8. ff. de verbor.
obligatio. Boer. decisio. 39. Andre Gaillus
præfatic. obseruat. lib. 2. obseruatio 19. n.
18. Et in his terminis procul dubio esse
magis communem opinionem Bartoli, af-
firmat, Aymon tracta. de antiquitas. tem-
poris 4. parte §. materia ista num. 55. O.
Clavian. decisio. Pedamonta. 69. n. 16.

320 Contrariam nihilominus opinionem;
imo contra præscriptionem 30. annorū,
non debere concedi restitutionem: præ-
textu ignorantie: tenet Bald. leg. 1. num.
24. C. qui admittit Ancarran. consil. 170.
à num. 2. & defendit Andre Siculus com-
sil. 41. num. 18. lib. 1. Curt. Senior con-

sil. 83. col. 2. & hanc opinionem vti ve-
riorem magis probat Conarua cap. possessor.
3. parte 1. 3. col. pen. Pinel. d. auth. nisi
tricenale num. 59. vers. sed contra. Men-
chaca de successione creat §. 26. num. 134
& illustrium quest. cap. 75. num. 1. Sar-
miento lib. 2. select. cap. 10 num. 1. qui-
bus adde Aflit leg. cum filius §. in hac n.
11. ff. de verborum obligatio. Pro qua sen-
tentia aduersus magis communem, vr-
genter induco nostrum textum 1. dum di-
cit, quod ad versus hanc præscriptionem
non potest quis se tuere ratione absentiæ
311 considero enim, quod absentia non cau-
sat restitutionem, nisi fuerit necessaria:
& non si sit voluntaria, leg. final ff. de in-
integ. restit. Paul. Castrensis consil. 168.
visopuncto num. 3. lib. 2. Ergo probat textus,
quod etiam propter absentiam necessa-
riam, absenti non succurritur, & sic in ef-
fectu, ei denegatur restitutio in casu, quā
uis hoc alias ei concedatur: secundo quia
dicit textus quod nec militia defendit ad
versus hanc præscriptionem: aduerto e-
nim, militi non succurrit, nisi per restitua-
tionem in integrum, leg. 2. C. de restitue
milit. ergo probat textus restitutio oneti
aduersus hanc præscriptionem non com-
petere; neque satisfacit responsio, glossa
hic verbo militia, quod absentes, & mili-
tes in illo minis restituntur, leg. 1. ff.
quibus ex causis mior. quasi velit, quod
licet his casibus præscriptio mero iure
currat, tamen concedatur restitutio vt
hic expendit, Rainer. & Romanus consil.
166. num. 12. & alij relati per Tiraquel.
lib. 1. retract. §. 35. glossa 4. n. 37: Nam
repticabitur hanc responsionem, esse cō-
tra verba, & mentem huius textus, qui
aperte vult, quod etiam in casibus, in qui-
bus militibus, & absentibus solet succur-
ri per restitutionem in integrum, tamen
aduersus hanc præscriptionem eis non suc-
curretur, quod etiam significat is textus
in fine, dum dicit quod quis prætextu er-
roris iuris, non potest se defendere, ad-
uersus hanc præscriptionem: quauis er-
ror iuris non soleat nocere, quando agi-
tor de danno vitando, leg. error ff. de iuris
& facti ignorantia, & sic vult, quod aduer-
sus hanc præscriptionem, non succurra-
tur,

tur, etiam in casibus in quibus succurri solet errantibus in iure.

313 Pro concordia tamen harum opinionum, dicendum est, quod stante tanta temporis intercapidine, semper præsumetur in domino negligentia culposa: ac ob id ei denegabitur regulariter restitutio, ut supra diximus: si tamen ille clarissime probauerit, nullam culpam vel negligentiam iniustam ei imputari posse, utique ei succurratur per restitutionem in integrum:

314 & ideo, *Bart. d. 8. si quis autem*, non dicit generaliter, ignorantem restitui aduersus hanc præscriptionem sed restringit se ad eum, qui ignorauit ius sibi competere: nam huic regulariter nulla culpa vel negligentia iniusta hoc casu imputari potest, cum non egerit: & ideo merito restituitur: *leg. si partem §. 1. cum glossa ff. quemadmodum seruitus amittatur leg. annus ff. de calumniatorib.* Et eadem ratione

315 idem erit ad mittendum: quando quis sciuit ius sibi competere, & tamen prebit, se ita iuste fuisse impeditum: ut nulla negligentia culposa, ei imputari possit: cui

316 non egerit Medina de restitutione quest. 18. col. 4. ex quibus colligitur, clara responsio ad inductiones, quas fecimus ex litera nostri textus: nam dicitur eas concludere, in dubio non esse concedendam

317 restitutionem, aduersus hanc præscriptionem: quia propter temporis prolixitatem, præsumetur dominum fuisse in negligentia culposa: non tamen negat, quod si aduersus hanc iuris præscriptionem, probetur, dominum in nulla negligentia culposa fuisse, non sit ei concedenda restitutio, *Conan. consil. 147. num. ad finem*, quæ nunquam censetur exclusa per verba generalia legis, *glosa leg. postquam liti §. de passis, & glosa cap. coram de restitut. in integrum & in materia Anton. Nata con-*

317 *sil. 162. à num. 39. lib. 1.* Et hac ratione qui præ textu ignorantia proprii iuris vult restitui aduersus hanc præscriptionem oportet articulare, & probare, documenta sui iuris fuisse occultata, & iuste per eum ignorata. *Balb. de præscriptio. 4. parte 4. principal. quest. 29. num. 8. Afflictiis decisio 37. num. 3. Gratius consil. 125. n. 5. lib. 1.* Nam si adhibita diligentia, po-

tuit sui iuris notitiam habere: tunc propter hanc negligentiam culpofam, non restituitur: *Paul. consil. 168. viso num. 3. lib. 2. Aretin. consil. 15. ad finem notab. Aymon consil. 225. num. 8. Decian. consil. 46. num. 146. lib. 2.*

318 Item expressis infertur explicatio ad *auth. male fidei C. de præscriptio. longi temporis*, dum loquitur, de domino ignorante ius suum, & nihilominus probat aduersus eum præscribi spatium 30. annorum, nam ex prædictis dicendum est; aduersus hanc præscriptionem nihilominus concedendam esse ei restitutionem, si nulla culposa negligentia possit imputari illi, aduersus quem præscriptum est, denique

319 infertur annotatio ad tradita per Medina de restitut. quest. 18. col. 3. quod is, qui perfecit præscriptionem, aduersus eum cui nulla negligentia culposa imputari potest: tenetur in foro conscia domino rem restituere, contrarium enim verius est: nam domino quidem competet restitutio aduersus præscribentem, ceterum interim præscribens iuste, & sine peccato rem retinet, & traductus, *Adrian. num. & maiorem eleganter prebat Conan. ruius cap. possessor. 3. parte §. 2. num. 3. reg. iuris in 6.*

320 In tertio autem casu maior controuersia est apud De Ciores: quidam dicunt, non debere concedi restitutionem aduersus præscriptionem 40. annorum, per leg. omnes infra eam ibi, plenissima securitate ad iuncta doctrina glosa leg. aut prætor §. 1. verb. subueniendum ff. de minoribus. & quia alias nullus præscribens esset securus, quod in specie etnet glosa cap. auditis verb. ecclesia de restitut. in integrum, & glosa clem. 1. verbor. lapsus de restitut. in integrum Alex. consil. 151. nam. 9. lib. 2. Decian. consil. 29. à num. 3. Aretin. consil. 140. num. 5. & Paris cap. 12. à num. 20. de præscriptio, & plures, quos refert *Barb. met. d. auth. nisi num. 58. vers. contrarium verò*. Qui eam probat tanquam rationem, & etiam *Conaruius d. cap. possessor. 3. parte §. 3. Menchacastellus quest. cap. 75. Sarmiento Selectorum lib. 2. cap. 16. à num. 10. quam etiam probat Nata con-*

sil. 446. ad finem lib. 2. Andream Gaillos pra-

prædicarū observatio lib. 2. observatio 160.
 & num. 4. & Theſaurus decifia Pedamonta.
 na 134. à num. 9. & multi dicunt hanc ef-
 ſe communem opinionem ut refert ſfortius
 de reſtitut. lib. 2. in integ. quæſt. 90.
 num. 8.

Contrariam tamen ſententiam imo
 321 quod: & aduerſus hanc præſcriptionem
 concedatur reſtitutio tenet. Panor. cap.
 vigilanti num. 3. de præſcriptio ubi Pari-
 ſius num. 5. aſſerit magis receptum Boer-
 decifio 39. num. 5. & ita fuiſſe indicatum
 aſſerit aſſectis decifio. 329. num. 6. & tan-
 quam receptum probat Ruinus conſilio 26.
 ad finem libro 1. & late comprobat Anton.
 Nata conſilio 162. à num. 38. libro 1. &
 dicit receptum Franciſcus de Ponte conſil.
 48. num. 6. Balb. de præſcriptio 4. parte 4.
 principalis quæſt. 29. a num. 3. Silvanus cō-
 ſil. 4. ad finem Cognol leg. 2. num. 219.
 C. de pactis inter emptorem, & dicit recep-
 tum parifius conſil. 68. num. 117. lib. 3.
 & à viris Chriſtianiſis eſſe obſervandam: di-
 cit Vrſillus ad aſſectum decifio 37. num. 2.
 denique quam plures hoc probantes refert
 Petradæ fidei commiſſi quæſt. 14. num. 259
 & num. 275. & hanc ſine dubia hodie eſſe
 magis communem & à iudicibus approbati
 aſſerit ſfortius tractat de reſtitutio in inte-
 grum lib. 2. quæſt. 90. num. 18. verſ. in cō-
 trarium eſt alia communis, quam defendunt
 Aymon tractat. de antiquitate temporis 4.
 parte 6. materia iſta a num. 50. & Baptiſta
 Bonius tractat. de ſtatutaria urbis præſcript.
 gloſa 19. a num. 12.

Et vtique admiſſa opinione, quam te-
 nuimus in præcedenti caſu: idem, & in
 iſto eſt recipiendum: cum militent eadē
 rationes, & illud tantum admitti poteſt,
 quod cum hoc tertio caſu maior detur
 333 prolixitas temporis, maior etiam inſur-
 git præſumptio culpofæ negligentię ad
 verſus dominum: Ancarran. conſil. 170.
 num. 8. & ideo clariore exiguntur pro-
 bationes ad excludendam prædicta præ-
 ſumptionem iuxta doctrinam, gloſæ leg.
 final. in principio ff. quod metus cauſa.
 Sed ſi clare conſtet nullam interueniſſe,
 negligentiam culpabilem, etiam hoc ter-
 324 tio caſu, concedenda eſt, reſtitutio.

Circa autem petendam reſtitutionem

aduerſus prædictas præſcriptiones, illud
 memorandum eſt: quod prædicta reſti-
 tutio debet peti intra quadriennium leg. fi-
 nal. C. de temporib. in integ. reſtitutio.
 quod quadriennium incipit currere à die,
 quo completa fuit præſcriptio; neque e-
 nim ante perfectam laſionem, poteſt eō
 petere aduerſus ius petendi reſtitutione
 Clem. 1. de reſtitutio. in integrum Panor.
 cap. 1. num. 12. de præſcriptio Joſon aſſerit
 quas actiones num. 33. C. de ſacr. eccleſ.
 326 Bellon. conſil. 46. num. 4. probat. leg. 10.
 tit. final. part. 4. & ibi notat Grego. verb.
 quatro. Item quod illud quadriennium à
 principio eſt vtile, de leg. final. C. de
 tempor. in integ. reſtitut. & ideo igno-
 ranti vel alias legitime impedito non in-
 cipit currere, ex gloſa ibi verbo. illuxerit
 Card. Clem. 1. num. 30. de reſtit. in integ.
 Panor. cap. 1. num. 12. & ibi Felin. num.
 9. de præſcriptio. Decius conſil. 42. ad finē
 & conſil. 436. viſa num. 6. Cum igitur
 tempus petendi reſtitutionem, non inci-
 piat currere, niſi à die, quo ſciuerit laſio-
 nem, facile euenire poteſt, ut de minus
 antiquus etiam poſt mille annos peſſit re-
 ſtitui aduerſus præſcriptionem. Bald. leg.
 falſam num. 3. C. ſi ex falſis inſtrumen-
 tis receptus vi per Tiraquel. lib. 1. retr. aſſerit.
 §. 35. gloſa 4. num. 44. Rebuff. 2.
 thoma ad l. gallicas tit. de reſtitutio. ar. 2.
 gloſa 1. num. 2. & 3. Aymon de antiqui-
 tate, tempor. 4. parte 6. materia iſta num.
 44. & eſſe omnium ſententiam aſſerit ſfor-
 tius tractat. de reſtitut. 1. parte quæſt. 20.
 num. 37. & num. 39. & 2. parte quæſt. 90.
 327 num. 25. & peira de fidei commiſſis quæſt.
 14. num. 249. & num. 259. Ex quo col-
 ligebat Pinelus in auth. niſi tricenale no-
 59. verſ. quæ abſurda. Doctores in hoc
 articulo ſibi inuicem repugnare, nam cō-
 cedunt reſtitutionem etiam aduerſus præ-
 ſcriptionem centennariam non debere
 concedi reſtitutionem, Andre Siculus con-
 ſil. 41. num. 18. lib. 1. Joſon conſil. 209.
 num. 2. lib. 2. In quibus quod non reperi-
 tur debitor aliquis in mundo, qui alter
 teneat in tam longæ præſcriptione, ne
 328 que aliquis ſani capitis id auderet tentare,
 ſubſcribit. Paris. conſil. 23. num. 222.
 lib. 1. in quibus indubitabile eſſe aduer-
 ſus

ius præscriptionem immemoriam mul-
tam concedi restitutionem sed idem pro-
bat *Saccinus iunior consil.* 76. num. 103.
libro. 1. *Antonius Nata consilio.* 456.
ad finem lib. 2. & consil. 524. nu. 16. lib.
3. & *Bacr. decis.* 39. nu. 10. & *alibi re-*
ceptum *Menchaca de success.* creat. §. 26.
n. 136. *Bursatus consil.* 160. nu. 73. lib.
2. & *Antonius Gabriel lib.* 5. communium
tit. de præscriptio. conclusio. 1. nu. 64. &
Sfortius de restitutio 2. parte quest. 60.
num. 25. & *Lambertengui de contrah.*
bus sine solemnitate glos. 1. num. 312.

329 Sed circa has Doctorum traditiones
imprimis est aduertendum in esse ve-
rum quod existimat *Pinelus*, Doctores
in hoc articulo sibi ipsi contradicere: si
consideres, quod illi, qui negant aduer-
sus præscriptionem 100. annorum con-
cedi restitutionem, loquuntur in præscrip-
tione, ad quam inducendam requiruntur
100. anni iuxta cap. cum nobis de præ-
scriptio. & leg. final. C. de sacros. ecclesi.
nam propter tam prolixum tempus præ-
sumitur restitutione peti per calumpiam:
& ideo non admittitur talis petitio cap.
fiscus ad restitutionem in integrum, qui ve-
dunt etiam post mille annos concedi resti-
tutionem, proprie loqui in præscriptione,
ad quam inducendam sufficiunt. 30.
vel. 40. anni: nam licet tunc post mille
annos petatur restitutio: admittenda vi-
detur: quia non petitur aduersus præscrip-
tionem 30. vel 40. annorum: Ex qua
immediate provenit læsio: & cum resti-
tutionis tempus non incipiat currere ni-
si à die scientiæ, d. l. final. C. de tempo
in integ. restit. petenda, facile evenire
potest ut etiam post mille annos compe-
tere possit restitutio in integrum, iuxta
dictum *Bald.* l. falsam nu. 3. C. si ex fal-
sis instrumentis corer. receptum v. offerit
Saccinus iunior consil. 128. a. n. 166. lib. 1.
neque enim tunc petitur restitutio imme-
diatè, aduersus tam longævam præscrip-
tionem, sed potius aduersus præscriptionem
30. vel 40. annorum, per quas im-
mediate contingit læsio, & tempus prostea
currentis, non induxit novam læsionem
sed potius continuatione læsionis antea
factæ: & ita in effectu *Bereius quest. fa-*

miliari §. 1. & 6. *Rota Auenionem*
97. nu. 3. ad finem & notab. supra *Sfortius*
de restitutio. 2. parte quest. 90. num. 24.
& tit. 26. & in hoc sensu accipiendi sunt
Ruin. consil. 103. in fine lib. 5. *Cagnol.*
l. 2. num. 219. C. de pactis inter emptorē
Aymon tract. de antiquis temporis 4. p.
§. materia ista n. 63. supra *Sfortius tract.*
de restitutio. 2. parte quest. 90. a. num. 22.
dum dicunt aduersus præscriptionem 10.
vel. 40. annorum, posse etiam petere
restitutionem etiam post tempus imme-
moriale: si ingoravit iustum: vel fuit
legitime impeditus: sunt enim interpre-
tandi iuxta prædictam considerationem.

331 Vltimò ex isto textu in vers. (sed pu-
pillarietate) colligendum est, quod à tem-
pore præscriptionis 30. annorum subdu-
citur tempus pupillaris ætatis, ita ut dum
superest tempus pupillaris ætatis, videat-
ur dormire tempus præscriptionis, nisi
nisi tricenale in fine C. de bonis maternis
cap. imperialium §. præterea si quis de probi-
bita scudi alienat. per *Federicum Bart. leg.*
naturaliter n. 18. ff. de usucapio *Cepola l.*
fin. n. 17. ad medium C. de usucapio. pro
emptore. probat. ordinat. lib. 4. tit. 80. §.
pen. & hodie lib. 4. tit. 76. §. pen. noua
recopilatio & leg. 9. ad finem tit. final. par.
tit. 6. & ibi late *Gregor. in glos.* 1. Sed
post pupillarem ætatem incipit currere
præscriptio 30. annorum etiam aduersus
minores, & contra eos perficitur: utra-
que tamen conclusio difficultates patit-
ur: nam aduersus primam oppositur de-
l. etiam ei ff. de minoribus. ubi aduer-
sus existentem in vtero, & sic pupillum,
perficitur præscriptio & necessaria est
restitutio, secundo etiam conclusio diffi-
cultatem patitur ex l. non est. C. quibus
non obijciatur longi temporis præscriptio,
ubi aduersus minores non currit præscrip-
tio ipso iure.

334 Sed descendendo conclusiones huius
textus, ad primam difficultatem respon-
dendum est: in hac materia distinguen-
dum esse: aut & non præscriptio in cho-
tur contra pupillam, & tunc ab usucapio-
ne & præscriptione longi temporis sub-
ducitur tempus pupillaris ætatis, l. bona
fidei ff. de acquirend. rerum dominum.

Notat glosa final cap. cum non liceat de præscriptio Bart. d. leg. naturaliter numer. 8. & pariter subducitur a præscriptione 30 annorum, ut probat textus Bald. de præscriptio. l. parte 6. principalis num. 35. aut vero præscriptio incepta a defuncto, cui pupillus succellit, & tunc si agatur de usufructu, vel præscriptione longi temporis, mero iure perficitur præscriptio adversus pupillum, & necessaria est restitutio leg. etiam si ff. de minoribus tradit Fracisens de Ponte consil. 48. num. 5. & Molina Societatis Iesu de iustitia disputatio 78. col. 3. probat. l. 9. tit. fin. part. 6. & dicit receptum Balbus de præscriptio. l. parte 6. principalis num. 33. Si autem agatur de præscriptione 30. annorum, etiam in præscriptione, quæ incepta a defuncto, subducitur tempus pupillaris ætatis iuxta generalitatem huiusmodi textus, & ita glosa l. ad fin. l. unica. C. si adversus usufructum quam ibi probant Bald. & Salicet. Bart. leg. etiam cum num. 1. ff. de minoribus Paul. l. fin. nu. 1. in fine C. in quibus causis in integrum restitutio, & l. si intra nu. 5. C. de non numerata pecunia, & consil. 229. Venditio nu. 2. lib. 2. Balb. de præscriptio l. parte 6. principalis num. 33. que ibi vide nu. 38. & Baptista Bonum tractatus de statutaria urbis præscriptio glos. l. 9. nu. 183. quod non satis percepit Cepola leg. fin. nam 17. ad medium C. de usufructu pro emptore. Et ratio differentie, secundum prædictos est: quod præscriptio 30. annorum est odiosa, quia currit cum mala fide, & ideo indistincte ab ea subducitur tempus pupillaris ætatis, unde a cessante ratione videtur inferri, quod cum hodie nulla præscriptio currat cum mala fide, cap. final de præscriptio, a præscriptione 30. annorum non subducitur hodie tempus pupillaris ætatis, si præscriptio incepta a defuncto, & ita Paris. extraneis l. fin. nu. 19. de præscriptio. Sed cum non facile admittenda sit legum correctio, verius est dispositionem illius textus etiam hodie procedere, ut sentit Bart. d. leg. naturaliter num. 18. & Cepola l. fin. nu. 17. ad medium C. de usufructu pro emptore. Neque obstat ratio Paris. quia bona fides, quæ exigitur in præscriptione 30. annorum non est ita qualificata, ut rest bona fides, quæ

exigitur in usufructu, vel præscriptione longi temporis, & ideo ab una ad aliam non valet argumentum ut supra diximus: Unde etiam si hodie in præscriptione 30. annorum requiratur bona fides, per abrogationem malæ fidei: tamen adhuc subducitur ex ea tempus pupillaris ætatis, etiam si pupillus tutorem habeat ut probat is textus, & notat Paul. Castrensis. consil. 440. num. 2. vers. tertio lib. 2. & similiter etiam procedit in statuto quod pro 30. annis iuris communis constituit præscriptionem 10. annorum, nam cum hæc subrogetur loco præscriptionis 30. annorum illius assumitur natura, & sic etiam ab ea subducitur tempus pupillaris ætatis: nisi contra-riū expressum sit. c. 1. §. præterea si quis de prohibita feud. alienat. per Federicū probat Ordinatio Portugalia lib. 4. tit. 80. §. pen. & hodie lib. 4. tit. 79. §. pen. nona recopilatio. & est doctrina Bald. cap. 1. §. porro num. 3. qualiter feudum olim alienari. Guido dec. 31. nu. 2. Paul. Castrensis. consil. 220. nu. 2. lib. 2. Calcanensis consil. 75. nu. 35. & assertit receptum Claudius rep. d. l. naturaliter nu. 46. quicquid contronertat Paul. Castrensis. consil. 439. num. 3. lib. 2. & hæc de i. difficultate.

Neque etiam obstat 2. difficultas: ex l. non est C. quibus non obicitur longi temporis præscriptio quia verum est quod præscriptio longi temporis incipit a persona minoris, ipso iure non currit adversus eum d. l. non est. Sed quia erat antiqui casus, in quibus præscriptio currebat ad versus minores ipso iure: & necessaria erat restitutio: utilius visum fuit Iustiniano, etiam in illis non currere præscriptionem ipso iure, adversus minores ut clare expressit d. l. fin. C. in quibus causis in integ. restituit. non est necessaria. Sed difficile est exemplum invenire, in quibus sit verum currere præscriptionem ipso iure adversus minores: & necessaria fuisse restitutionem: circa quod insitit gl. ibi verb. querere & fulgos. ibi n. 4. & Paul. n. 3. explicat in actionibus prætoris temporalibus quæ olim ipso iure currebant contra minores: & tamen ipsi restituebantur. subscribit Balb. de præscriptio l. p. 6. principalis n. 37. Greg. l. 9. tit. fin. part. 6. gl. 1. in fin. Toñ Garcia tracta. nobilit. gl. 6. §. 1. n. 12. & aliud exemplum colliges ex traditis per Alex. consil. 31. nu. 2. lib. 5.

Si autem agatur de prescriptione 30. annorum & ea incipiat à persona minoris, etiam hodie mero iure curreret, & necessaria est restitutio, vt probat textus & d. l. final. in fine C. in quibus causis in integrum restit. notat Imola consil. 99. in fine Paulus Castrens. consil. 229. num. 2. lib. 2. Paris. consil. 48. num. 25. lib. 3. neque difficultatem faciat, quod si primi decem anni ipso iure non currebant durante minori ætate: nunquam in minoribus verificari potest prescriptio. 30. annorum: sed respondendum est, non currere ipso iure tempus: quando prescriptio, non egreditur longum tempus: nam si perueniat ad. 30. annos etiam illi anni, qui, dum agebatur de prescriptione longi temporis, non erant in consideratione: quando tractatur de prescriptione 30. annorum, sunt in consideratione & perficiunt prædictam prescriptionem: vt clare probat is textus & d. leg. final. in fine C. in quibus causis in integrum Paul. Castrens. consil. 439. num. 3. lib. 2. Ex quibus constat frustra Riminald. consil. 343. num. 10. lib. 2. dixisse: quod post finitam minorem ætatem: potest possessor nouam inchoare prescriptionem ex titulo antiquo, quia longe utilius est perficere prescriptionem 30. annorum: per quam possessor tutus redditur, ita vt & anni 343 currentes tempore minoris ætatis ei proficiant. Inferitur etiam annotatio ad tradita, per Alex. consil. 101. numer. 24. libro 7. Quod si quis alienauit contra prohibitionem testatoris, ita vt sequens possit reuocare alienationem iuxta leg. cum pater §. libertis ff. de leg. 2. sequentibus non curreret tempus: durante minori ætate d. leg. fin. C. in quibus causis in integrum restituit, quod & secure tradit Brunus consil. 45. numer. 3. nam hoc confunditur ex eo: quia in huius modi rebus alienatis, tantum locum habet prescriptio. 30. annorum leg. final. §. fin. autem sub conditione C. comun. delegatis: quæ prescriptio cum effectu currit contra minores, vt dictum est & probat leg. penult. tit. final. par. tit. 6. & tradit Ioann. Garcia de nobilitat

glos. 6. §. 1. num. 13. & ideo cautius Iason consil. 136. in fine lib. 4. dicit, quod 344 ubi successor est minor, aduersus de cursum prescriptionem potest petere restitutionem in integrum & ita etiam Alciac. responsio 30. nu. fin. lib. 6. Ruin. consil. 1. n. 6. lib. 1. Brunus consil. 67. n. 9.

345 Et est nihilominus aduertendo, quod dum prædicti præsupponunt, competere eo casu restitutionem minori, non est tantum: si consideres a prescriptione 30. annorum subduci tempus popularis ætatis, vt videtur probare is textus, ergo non potest videri perfecta prædicta prescriptio. nisi post quadragesimum quartum annum ætatis vt aduertit, fulgos. d. leg. fin. numer. 6. C. in quibus causis in integrum restitutio, quo tempore iam tractari non potest de restitutione in integrum, cum læsio fuerit perfecta in maiori ætate leg. 1. C. si aduersus rem iudicat & ibi glos. verb. iudicij Paul. numer. 6. Paris. consil. 48. numer. 26. lib. 3.

346 Ad complementum autem materię addendum est: quod decisio. d. leg. fin. C. in quibus causis in integrum restitutio. 347 duas recipit notabiles limitationes: prima est, quando prescriptio habuit initium persona defuncti, & impleta est durante minore ætate hæredis: nam tunc mero iure perficietur, & erit necessaria restitutio l. unica C. si aduersus vsucapio. quæ in his terminis non inuenitur correctæ Bart. d. l. final. num. 16. & ibi Paul. num. 6. Albe. col. 3. Paul. leg. si intra n. 5. C. de non numer. pecun. & consil. 440. num. 2. lib. 2. Balb. de prescript. 1. parte 6. principal. num. 34. Paris. consil. 66. num. 115. lib. 3. & probat leg. pen. tit. final. partita 6. Si ergo ponas in prescriptione longi temporis octo annos fuisse de curiosis aduersus defunctum, & duos aduersus hæredem minorem: mero iure perficietur prescriptio aduersus minorem, & tamen ei concedetur restitutio pro eo tempore quod aduersum eum cucurrit d. leg. unica C. si aduersus vsucapio.

348 Circa quam limitationem notabis, quod quadricenium, quod conceditur minori ad petendum, restitutionem leg.

- leg. fin. C. de temporib. in integ. restituti-
onis in hac specie dum durat minor
aetas, non curret minori ipso iure, ne alias
sequatur absurdum: quod petenda sit res-
titutio, aduersus restitutionem non pe-
titum inter quadrienium quod absurdum
reputat iure consultus in leg. interdum,
& ibi notat Bart. in fine ff. de minorib. leg.
ea que §. 1. C. de tempor. in integrum. re-
stitutio, & ibi glosa. verba fuerat Paul.
Castrens. consil. 298. quod d. illius numer.
349 3. lib. 1. Soccin. consil. 266. in causa num. 22
vers. Præterea lib. 1. Item, & circa ean-
dem conclusionem notabis: quod si hæc
p[re]scriptio completa est, in maiore etate
p[re]dicti minoris, non est ei conceden-
da restitutio aduersus p[re]scriptionem
leg. 1. C. si aduersus rem indicat. & ibi
glosa. verb. indicij. adeo quod licet is,
cui de iure competit restitutio, possit pe-
tere vt a p[re]scriptione subducatur illud
tempus, aduersus quod ille poterat resti-
tui leg. quod tempore C. de restitutio. mi-
litum, tamen si p[re]scriptio perficitur in
maiore etate, cum tunc iam ei non com-
petat restitutio, non potest obtinere vt
subducatur a p[re]scriptione tempus il-
lud, quod currebat, eo existere minore
Paul. Castrens. leg. final. colum. penult. ad
finem C. de tempor. in integ. restit. Balb.
de p[re]scriptio 1. parte 6. principalis numer.
38. Parisius. consil. 48. numer. 29. lib.
3. b[ar]b[ar]us. consil. 29. de p[re]scriptio[n]e
351 Item, & 2. limitatio ad d. leg. final. C.
in quibus causis in integ. um assignatur,
per Innocent. cap. constitutus de restitut.
in integrum vt si per statutum induca-
tur p[re]scriptio longi temporis: in ea non
obtenit decisio d. leg. final. quia ea aper-
tè refertur ad leges antiquas, quæ ante
eam conditam vigeant, & non debet
extendi ad iura nouiter inducta per sta-
tutum, & quanuis Bart. d. leg. final. in fi-
ne intelligat dictum Inoc. quando agi-
tur de lucro acquirendo, iuxta terminos
dicti capitis constitutus, & aliud esse, si
agatur de danno vitando, quia tunc de-
cisio d. leg. final. etiam locum habebit
in p[re]scriptione nouiter per statutum
inducta, & subscribit Paul. Castrens. con-
sil. 439. numer. 3. & consil. 440. numer.
2. vers. Item obijciunt lib. 2. tamen dic-
tum Inoc. indistincte probant, fulgos &
Paulus ad finem d. leg. final. C. in quibus
causis in integrum, & distinctionem
Bart. communiter reprobata asserit Alexand.
consil. 69. numer. 33. lib. 6. &
Claudius reprobat leg. naturaliter numer.
46. ff. de usucapio. Balb. de p[re]scriptio-
nibus 1. parte 6. principalis numer. 42
Neque audiendi sunt Salicetus d. leg.
final. & Decius consilio 556. numer. 7
dum saluant distinctionem Bartol. in
p[re]scriptione 10. annorum inducta per
statutum loco p[re]scriptionis 30. anno-
rum allegando Baldum cap. 1. §. 1. nu-
mer. 2. quo tempore miles. nam imò
docere debuissent, quod si p[re]scriptio
10. annorum sit inducta per statutum,
loco p[re]scriptionis 30. annorum, cer-
tum est eam debere currere contra mi-
niores: prout, & aduersus eos currit p[re]-
scriptio 30. annorum iuxta istum textum,
& ita expressè Bald. cap. 1. §. porro num.
3. qualiter olim feudum alienari, & leg.
final. numer. 2. C. de temporibus in integ.
restitutio. Romanus consil. 38. ad finem
quibus adde Bart. leg. 2. §. final. numer. 2.
ff. de usucapio. pro emptore. Quauis
autem in p[re]dictis casibus contra mi-
niores curat p[re]scriptio ipso iure, tamen
dum durat minor aetas eis conceditur
restitutio leg. unica C. si aduersus usucap-
tionem. glosa imperiali §. 6. præterea signis
verbo anni de prohibitis feudis alien. per fe-
dericum notabil. Decius consil. 556. num.
7. adeo quod dicat glosa final. d. leg. fin.
C. in quibus causis in integrum restitutio,
quod etiam aduersus p[re]scriptionem 30
annorum conceditur eis restitutio: sub-
scribit Decius consil. 29. numer. 2. Sed
non potest esse verum nam cum ab hac
p[re]scriptione subducatur tempus pupi-
laris ætatis, iuxta istum textum, si addas
30. annos: non perficitur p[re]scriptio
nisi in 44. ætatis anno: ac ita impossibile
est huic concedi restitutionem, aduersus
p[re]scriptionem vt aduertit Fulgo-
sius d. leg. final. numer. 6. & supra dixi-
mus, tantum ergo p[re]dicti saluari pos-
sunt: quando p[re]scriptio triginta annorum
per statuta fuit redacta ad

ad decennium, nam cum tunc in minori ætate perficiatur præscriptio merito aduersus eam competet restitutio Paul. Castren. consil. 439. num. 3. lib. 2. vel quando incepta a defuncto, & perfecta est in persona minoris iuxta leg. 1. C. si aduersus usufructu.

Ex mente autem prædictorum colligitur quod licet contra vetum sit, vtrum aduersus præscriptionem 30. vel 40. annorum detur restitutio ex clausula generali leg. 1. ff. quibus ex maior. vt supra retulimus, tamen minoribus certum est aduersus eas præscriptiones concedi restitutionem: si modo perfecta sit in minori ætate, prout & ecclesiæ aduersus præscriptionem 40. annorum, conceditur restitutio *glos. anth. quas actiones, verbo, excluduntur C. de sacro. eccles. communiter recepta per Conar. cap. possessor. 3. parte §. 3. nu. 4.* & est ratio, quia restitutio ex clausula generali non datur nisi propter iustam causam, in qua nulla negligentia culposa imputari possit illam petenti, quod raro verificari potest in tam longæua præscriptione, minoribus autē conceditur restitutio propter fragile eorū consilium. l. 1. in fine ff. de minor. quæ ratio sæpè militat.

Supra a d. leg. 2. prope fine. num. 430. ad medium & 431. pag. 137. in coram. prætoris ex vers. (vel sint) errnec plantata sunt verba, que sic legi & emendari oportet. prout ibi, ad marginē aduertitur.

Vel si prohibens solutus erat emphi-

teusim concedere, Iosep. ludou. de d. cen. 64. num. 9. nam & id confunditur ex eo, quod non, obstante consuetudine propria, testator simpliciter prohibuit alienationem: & quia cum prædicta concessio tantum valeat in vita concedentis, & eo mortuo expiret vt dictum est; si aliter sit renouatio, semper videtur excedere consuetudinem, & ideo valere non potest iuxta doctrinam, Bart. *authenticam. ad fin. C. sacros. eccles. unde merito Cald. d. quæst. 16. num. 71.* tradit quod in his bonis non potest peti renouatio emphiteusim. nam cum concessio tantum valeat in vita concedentis, nullo modo potest obligare successorem: & merito etiam Gama decis. 162. ex istimat in his bonis non posse verificari quod sint solita concedi in emphiteusim quo ad effectum, vt ultra vitam concedentis valeat ea concessio.

Ad vltimō præd. difficultatem quādo possessor alienaret omnes res maioratus, in his enim terminis loquitur d. leg. cum pater. §. libertis sed si ponas tantum res aliquas particulares, maioratus alienasse, non poterit fieri reuocatio in eius vita, quia fieret contra mentem testatoris, qui voluit maioratum apud vnum esse, & non apud plures, vt elegantur aduertit, Matienso. leg. 3. tit. 7. lib. 5. *recopil. glos. 1. num. 25.* & hæc de prima quæstione ingenere. & sequitur. *videndum igitur & n. 432. supra inq. tit. l. 2.*

SUMMA

S V M M A I A E O R V M

QVE TRACTANTVM IN INTERPRÆTRA.

tionem l. omnes 4. C. de Præscrip. 30. vel 40. annorum.

1. **D** Eclarat quis fuerit A. præscriptio-
nis 40. annorum.
2. Ad hanc legem duo assignantur intellec-
tus, & de primo hic agitur.
3. Repetit primum intellectum, & secun-
dum assignat quem etiam recte.
4. Actio quando dicitur perpetua, intelli-
gitur quod durat usque ad trinta an-
nos.
5. Lex que remouet præscriptionem ea
remotio referenda est ad præscriptio-
nem 30. annorum, non autem ad præ-
scriptionem 40.
6. Lex agens de actione reali, & proponens
ea verba (nulla obstante præscriptio-
ne) debet interpretari ut videatur
præscriptionem 10. vel 20. annorum
remouisse non autem 30.
7. Præcedens conclusio intelligenda est
quando cessante prohibitione legis po-
tuit eo casu esse locus præscriptioni
longi temporis, & secus quando illi lo-
cus esse non poterit, censetur enim re-
uocata præscriptio trinta, vel quadra-
ginta annorum.
8. Tradit exemplum proxima conclusio-
nis.
9. Declarat quo modo dicta conclusio sit
intelligenda in alternativa 30. vel
40. annorum.
10. Speciale est infendo ut licet titulus, &
bona fides ad sint, tamen non præscri-
bitur feudum nisi spatio triginta anno-
rum.
11. Ostendi hoc speciale non esse verum,
imo probat feudum præscribi longo
tempore.
12. Respondet ad cap. 1. §. si quis per 30.
si defundo defuncti fuerit controuer-
sum.
13. Alienatio feudum licet nulla sit ut quia
facta est sine domini consensu, ta-
men cessante mala fide præscribitur
spatio 30. annorum.
14. Si agatur de materia indifferenter res-

piciente pariter actiones reales, & per-
sonales, & addantur clausula (nulla
obstante præscriptione) tunc præscrip-
tio 10. vel 20. annorum censetur
sublata, pariter, & actio 30. annorum
quoad actiones personales, non tamen
erit sublata præscriptio 40. anno-
rum.

15. Si materia specialiter loquatur de ac-
tione personali, & addita sit dicta clau-
sula sublata censeri debet præscriptio
40. annorum.
16. Quando prædicta clausula ponitur in
materia, qua non admittit nisi præ-
scriptionem quadraginta annorum eadē
videtur exclusa.
17. Præscriptio 100. annorum, vel imme-
moralis nunquam per prædictam clau-
sulam videbitur sublata cum nun-
quam hæc per verba generalia legis
censentur exclusæ.
18. Si lex faciat rem in præscriptibilem
tunc præscriptio 100. annorum, vel
immemoralis censetur sublata.
19. Tradit exemplum proxima resolutio-
nis.
20. Declarat istum textum ex conclusio-
ne proposita numer. 14. ut in eo locum
habeat.
21. Si agatur de præscriptione iurium,
publicorum licet non habeat locum
præscriptio triginta annorum, habebit
tamen locum præscriptio quadragin-
ta.
22. Licet res fisco incorporata præscribi nō
possint hodie præscribuntur spatio 40.
annorum.
23. Reiecit tradita a Bartol. leg. in omni-
bus post primum ff. de diuers. & tem-
per. præscrip.
24. Bona publica civitatis non præscri-
buntur nisi spatio quadraginta anno-
rum.
25. Respondet ad leg. cum qui vellit ff.
verb. signif.

R 3

26. Bona

26. Bona Cinitatis, & fisci, sine ciuitatis Romana equiparatur in materia prescriptionis, & in ea non censentur iure priuati, & quod in rebus fisci dictum est, in hi etiam locum habet.
27. Declarat quo modo sit intelligenda l. prescriptio C. de operis public.
28. Prescriptio 40. annorum non procedit in rebus publicis destinatis ad publicos vsus.
29. Refert qui tenent quod res destinata ad publicos vsus, nec prescriptione immemoriali prescribi possunt.
30. Refert contraria opinionis autores imo res predictas prescriptione immemoriali vsu capi posse.
31. Primam opinionem uerorem esse resoluit, cum tamen tribus modis limitat.
32. Via publica quandiu remanet in eodem statu nec eius facies mutatur vsu capi non potest, & nulla prescriptio etiam immemorialis pratendi poterit.
33. Via publica facies si mutetur, & eam quis possideat iure priuati vsuque prescribi poterit.
34. Prescriptio 40. annorum sufficit quando mutatur forma vsus publici, secus si non mutetur: necessaria enim tunc erit immemoralis.
35. Respondet ad leg. vsu aqua, de ductu libr. 11.
36. Si priuatus ita vsurpet aqua ductum publicum ut aqua non sufficiat publicis vsibus, tunc nec immemoralis prescriptio admittenda est.
37. Declarat iradita num. 33. non procedere si per alium locum comode via publica fieri non potest.
38. Interpretatur leg 7. tit. 29. partit. 3.
39. Si quis prescripserit viam publicam & alleget prescriptionem non admittitur durable forma, si vero allegat eam ex concessione principis, vel Ciuitatis possesse audatur: si prescriptionem immemorialem probauerit.
40. Possessio immemoralis habet vim. privilegij etiam si aliter de eo non constet.
41. Prescriptione in hac materia possessor allegare non debet sed potius concessionem, & privilegium.
42. Imprescriptibilis ubi res est effectus, nec immemoralis prescriptio admittitur.
43. Prescriptio, & tituli allegati probatio per tempus immemorale differunt.
44. Immemoralis prescriptio licet tollatur non tamen tollitur allegatio iusti tituli, & illius probatio per positionem immemoralem.
45. Allegatio tituli per tempus immemorale admittitur, dummodo concurrat fama privilegij, etiam si detur in ea pacitas prescribentis.
46. Quando possessor est capax quantumcumque non possit prescribere nisi per tempus immemorale, sufficit allegare titulum, & probare per tempus 40. annorum modo, de quo Rebus. in Praxi de uisione Bense. num. 35.
47. Explicat leg. 2. tit. 15. lib. 4. ordinamenti Hispanie.
48. Explicat ordinationem Portug. lib. 2. tit. 28. §. 1.
49. Reprobat dictum Aimon. loco hic relato dum contra proximam resolutionem tenet & Felin. & alios.
50. Lex nunquam presumit id, quod non uero simile neque iuridicum est.
51. Licentia principis quod extraxerit aliquas res amatoriis, non presumitur nisi per immemoralem.
52. Presumptio mala fidei urgentissima purgatur per tempus immemorale.
53. Lex licet requiratur in donationibus factis per Regem titulum donationis firmatum per regem, tamen sufficit illum allegare, & probare per prescriptionem immemoralem, vel centenariam, qua censetur esse alterius nature.
54. Probatio per scripturam ubi requiritur, non presumitur titulus ex tempore nisi scriptura ostendatur, vel si saltem prescriptio immemoralis probetur.
55. Refert doctores, qui impugnant differentiam inter prescriptionem, vel allegationem tituli presumpti, & eorum fundamentum.
56. Defendit communem, & ad fundamentum contrarie opinionis respondet.
57. Tituli presumpti allegatio longe delibior est, quam remedium prescriptionis.

58. Titulus praesumpti allegatione uti non poterit, is qui scit nullum titulum praesessisse, vel titulum esse nullum.
59. In rebus destinatis ad publicos usus licet non cadat usucapio potest tamen in illis acquiri ius possidendi, & prohibendi ne alij in eo loco eodem iure utantur.
60. Tradit communem concordiam ad d. leg. fin. & ad d. leg. si quisquam.
61. Mouet contra dictam concordiam aliquas difficultates, eam tamen defendit & in quo sensu accipienda sit, declarat.
22. In publicis iure gentium non admittitur talis praescriptio.
63. Iure dominij aliquid acquiri non posse, & tamen in eo posse obtinere ius possidendi, & praecipuendi, & consequenter alios prohibendi, nouum non est.
64. Iuris negatiui non alijs videtur quasita quasi possessio quam si ex parte prohibentis interuenierit prohibitio, & prohibiti acquieuerunt, & postea transiit legitimum tempus.
65. Ea quae communia iure gentium sunt, & sunt in usu omnium, praescribi non possunt quoad dominium.
66. Praescriptionis, & quasi possessionis eadem natura, quod non extendatur de re ad rem neque de persona in personam.
67. Quando prohibitio peruenit ad maiorem partem populi, qui non reclamauit: tunc videbitur inducta consuetudo generalis, cuius uirtute quoscunque prohibere poterit.
68. Examinat utrum in terminis d. leg. si quisquam ius prohibendi videatur quasitum ex praescriptione, vel ex consuetudine, & pro utraque parte doctores allegat.
69. Resoluit quod si ea prohibitio peruenit ad notitiam maioris partis populi, qui non reclamauit, ex consuetudine videtur quasitum, alias magis ea praescriptione.
70. In praescriptione, cui ius fortiter resistit necessarius est titulus, vel praescriptio immemorialis, quod cessat in consuetudine.
71. In iuribus, in quibus non potest dari continuus usus, & quasi possessio necessaria est praescriptio immemorialis.
72. Ius prohibendi magis respicit personam, & animo retinetur, & ideo causam quasi continuam uidetur habere.
73. Tradit concordiam ad dictas opiniones.
74. Reprobatur doctores, qui tenent quod illi, qui prohibuit illud tantum ius acquiritur: ut dum ipse piscari ratione praecipitationis possit alios prohibere ne piscentur.
75. Rondet ad fundamenta horum doctorum, quos reprobauit.
76. Tradit in quibus terminis opinio praedictorum admitti possit.
77. Quasi possessio acquiritur hoc casu si quis solus piscetur in indinerticulo, & alios prohibeat, & per contrarium si alios paciscetur in eodem loco piscari, si bi in quasi possessione praedecabit.
78. Explicat tradita per glossam in leg. iniuriarum §. fin. verbo usurpatum ff. de iniurijs.
79. Leonis imperatoris lege permittitur quicunque libet posse prohibere alios piscari ante praetorium suum.
80. Quando quid est venditum, vel donatum, vel restitutum ciuitati, Ecclesiae, vel pro loco, ius competens ex praedictis causis non praescribitur nisi spatio 100. annorum.
81. Agit de interpretatione legis 7. tit. 29. partita 3. & impugnatur quod ibi tradit Gregorius.
82. Ius publicum ciuitati competens tollitur spatio 40. annorum: praeterquam in tribus casibus expressis in d. lege final. Codice de sacro sanctis Ecclesijs.
83. Offendit contra florens non esse ad mitem tendam declarationem quod si tale finitum procedat in ciuitate libera.
84. Ad resolutionem traditionis Auerini supra relata duos casus considerat, & resolutionem utriusque proponit.
85. Prius legem concessam ciuitati & Ecclesiae in tribus casibus expressis in d. leg. final. obtinet etiam locum, si quid donatum, vel venditum sit ipsi praecipit, unde si quis praescribitur.
86. Extra illos tres casus ver. ut, & exceptis

- tius est quod contra principem praescribatur spatio 40. annorum.
87. *Aduersus Papam non praescribitur nisi spatio 100. annorum.*
88. *Subiectus alicui oneri ratione conditionis persona spatio 40. annorum liberatur ab ea subiectione & perfectam consequetur libertatem.*
89. *Traditur intellectus ad l. cum satis C. agricol. & censitis lib. 11.*
90. *Explicatur leg. cohortalis C. de cohortalibus lib. 12.*
91. *Explicatur etiam leg. fin. C. de metatarijs lib. 11.*
92. *Explicatur leg. 1. C. ne rei dominica vel templorum.*
93. *Traditur intellectus ad leg. sequentem*
94. *Curiales sunt nemi rei publicae & viscera ciuitatum, quorum ratum recte appellauit antiquitas merum senatum*
95. *Reprobat tradita a glos. & Doctor, in l. si quis decurio a 3. C. de curion. lib. 11*
96. *Ostendit equiparationem, quam facit d. leg. cum satis inter praescriptionem statuti ad scriptorum, & curialium hodie non procedere.*
97. *Curialium status mutari non potest ut omnino sint liberi a nexu curiae, poterit tamen praescribere spatio 30. annorum ut in alia curia seruiat.*
98. *Si seruus cum titulo, & bona fide sit in possessione libertatis per decem annos inter praesentes efficitur liber, & per 20. inter absentes.*
99. *Libertas praescribitur cum bona fide spatio 20. annorum etiam si seruus titulum non habeat.*
100. *Licet iure antiquo libertas cum mala fide de 30. annis praescriberetur, hodie non procedet hac praescriptio.*
101. *Homo liber nullo tempore redigitur in seruitutem.*
102. *de clausula non obstatibus legibus statutis & consuetudinibus contrarium disponentibus ac si specialiter fiat mentio.*
104. *Tradit concordiam ad has opiniones, & quid operentur d. clausulae quando lex fiat motu proprio.*
105. *Clarat quid in hoc casu dicendum in rescriptis vel concessionibus, quae sunt ad instantiam partis.*
106. *Clausula de quibus num. 102. parum operantur in his, quae conceduntur ad persequutionem parium & illis non obstantibus semper opponi potest de suspensione.*
107. *Motu proprio principis si fiat concessio sufficit praed. clausula ad derogandas leges contrarias.*
108. *Respondet ad obiectionem quae contra proxime resoluta fieri poterat, & ostendit, quod per clausulam motu proprio demonstrat princeps se illam concessionem fuisse facturum etiam si a parte non fuisset requisitus.*
109. *Probat quod ad validandam reuocationem sufficit clausula quae colligitur ex princip. huius textus etiam si non addatur clausula (motu proprio)*
110. *Princeps quando uult, quod leges habeantur pro expressis pro talibus debet haberi neque debet admitti probatio in contrarium.*
111. *Clausula de qua num. 102. ex nullo curiae sufficiens reputatur ad reuocandas quas libet dispositiones contrarias.*
112. *Reijcit tradita a Soccin. consil. 115. n. 2. l. 163. quod d. clausula non erit sufficiens ad reuocandum cum prauiudicio tertij.*
113. *Reijcit tradita a Paris. consil. 42. n. 15. lib. 4.*
114. *Clausula de qua n. 112. tantum procedere potest in principe supremo, qui per se non inducere potest id quod expressum non est, habeatur pro expresso.*
115. *Clausula de qua n. 102. non procedit in homine priuato vel in magistratu in seriori, qui se non inducere non potest.*
116. *Homo priuatus potest habere pro expressis clausulas pendentes ab eius potestate ad illarum reuocationem.*

Finis huius summarij.

INTERPRÆTATIO

LEG. OMNES QVARTAC. DE

præscriptione triginta annorum.

Quemadmodum Honorius, & Arcadius fuerunt inuētores præscriptionis 30. annorum: ita ut imperator Anastasius, fuit author, & inuentor præ-

1. scriptionis 40. annorum, ut admonet, *Cuius lib. 18. obseruat. cap. 28.* Et quid principaliter induxerit? declarat, *Conanus lib. 3. commentar. cap. 15. num. 8. ad finem*, ad huius igitur legis interpretationem: in primis aduertendum est: duos ad eam assignari intellectus. 1. fuit, *Bald. hic in princip. & u. 11.* quem probat, Angelus quod: textus tantum probet ut si moueatur dubium utrum aliqua actio includatur sub verbis generalibus leg. præcedentis, illud pro indubitato habeatur, ut non possit excedere metam 40. annorum: qui intellectus non placet: quia reliquit nos in incerto, quæ sint actiones, de quibus prædicta dubitatio moueri possit. 2. intellectus fuit Baldus, *leg. 1. num. 2. & ibi Angel. num. 3. supra ne rei dominice vel templorum*, quod si aliqua lege inueniatur cautum: quod actio perpetuo dureret, nihilominus intelligendum est: quod non debeat excedere metam 40. annorum: si autem lex dicat, actionem competere, non obstante quacunque præscriptione: quia tunc potentia præscribendi tollitur: non admittetur præscriptio. 40. annorum sed necessaria est præscriptio. 100. annorum, quem intellectum tenuit, *glos. leg. fin. verb. cessante C. de fund. litim. lib. 11. quam referunt, & probat Jacob Butricar. & Odofred. in presenti scilicet etiam Bart. leg. cum satis num. 1. C. de agricolis, & censitis lib. 11. Platea leg. si quis de curiol. 3. C. de decurio. lib. 10. & leg. fin. post princip. C. de metalarijs lib. 11. & leg. vsu aqua. ad medium C. de fundis rei priuatae lib. 11. Alex. consil. 60 num. 2. lib. 1. Casaneus in consuetudin. Burgund. rub. 9. §. 2. verb. por qualquer num. 4. pag. 1186. & ex hoc Bald. hic nu.*

10. Generalem regulam constituit: quod ubi per legem adimitur potentia præscribendi, non est locus præscriptioni 40. annorum, & probat, *Soares allegatio 15. nu. 4. & 5. Gregor. lib. 6. tit. 29. partis. 3. verb. tributos ad finem, & leg. 10. tit. 26. partis 4. verb. le empiesse post princip. Casado. decif. 6. num. 4. de restit. spoliat.*

4. Sed neque is secundu intellectus totus est: nam quando dicitur, quod actio sit perpetua, intelligitur: quod dureret usque ad 30. annos, ut probatur in principio, *Init. de perpetuis, & temporalib. actio iudiciali leg. præced.* ergo non est necessaria eo casu præscriptio 40. annorum: Item quia supra allegati præsupponunt, quod ubi lege cauetur: quod nulla obstante præscriptione quid fiat, censetur exclusi præscriptio 30. & 40. annorum, & tamen contrarium volunt, Petrus hic in fine, & Cynus ad finem Albe. post princip. fulgos in fine & salicet num. 4. ad finem, concludentes, quod si lex remoueat prescriptionem, ea remotio referenda est ad præscriptionem 30. annorum, non autem ad præscriptionem 40. sic interpretantes, & exemplificantes decisionem huius textus, quam conclusionem sentit etiam, *glosa leg. si quis decurio a 3. & ibi Bart. C. de decurio lib. 10. glosa leg. cum satis verb. quacunque C. de agricol. & censitis lib. 11. Vitalis tractatu clausularum verb. nulla obstante prescriptione num. 3. pag. 33. & alij relati per Tirac. lib. 2. retract. §. 1. gl. 2. num. 12. in fine Casan. in consuetud. Burgund. rub. 9. §. 12. verb. por qualque a num. 1. Quam præscriptionem 40. annorum non videri exclusam: etiam si lex vitatur dictione (semper vel perpetuo) Tradit Aretin. leg. cum stipulatus sum mihi opusculo col. 2. ad finem ff. de verb. oblig. Gutierrez de iuramento confirmat. 3. parte cap. 1. num. 9. Bolognetus leg. nemo potest num. 229. ff. de leg. 1. ubi num. 235. declarat id non procedere, ex defe-*

ctu

et potestatis, quia lex ex potestate sua, omnem præscriptionem, utpote inuentâ iure civili, tollere potest, sed potius ex defectu voluntatis.

Et quoniam à vera resolutio materiae, latius insitemus: primam ergo conclusio-
nem in ea constitutam: si lex agat de ac-
tione reali: & pronat ea verba (nulla
obstante præscriptione) debet interpre-
tari: ut videatur præscriptionem 10. vel
20. annorum remouisse, non autem præ-
scriptionem 30. annorum: hanc conclu-
sionem probat textus cap. 1. §. præterea
iuncta glosa verbo præscriptione de capitali.
Conradus, nam cum textus diceret,
quod si feudatarius vendat feudum sine
consensu domini directi: nulla præscrip-
tione potest setueri: quærit glos. de qua
præscriptione, textus sit intelligendus? &
concludit verba illa prohibitiua, & gene-
ralia, esse referenda ad præscriptionem
longi temporis non autem videri remou-
tam præscriptionem 30. annorum, ne al-
lias ymo verbo videantur corrigi omnia
iura tot laboribus excogitata. leg. si quæ-
dam in præ C. de in officioso testamento quæ
glos. opinionem defendunt Aluarius, &
prepositi, ibi uterque col. 2. & ceter esse ap-
probata, asserit Iason leg. 1. num. 43. C.
de seruis fugitiuis. & facit etiam Carol.
in consuetud. Parisiens. §. 7. n. 12. vers.
neque obstat Rota auenionensis 129. num.
1. ante finem, & notabil. Andreas Caill.
præf. observatio lib. 2. observatio. 160.
num. 1. & quauis multi contradicant, ut
refert Pinclius aub. nisi tricenali num. 19.
C. de bonis mater. tamen opinio glosæ sine
dubio est, magis eointer recepta ut tradit
Cassanens in consuetud. Burgundie rub. 4.
§. 18. verb. non obstat num. 2. pag. 378.
Menchar. de successio creatio. §. 26. num.
113. & alij quos late refert Tirag. lib. 2.
retratt. §. 1. glosa 2. num. 12. Bolognet.
leg. nemo potest n. 226. ff. de leg. 1. Cas-
sado, decisio. 6. num. 4. de reititut. spoliat.
Brachius aphorismo 191. quibus addo. glo.
nostram primam conclusionem sentientem
leg. 1. verb. præscriptionem C. de bonis ma-
ter. & ibi notat Cornens num. 13. & vide-
tur textus bene expensus leg. si cohortalis,
C. de cohortalibus lib. 12. & aub. de nu-

prij §. sed quod sanctum collat 4.

Sit secunda conclusio in hac materia:
quod præcedens conclusio intelligenda est
quando cessante prohibitione legis, po-
tuit eo casu esse locus præscriptioni lō-
gi temporis, nam si illi locus esse non po-
tuit, ut prohibitio legis aliquot operetur,
debet censi reiecta præscriptio. 30.
vel. 40. annorum. hanc secundam conclu-
sionem posuit Bald. d. §. præterea num.
4. subscribit Panor. cap. fin. nu. 35. de
præscriptio. & consil. 14. n. 3. lib. 2. Are-
tin. consil. 15. nu. 10. Belin. in rub. col.
fin. de præscriptio. Ruin. l. nemo potest
num. 91. ff. de leg. 1. quibus addo Iason
l. 1. num. 43. C. de seruis fugitiuis Ro-
ta auenionens. decisio. 129. num. 6. Cassa-
dor decisio. 6. num. 4. de reititut. Spoliat.
Crotus consil. 71. num. 64. lib. 1. Gre-
gor. leg. 10. tit. 26. partit. 4. verb. oile
empiesce col. 1. ad medium, exemplum
erit, si in materia personalis actionis, lex
opponat illa verba (nulla obstante præ-
scriptione) quia cum non possit verificari
in præscriptione longi temporis, præ-
scriptio longissimi temporis videbitur re-
motæ: est tamen aduertendum quod licet
supra allegati alternatiue dicat, quod hoc
casu videtur reiecta præscriptio 30. vel
40. annorum: id ita explicandum est: ut
cum satis sit verba ita interpretari, ut ali-
quid operentur, c. causamque de re script.
videbitur quidem reiecta præscriptio 30.
annorum, non autem præscriptio 40. an-
norum, quæ nunquam videtur reiecta per
verba generalia legis, ut ex isto textu col-
ligitur, & scitit Cynus hic ad finem Bart.
leg. si quis decurio la 3. C. de decurio lib.
1. & late comprobat Cassan. in consuetud.
Burgund. rub. 9. §. 2. verb. per qualquer
a num. 1. cum seq. pagina 1185. Balb. de
præscriptio 5. parte 5. partis principalis. §.
9. a. num. 1. qui ibi id reprehendit Bart. le-
cum satis num. 1. C. de agricol. & consil.
lib. 11.

Ex quibus videtur reiicienda traditio,
glosa d. cap. 1. §. præterea verb. præscriptio
ne de capitalibus Conradus. Referendo illam
ad textum: & hoc quidem duabus ratio-
nibus, prima: quia speciale est in feudo,
ut licet titulus & bona fides ad sint tamē
non

non præscribetur feudum nisi spatio 30. annorum, cap. 1. §. si quis per 30. si de feud. de defuncti fuerit controversia tradit Panor. cap. ad audientiam num. 16. de Præscriptio & subscribitur Aymon tractat. de antiquitatibus temporis 4. parte §. absolutissimum. 29. Balb. de præscriptio, 4. parte 4. principalis in 12. parte principali quæst. 1. num. 11. & num. 12. Cum igitur textus agat de feudo, in quo tantum locum habet præscriptio 30. annorum: ut prædicta legis derogatio aliquid operetur, debet videri exclusæ præscriptio 40. annorum: sed de-
 11 ter receptam, huic difficultati respondendum est: non esse verum, quod feudum non præscribatur longo tempore imo in illo præscribatur iuxta generales regulas, & tenet, Carol. in consuetud. Paris. §. 7. num. 8. ad finem & §. 35. num. 15. & not probauimus in leg. 2. supra eo. Neque repugnat, d. §. si quis per 30. quia in eo textu constabat titulum non interuenisse, & ideo eo casu non potest locum habere præscriptio longi temporis, leg. null'o C. de rei vend. sed tantum præscriptio 30. annorum. Secunda difficultas est, quod in casu, d. cap. 1. §. præterea de capitalibus Contradi, alienatum feudum fuerat, sine domini consensu: ex quo alienatio erat nulla, cap. 1. §. nos igitur de prohibita feud. alien. per Federic. & sic in eo casu, non poterat esse locus præscripti omni longi temporis unde ut variatio præscriptionis in eo casu, aliquid operari possit: debet videri exclusæ saltem præscriptio. 30. annorum: sed saluando glossa. & huic rationi respondendum est, id, quod supra dictum est, esse intelligendum: quando res, de qua agitur ex sua natura, non admittit præscriptionem longi temporis, ut est actio personalis, nam si illam admittat & propter aliquod extrinsecum accedens, procedere non potest: ad huc locum habet nostra 1. conclusio: ut clare sentit, glossa 4. §. præterea verb. præscriptione, nā dicit ideo eo casu non habere locum præscriptionem longi temporis: quia alienatio, & consequenter titulus erat nullus, Si ne quo non poterat procedere præscriptio longi temporis: ut etiam tradit Dec. con-

sil. 144. n. 3. & nihilominus vult, quod clausula (non obstante præscriptione) cēteatur relata ad præscriptionem longi temporis, quæ si eo casu, ea clausula non induxerit aliquam nouam remotionem præscriptionis: sed declarauerit eo casu, non posse locum habere præscriptionem longi temporis, quia titulus erat nullus ut in simili probat, leg. fin. §. sin autem sub cōditione C. communia delegatis leg. si coheredalis C. de coheredibus lib. 12. auct. de nuptijs §. sed quod sanctum collat. 4. Aō ita receptum est: quod licet alienatio feudi sit nulla, ut quia facta est, sine domini directi consensu, tamen cessante mala fide, feudum præscribatur spatio 30. annorum: iuxta generalitatem, d. §. si quis per 30. Saccin. lun. consil. 76. num. 61. & num. 85. lib. 1. Menoch. consil. 2. num. 312. lib. 1. Casanensis in consuetud. Burgund. rub. 3. §. 1. verb. de datis num. 14 pag. 396. quicquid d. Andreæ. Ysern. d. §. præterea, & alii afflicti num. 29. & decisio, 254. num. 3. Gregorius leg. 10. titul. 2. 6. partit. 4. verb. nile empirico col. 1. Iulius clarius §. feudum quæst. 45. num. 2. Asseruerint: alienationem feudi sine consensu domini, adeo esse nullam ut non sit locus præscripti 30. vel 40. annorum, sed sint necessarij centum anni: & quicquid quæstione in decem relinquerit, Pinel. auct. nisi tricenæ num. 19. C. de bonis maternis.

Tertia principalis conclusio in hac materia sit, si agatur de materia indifferenti respiciente pariter actiones reales, & personales, & additor clausula (nulla obstante præscriptione) tunc præscriptio 10 vel 20. annorum censetur sublata: pariter & actio. 30. annorum, quoad actiones personales: non tamen videbitur sublata præscriptio 40. annorum, iuxta regulam generalem huius textus, quam conclusionem probauerunt, Petrus, & Cynus hic ad finem Albe. post principium Salicet. num. 4. in fine & alij supra allegati, quod si materia specialiter loquatur de actione personali, & addita sit prædicta clausula (non obstante præscriptione) intelligitur sublata præscriptio 40. annorum: nam cum agatur de materia ex sua natu-

- ra non admittente, nisi præscriptionem, 30. annorum ut clausula prædicta aliquid operetur, sublata debet censeri præscriptio 40. annorum: & in his terminis accipiendi sunt relati in secunda conclusione 40. annorum videtur sublata, & à fortiori idè recipiendum est: quando prædicta clausula ponitur in materia, quæ non admittit nisi præscriptionem quadraginta annorum: Aretinus, consilio 133. colu. ultima ad medium, nam tunc clausula prædicta evidenter operatur exclusionem præscriptionis 40. annorum. Aretin. leg. cum stipulatur sim mihi opusculi col. 3. ante mediū ff. de verbor. obligat. & ita est explicandum. Ruin. leg. nemo potest num. 92. ff. de leg. 1.
- 17 **Quarta**, & ultima conclusio in hac materia sit, quavis in prædictis casibus sublata videatur præscriptio 40. annorum, utpotequam tamen videtur sublata præscriptio, 100. annorum vel immemoralis, quia hæc per verba generalia legis nunquam censetur exclusio: glos. leg. universas C. de re domine vel templarij, & glos. in aut. ut de cetero commutationes non fiant §. fin. verba præscriptionis collat. §. late. Traque lib. 2. retrat. §. 1. glos. 1. num. 23. Casanensis in consuetud. Burgundie Rub. 9. §. 2. verb. per qualquer num. 7. Astut. lib. 3. consilij rub. 8. num. 10. Balb. de Præscriptio 5. parte 5. principalis in 9. quest. num. 2. & omnino num. 4. Mascard. de probat. 3. parte conclusio 1372. a num. 45. Bald. leg. 1. num. 2. & ibi Angel. num. 3. C. eo. tit. Aretin. consil. 15. num. 10. & est communis omnium doctrina ut per Carol. in consuetud. Parisiem §. 7. num. 12. Nota antiquioribus multis referens decis. 128. n. 23. quibus add. Alex. consil. 60. num. 2. lib. 2. afflictijs decisio. 254. num. 5. Capitius decisio 4. num. 20. Casado. decis. 61. n. 4. de restit. spoliat Gregorius leg. 7. titul. 29. partit. 3. in glos. 1. Aretin. leg. cum stipulatur sim mihi opusculi n. 3. ff. de verbor. obligat. Ruin. leg. nemo potest num. 88. & num. 92. ff. de leg. 1. Socin. ianion consilij 6. an. 89. lib. 1. do non) alioquin
- 18 Limitabis tamen hoc non procedere, si lex faciat rem impræscriptibilem, tunc e

nim etiam præscriptio centum annorum vel immemoralis videtur sublata, cap. cum ex officij ibi Panor. nam 4. de præscriptio. subscribunt Probus ad monachum cap. 1. num. 24. de præscriptio, & alij relati per Antonium Gabrielem lib. 5. communium tit. de præscriptio. conclusio 12. num. 37. quibus add. Casado decisio. 6. num. 5. de restitutione spoliat, & relati per Matienzo leg. 3. tit. 15. lib. 5. ordinam. glos. 9. ad finem. Quia alias daretur contradictio in eodem subiecto, quod res esset in præscriptibilis: & tamen posset præscribi ut advenit, Ripa in leg. quominus num. 40. ff. de fluminibus declarando ut per Balb. de præscriptio. 4. parte 5. principal. quest. 6. num. 9. Et exemplum est quando textus resistit præscriptioni principaliter, afficiendo ipsam rem ut hic per Bald. in fine quæ sequitur Ruin. leg. nemo potest num. 88. ff. de leg. 1. & dicit verus Gregorius leg. 6. tit. 29. partit. 3. glos. 4. ad finem. Socrates allegatio. 15. num. 3 & num. 5. & prosequitur Felin. cap. accedentes n. 6. vers. fallit. 3. de præscriptio. Casanensis in consuetud. Burgundia rub. 9. §. 2. verbo per qualquer num. 7. pag. 1186. Oialora de nobilitate Hispania 1. parte 3. principalis cap. 7. num. 9. vers. vel etiam aliter Neque tunc habet locum regula huius textus, Bald. de præscriptio 5. parte 5. principal. quest. 9. num. 4.

Et ex his conclusionibus ita explicitis infertur elegans declaratio ad istud textum, ut sit in differens respiciens actiones personales, & reales, & addatur clausula (nulla obstare præscriptione) censetur sublata præscriptio longi temporis, & 30. annorum, non autem præscriptio 40. annorum: ut supra diximus: similiter si agatur de præscriptione iurium publicorum, licet non habeat locum præscriptio 30. annorum habebit tamen locum præscriptio 40. annorum, ut is tex. clarè disponit, & facta fuit principaliter hæc lex ad hoc inducendum: ut tradit. Conrardus lib. 3. comentar. cap. 15. num. 8. ad finem, & quavis glos. hic verb. vel publicum, Ita interpretetur istum textum: quasi probet iura publica præscribi quidem spatio 40. annorum, non tamen negare minori tempore præscribi

cribi posse, & subscribat, *salicetus hic nu.*
 3. tamen verius est textu istum inducere,
 quod licet res fisco in corporata, præscri-
 bi non possint: *9. res fisci in tit. de vsucap.*
leg. 2. C. communia de vsucap. tamen ho-
 die præscribuntur spatio 40. annorū *gl. d.* 25
6. res fisci & gl. d. l. 2. Cynus l. 1. post prin-
cipium supra de quadrienn. præscript. Bart.
l. licitatio §. earum n. 3. ff. de publicanis Pa-
nor. l. cum nobis n. 11. de præscript. Boerū
decisio. 264. n. 21. Conar. c. possessor 2. p.
§. 2. num. 9. vers. 4 quibus adde Bolognin
cons. 55. n. 6. Balb. de præscript. 2. p. 5.
princip. q. 4. princip. n. 3. & latius 2. parte
5. princip. q. 1. n. 1.

23 Vnde cauendū est à *Bart. l. in omnibus*
post principiu ff. de dinerfis. & emptoribus
præscript. dum dicit res fisco in corporatas
præscribi spatio 30. annorum quod, &
dicunt, Angelus, & Iason ad partiū d. §. res
fisci, nā verius est, quod non præscribatur
nisi spatio 40. annorū iuxta nostrum textū
& ad hunc modum esse emendandā literā
Bart. dicit Cuman. d. l. omnibus post princ. 27
 & sic est casus, in quo non sufficit præscri-

24 ptio 30. annorū & est necessaria præscri-
 ptio 40. annorū: quinimo, & idem reci-
 piendū est in bonis publicis ciuitatis, vt
 non præscribantur nisi spatio 40. annorū
 iuxta generalitatem huius textus, & ita
gl. fin. ad finē l. 2. C. communia de vsucap.
Alex. cons. 1. n. 22. lib. 4. & cons. 16. nu.
24. lib. 5. Antonius Nata cons. 522. n. 55
lib. 3. Conar. cap. possessor 2. p. §. 2. num.
9. vers. 4. & practica. questio. cap. 37. n.
8. & quauis Cynus l. 2. in fine C. com-
munia de vsucapio, Exestimet, id tan-
 tum admittendum esse in ciuitate libera,
 non recognoscēte superiore, & sic ha- 28
 bente iura fiscalia, nam aliæ ciuitates cē-
 setur iure priuati, *l. cum qui vellit gal ff. de*
verbor. signific. & consequenter eorum
res præscribentur tempore ordinario: &
 idem admittat *Bald. l. fin. n. 3 in fine C.*
de sacrosanct. eccles. Albe. & Angel. & I.
mola l. quauis ff. de vsucap. Aretin. cons.
153. ad finem Conan. lib. 3. commentario
cap. 15. num. 1. & aserat receptum Rebusus
l. bonaciuinitatis col. 3. ff. de verbor. signifi.
 Tamen verius est, conclusionem proce-
 dere, in quibuscūq; bonis publicis cuius

libet ciuitatis: & colligitur ex generalita-
 te huius textus tradit, *Alex. cons. 1. n. 22*
lib. 4. & pro constanti habent Bolognin. l.
sil. 55. n. 6. & Nata consil. 522. n. 15. lib.
3. & probat l. 7. lit. 29. part. 3. & ibi notat
Greg. verb. de quarenta; Neq; obstat, leg-
em qui vellit gal ff. de verbor. significat.
 quia lex tantū dicit, in multis ciuitates cē-
 setur iure priuati, non autē in omnibus, vt
 ibi aduertit, *gl. fin. & gl. in rub. C. de iure*
rei pub. lib. 11. Plane in materia præscrip-
 tionis, ciuitas nō cēsetur iure priuati, quia
 in ea materia, bona ciuitatis & fisci siue ci-
 uitatis Romanæ æquiparantur, *l. vsuca-*
 26 *pionem 9. ff. de vsucapio l. final. C. de sa-*
crof. eccles. vnde quod supra resolutū fiat
in rebus fisci, & in rebus ciuitatis recipi-
endum est: expresse, alciatus l. em qui vellit
gal num. 7. ff. de verborum significat, & sic
 erit aliud exēplum in terminis huius tex-
 tus, in quo non sufficit præscriptio 30. an-
 norum: sed est necessaria præscriptio 40.
 annorum.

Vnde inferitur quod licet, *l. præscriptio*
C. de oper. publicis, dicat, quod præscrip-
 tio non obstitit iure publico ciuitatis, de-
 bet intelligi de præscriptioe ordinaria
 & de ea quæ est 30. annorum: nā præscrip-
 ptio. 40. annorū locum habebit iuxta nos-
 trum textum: & tenet Cyn. hic ante fi-
 nem; quauis, *gl. 1. d. l. præscriptio & gl. l.*
final. verb. centū in fine supra de sacrosanct.
eccles. Albe. hic in fine Soares allegat 15. n.
 4. Tenēant quod in terminis illius textus
 non sufficiet præscriptio 40. annorū, imo
 nec centum annorū intelligendo illam de
 rebus destinatis ad publicum vsum, de
 quibus statim dicemus.

Conclusio tamen huius textus duas re-
 cipit notabiles limitationes: prima est vt
 non procedat in rebus publicis destina-
 tis ad publicos vsus, hæc enim publi-
 ca non præscribētur spatio 40. annorum,
leg. 2 ff. de via publi. leg. præscriptio ad-
iuncta gl. fin. in fine leg. 2. supra commu-
nia de vsucapio Salicet hic numer. 3. So-
res allegatio. 15. numer. 4. & 5. qui-
 nimo dicit *glosa d. leg. 2. ff. de via pu-*
 blic. Has res neque centum annis præ-
 scribi, & idem voluit, *glosa final.*
verbor. centum in fine lege. finali

- Cod. de sacro sanctis ecclesia, ex quo Balb. hic in fine collegit: Quod cum prædictæ res destinatæ ad vsu publicum, si uore publico sint: & impræscriptibiles
- 29 neq. immemorialis præscriptio admitte-
tur, iuxta *Cap. cum ex officio de præscriptio*,
quod probat Salicetus l. 1. num. 2. supra de
quadrien. præscriptio. Platea in leg. si quis
decurio. l. 3. in fine C. de decurio lib. 10.
Felin. in rub. col. pen. ad fin. de præscrip-
tio. Ripal. quominus ff. de fluminib. n. 40
& alij relati per An. Gabrielem lib. 5. com-
munium tit. de præscript. conclusio 10. n. 15
quibus adde Gregor. leg. 7. tit. 29. part. 3.
in glosa 1. Menchaca illustrum quest. c.
82. n. 44. Azencd. l. 1. tit. 15. lib. 4. ord.
n. 64.
- 30 Contrarij tamen imo, & prædictas res
vincapi posse tẽpore immemoriali tenet
Angelus l. fin. in princip. ff. de vsu ap. A-
retin. l. 3. col. pen. ad fin. ff. de acquirend.
hereditate & esse magis receptũ aserit Balb
de præscriptio 4. parte 5. principal. quest.
6. n. 8. & 1. parte 6. principal. num. 13.
Bero. consil. 136. num. 11. lib. 3. pro qua
opinionẽ adducunt l. *vsu aqua cum gl. C. de
aqua ductũ lib. 11.* Sed utiq. prima opi-
nio sine dubio uenior est: & magis recep-
ta: quam tamen limitabis tribus modis in
quibus 2. opinio saluari potest: prima est
vt verũ quidem sit, vt. quando via publi-
ca remaneat in eodem statu, neque eius
facies mutetur, nulla præscriptio præten-
di possit quantuncunque vtus cum fami-
lia sua per tẽpore immemoriale, solus
per eam iuerit: Menoch. consil. 143. nu.
28. lib. 2. Si verò mutetur facies viæ pu-
blicæ, & eam quis possideat iure priuati:
utiq. præscribi poterit iuxta regulam ge-
nerale huius textus, & in his terminis po-
test admitti secunda opinio supra relata,
& ita in terminis opiniones concordat,
Bald. consil. 206. præcetur est numer. 4.
lib. 1. Platea leg. *vsu aqua numer. 4. &
leg. diligenter numer. 2. C. de aqua ductũ
lib. 11. & eleganter Bolognin. consil. 55.
num. 4. quod & tenet Aymon tract. de an-
tiquitat. 4. parte 8. materia ista num. 79.
pagin. 213. & ibidem numer. 84. Tenet*
34 in his terminis sufficere præscriptionem
40. annorum iuxta nostrum textum, &

subscribit, Menochius lib. 2. de arbitrarij
casu 44. num. 11. sed horum dicto nimis
videtur ostare, l. *vsu aqua cum gl. C. de
aqua ductũ lib. 11.* & quis quæ sunt in pu-
blico vsu, non solent præscribi, nisi tem-
pore immemoriali, l. hoc iure 8. ductũ a-
que ff. de aqua quotidiana, & astina Paul.
Castrenf. consil. 65. n. 2. lib. 2. Capola de
seruitus. rusticor. prædico cap. 4. num. 59.
Placei nihilominus opinio Aymon. & Me-
nochij supra relata, & ad leg. *vsu aqua C.
de aqua ductũ lib. 11. cũ gl. respõdetur, pro
cedere. Quando remanet forma aquæ du-
ctus publici, & ex eo aliquis decucit aquã
ad vsus priuatos, tunc enim requiritur tẽ-
pus immemoriale: sed si mutetur forma
vsus publici, h. bet locũ opinio, Aymon. &
Menochij; & adhuc modũ potest etiam
responderi, ad l. hoc iure 8. ductũ aqua ff.
de aqua quotidiana, & astina, licet d. l. vltum
& q. æ cum glosa p. cedit, quando adhuc
in aqua ductu publico, super est aqua suf-
ficiens ad publicos vsus ciuitatis: nam
tunc admittitur præscriptio priuatorum,
sed si ponas priuatos ita vsurpasse aquæ
ductũ publicũ, vt aqua non sufficiat pu-
blici vsibus, tunc neq. immemorialis præ-
scriptio priuatorũ admittenda est: cũ tãto
detrimento publico arg. l. fin. ff. de riuis,
quod tenet gl. 2. l. diligenter C. de aqua du-
ctu lib. 11. quã ibi probat Platea & Lucas de
pene in fine Greg. l. 7. tit. 20. part. 3. in
gl. 1. col. 2. ad mediũ & videtur textus l. v.
vsu aqua C. de fund. rei priuata lib. 11. quic-
quid ibi repugnet Platea, nam & quod su-
pra diximo præscribi posse viam publi-
cã per priuatos, si mutata sit eius forma:
utiq. non procedet, si per aliũ locũ cõmo-
de via publica fieri nõ potest. Aymon tract.
de antiq. tẽpor. 4. p. 8. materia ista n. 79.
facit l. litora 3. c. l. leg. ff. ne quid in loco
publico, quæ notabilia iuncta ad interpreta-
tionem leg. 7. titul. 29. part. 3. de cu-
jus intellectu videndus est etiam, So-
res allegat. 15. à numer. 6. quem sequi-
tur Couar. prætic. questio. cap. 37. num.
8. & videndus etiam est Azencd. lib.
1. de exequendis mandatis capitul. 12.
num. 9.*

Sed extra prædictos casus admittenda
est opinio, Aymon. & Menochij sup. relata.
Secũ.

Secunda principalis limitatio ad dictū leg. 2. ff. de via publica, illa est vt procedat quando durante forma viae publicae, 44

quis allegat eā p[re]scripsisse: huiusmodi enim allegatio non admittitur: Ceterū si nō alleget se p[re]scripsisse, sed ex concessione p[ri]ncipis vel etiā ipsius iuratis illā pos- sedisse: iuxta, leg. 2. §. viam publicam, & ibi gl. verb. habebit & Bar. ff. ne quid in loco publico Bologninus consil. 55. n. 3. vti- que additur: si possessio sit immemoria- lis, quia huiusmodi possessio habet vim ti- tuli, & concessionis, etiā si aliter de hoc non constet, leg. hoc iure §. ductus aque ff.

40 de aqua quotidiana. cap. super quibusdam §. praeerea de verbor. significat cap. 1. in fi- ne de p[re]scriptio. in 6. tradit Bar. leg. quo- minus numer. 4. ff. de fluminibus, Vnde in hac materia cauere debet possessor ne

41 alleget p[ro] se p[re]scriptionem, quod ius prohibet potius concessionem, & priuile- gium, & id probare per tempus in memo- riale: Felin. cap. accedentes col. 6. ad fi- nem de p[re]scriptio 4. parte. 52. principalis quest. 6. n. 9. Curtius Iunior consil. 158. num. 18. purparatus leg. imperium numer. 193. ff. de iuris. omnium iudicium Ripa. quominus n. 102. ff. de fluminibus Gregor. leg. 7. tit. 29. part. 3. in gl. 1. col. 2. Ruin. l. nemo potest n. 89. ff. de leg. 1. quibus ad- do Alex. consil. 74. num. 21. lib. 4. Affli- ctis lib. 3. constit. rub. 31. §. quadragima- lem num. 7. Concludentem, quod in casu- bus, in quibus nō admittitur p[re]scriptio

etia immemorialis, cautela est, vt quis nō alleget se p[re]scripsisse sed potius priuile- gium habitū a superiore, & illud p[re]sumpti- ue probare per tempus immemoriale, se qui- tur & cōmendat. Carol. in cōsuetud. Paris. §. 7. n. 16. nā quauis vbi res est imp[re]scri- ptibilis, neq; etiā admittatur p[re]scriptio immemorialis, Bald. hic in fine late Felin. c. accedentes n. 6. vers. facti §. de p[re]script.

Membrac. illustrat. q. 89. n. 7. ac p[ro]inde publica, quia sunt in p[re]scrip[t]ibilia etiā tēpore immemoriali nō p[re]scribatur, Bald. hic in fine Felin. c. cū ex officio n. 6. ante fin. de p[re]script. tamē etiā in his, si nō alleget se p[re]scripsisse: sed potius priuilegiū siue

43 concessione facta sibi per superiore: & id probauerit per tēpus immemoriale, vtiq;

obtinebit, quia aliud est p[re]scriptio aliud tituli allegati probatio per tem- pus immemoriale vnde quantum in a- liquibus casibus tollatur p[re]scriptio et- iam immemorialis, non tamen videtur sublatā allegatio iusti tituli, & illius pro- batio per possessionem immemoriale, ta- qua quid diuersū a p[re]scriptione, Aretin.

conf. 15. n. 11 Felin. c. accedentes n. 6. vers. fallit 3. ad fin. de p[re]script. Gregor. l. 7. r. 29. p. 3. in gl. 1. in 1. limitatio. & l. 15. tit. 31. gl. fin. ad finē ead. 3. p. Aeneas. lib. 1. de exequend. mandatis cap. 12. n. 7. & 8. & Meffias ad legem tolerat. fundamentum 9. partis n. 38 Vnde licet destinata ad publi- cos vsus non succipiantur, etiā tempore immemoriali, vt dictum est: tamē potest

allegari priuilegium principis, & probari per tēpus immemoriale in terminis Ripa. l. quominus n. 102. ff. de fluminibus, & pro- cedit etiā data incapacitate p[re]scribentis, nam admittitur p[re]dicta tituli allega- tio per tēpus immemoriale, dummodo si- mul concurret fama priuilegij, vt resoluit Felin. in cap. causam qua num. 3. de p[re]scrip[t]io. cap. cum contingat numer. 4. de foro comper. Claudius leg. more num. 24. &

27. ff. de iuris. omnium iudicium: & in ca- su valde quotidiano tradit, Putens decis. 365. in 1. parte. & in alio etiam valde no- tab. idem Putens decis. 266. n. 7. lib. 2. idque approbati per Rotam asteris decisio Rota 215. ad finem 2. parte nouissimarum, & probant etiam Kalise consiliatio. 99. num. 5. & Anton. Peregrinus de iure fis- ci lib. 6. tit. 8. n. 22. Si autem possessor

fit capax: quantumcūq; non possit p[re]scribere nisi tempore immemoriali, suffi- cit allegare titulum, & probare per tem- pus 40. annorum: abique alio fama pri- uilegij, vt tradit, Azymen tractat. de anti- quitate temporis 4. parte §. absolutis n. 50 ad finem.

Ex quibus ita cōprobatis inferitur cō- probatio ad dictum. Membrac. illustrat. quaestio. cap. 84. numer. 13 quod licet lex. 2. tit. 15. lib. 4. ordinamenti prohibeat

las aleuarias p[re]scribi posse etiā tempore immemoriali, & apud nos probat ordinat. lib. 2. r. 28. §. 1. vt exprimitur in princ. ma- na recopil. & lib. 1. r. 45. §. fin. nona recopil.

potest allegari privilegium principis & probare illud per tempus immemorabile in terminis *Menchaya illustrum quæstion. cap. 84. num. 13.* Et ita in hac materia totum consistit in modo proponendi, & allegandi: ut post illud citis admonet eleganter *Carol. in consuetud. Paris. §. 7. num. 16.* Neque sufficiens simpliciter allegare titulum, nisi eodem modo, quo declarat, *Rebuff. in praxi tit. de unione beneficio. n. 35.*

49. An infertur secundo non esse totum dictum *Aymon. tractat. de antiquitat. temporis. 4. parte §. absolutis numer. 57. pagin. 187.* Quod in prohibitis præscriptis non admittitur allegatio tituli, & probatio per tempus immemorabile subseribit, *Calcanus decisio. 11. numer. 83. in 3. parte.* Nam id aperte ex supra traditis confunditur, & eadem ratione confunditur dictum Felio. *cap. cum. ex officij. numer. 13. ante fine de præscriptio.* quod ubi princeps non voluit concedere titulum allegatum: ac ita non est verisimile, quod illum concesserit: tunc non sufficit allegatio tituli, & probatio per tempus immemorabile: quod probat, *Ruinus leg. nemo potest. num. 91. ad finem ff. de leg. 1. & Claudius leg. more numer. 24. ff. de iurisd. om.*

50. *num. iudicum,* qui ex hoc infert. in isto casu necessariam esse famam privilegij, sequitur, *Antonius Gabriel. lib. 5. communium titul. de præscriptio. conclusio. 1. numer. 19.* Et facit pro illis, quod lex: nūquam præsumit id, quod non est verisimile, neque iuridicum, *Bald. leg. null.*

51. *in numer. 3. §. de iure dotium Aymon consil. 75. numer. 4.* Vnde neque præsumitur licentia principis, quod ex traheretur aliqua res a maiori, qui non est verisimile: quod id princeps concessisset, *Menchaya illustrum quæstio. cap. 64. numer. 15.* Subseribit merces de maiori 4. parte quæst. ultima num. 8. nam etiam contrarium sentit in supra allegati & pro illis videtur, *textus cap. 1. de præscript. in 6. vbi præsumptio male fidei vrgentissima purgatur per tempus immemorabile, notat Bart. l. cū de in rem verso. n. 7. ff. de iuris,* & ita in terminis contrarium tenet *Bald. de præscript. q. 7. l. p. 5. princip. n. 58. & n. 60.* & conferunt tradita per *Rolandū conf. 5. à n. 58. lib. 1.*

& per *Castro. decis. 7. n. 7. de casu pos.* Et proprietat. vnde dictum *Menchac. & merces* quod non presumatur licentia principis non procedat data possessione immemorabili, in terminis, *Molina lib. 4. de primogen. cap. 10. n. 10. faciunt quæ Ripa responsio 68. n. 11.*

53. Infertur 3. cōprobatio ad dictū fræcæ de sub feudis lib. 2. q. 28. n. 5. p. 202. quod etiā si lex in donationibus factis per Regē & in chancelariis approbatū, ut in Regno Napolitano requiritur. *l. 1. Rub. 8. lib. 3. cōstituit. & ibi Aflitidis n. 202. & tradit And. lib. 1. de exequed. mandatis. c. 1. n. 10.* & ideo nō sufficit titulus allegare, & probare, per possessionē 30. vel 40. annorū, tamē sufficit illū probare per possessionem cōtemporariā vel immemorariā, quæ censetur esse alterius naturæ *Carol. in consuetudin. Parisiens. §. 7. n. 12. & latius probat Ioannes Garcia, vnde Cavēdū est, à Thomasio Gramatico decisio. 5. n. 15.* dū tenet, quod regalia, quæ possident non possunt absq; de natione regi. in illis non cadit probatio præsumpta ex tempore.

Id enim ex prædictis confunditur, & in specie ex dicto *Bald. receptol. l. 1. n. 18. C. de fide commiss. & tradit notab. Aflitidis lib. 3. consuetudine. Rub. 7. n. 6. Garcia tract. nabilis. gl. 12. n. 63.* vnde pariter cavēdū est à *Bald. l. legē post principū C. de locato* quod ubi requiritur probatio per scripturā, nō præsumitur titulus ex tempore, nisi scriptura ostendatur, *subseribit Amand. lib. 2. de exequed. mandatis cap. 4. col. pen.* Id enim verū nō est si possessio fuerit immemorialis & supr. traditis: nec & pariter corrumpit quod tradit, *Boer. decis. 150. n. 10.*

55. Non est tamen omitendum, ad perfectionem articuli: quod prædictam differentiam inter præscriptionem, vel allegationem tituli præsumpti impugnatur *Ruinus leg. nemo potest. n. 91. ff. de l. 1. Aymon tract. de antiquitat. l. 1. p. 5. absolutis n. 53. pag. 185. Rota decisio 215. ad fin. 2. p. nonisimariū,* ea præsertim ratione, quia admissa prædicta differentia, facile fraudaretur leges prohibentes præscriptiones, etiā in memoriales: sed defendendo cōmunia facile respondetur iuris rationes nō admittere, ut in præscriptibilis fiat manēte eadē forma

forma, & natura, vt tradit. *Ripa d. leg. quominus num. 40. ff. de fluminib.*

Quando verò allegatur titulus in effectu, allegatur formam fuisset mutatam per eum qui poterat, & rem tanquam priuatam, in se fuisse translatam, & sic cessat difficultas, nec propterea in vtili redduntur

57 iura prohibentia præscriptione: quia allegatio tituli præsumpti, longe debilior est, quam remedium præscriptionis: vt tradit *Molina lib. 2. de primog. cap. 2. num. 20.*

58 & constat ex eo, quod ille, cui constat nullum vnaquâ titulum se & prædecessores suos habuisse, vel etiam titulum esse nullum: cum bona conscientia non poterit vti hoc remedium præsumpti tituli: & tamen licet poterit vti remedio præscriptionis, *Auendan lib. 1. de exequend. mandatis cap. 12. n. 32. & Molina lib. 2. de primog. cap. 6. n. 73. declarando vti ibi per eum n. 76.*

59 Tertio & ultimo limita conclusionem d. l. 2. ff. de via publica, quod licet via publica destinata ad publicos vsus, non vscapiatur, *leg. final. in principio ff. de vscapio. late Ripa leg. quominus num. 99. ff. de fluminibus.* Tamen in illis, potest acquiri ius possidendi, & prohibendi, ne alij in eo loco eodem iure vtantur: *Colligitur hæc limitatio ex l. fin. in principio ff. de vscap. adiuncta l. si quisquam ff. de diuers. & temporal. præscriptio. nam, d. l. fin. probat, quod si quis solus in quodam flumi-*

60 nis diuerticulo piscetur: non potest prohibere alios, ne in eodem loco piscentur, & tamen contrarium videtur probare d. leg. quisquam: communis tamen concordia est, quod in hoc sensu quod licet quis diu in fluminis diuerticulo piscetur, non potest prohibere alios, ne in eodem loco piscentur: quoniam quasi possessionem illius iuris adeptus non est: *d. l. fin. in principio. sed si acquirit quasi possessionem, procedit, d. l. si quisquam, quam concordiam ex loane assignauit gl. d. l. fin. verb. dat. ff. de vscap. & gl. §. fluminum verb. omnib. In it. de rer. diuisio. probat Bart. l. quominus n. 30. ff. de fluminibus Soares allegatio. 16. n. 3. De eius cons. 271. n. 11. Greg. l. 7. t. 29. p. 3. gl. 1. col. 2. vers. 3. Balb. de præscript. 4. p. 5. principal. q. 6. n. 1. ad fin. Quæ tamē communis concordia, prima facie vide-*

tur diuinationa, cum in vtraque leg. cadē verba exprimantur & quia d. lex. agit de præscriptione lōgi tēporis de qua, remota quasi possessione, frustra ageretur: *leg. possessione ff. de vscapio.* poterit nihilominus communis concordia defendi in eo sensu, quod si possessor ratione vscapionis, pretendat sibi ius quæsitum, vt quasi dominus diuerticulo possit prohibere alios, in eodem diuerticulo piscari: id ei minimè concedetur, quia in publicis iure gētium, non admittitur talis præscriptio, *leg. fin. in principio ff. de vscap.* si verò ratione poss. sibi quæsitæ, velit eam prohibitionem facere, vt nō tanquā dominus: sed tanquā præoccupator debeat alijs præ ferri, & prohibere, ne eodem loco piscetur, iusta erit hæc allegatio, & admittenda: & in his terminis procedit, *d. leg. si quisquam ff. de temp. & ita in effectu Angel. consil. 290. num. 3. sub scribit Iason d. leg. quominus num. 100. Balb. de præscriptio. 4. parte 5. principalis quæst. 6. num. 10. & sibi tanquā non intellectum arrogat Zazius d. l. si quisquam n. 5. & in antinomiarū dissolutione lib. 2. in princip. & Carondas lib. 1. verisimiliū cap. 21. Neq; nouū est aliquid non posse acquiri iure dominij, & tamē in eo posse obtinere ius possidendi, & præ occupandi, & consequēter alios prohibendi, vt eleganter deducit Gregor. leg. 7. tit. 29. parte 3. in glof. 1. col. 2. vers. 3. Auendanus lib. 1. de exequendis mandatis cap. 12. n. 11.*

64 Sed circa hæc Doctorū dicta in primis est aduertendum, quod huius iuris negatiui, (sci. tu non potes piscari in hoc loco) non alias videtur quæstia quasi possessio, quam si ex parte prohibentis, interuenerit prohibitio, & prohibiti acquieuerunt: & postea transiit legitimæ temporis iuxta doctrinam, glofæ leg. qui luminibus, & ibi Bart. ff. de seruitut. Urban. prædio. Cynus, & alij leg. 1. Cod. de seruitut. ac proinde in specie d. leg. si quisquam, intelligendum est: quod præ occupans prohibuit alios piscari in eo loco, qui acquieuerunt prohibitioni, & postea fuit in ea quasi possessione per legiti-

mum tempus: & ita expressè, *Bellam-
 mera consil. 7. numer. 3. Aymon de an-
 tiquitat. tempor. 4. parte 5. materia ista à
 num. 81. pag. 214. Soares allegatio 16. n. 3.
 quicquid contradicit Cephalus conf. 367.
 n. 30. lib. 3. licet quod, vt aduertit Aymon
 ubi supra n. 83. prædicta explicatio ad d.
 1. si quisquã generaliter videtur accipien-
 da, ita respectu possessionis quã dominij,
 quia etiã iura publica præscribuntur iux-
 ta istu textum: sed falsum est, & contra
 mentem supra relatorum, ea enim, quæ
 sunt cõmunia iure gentium, & sunt in viu
 omniũ, præscribi non possunt: quoad qd
 minimum, l. fin. in princip. ff. de vsucapio.
 Balb. de præscriptio. 4. parte 5. principalis
 quæst. 6. num. 1. ideo d. leg. si quisquam.
 Non præsupponit, quod ratione dominij
 præoccupas possit facere eam prohibitio-
 nem, sed tantũ ratione præoccupationis
 & vsus: deniq; quod quasi possessio vide-
 tur quæsitã ratione prohibitorũ, qui pro-
 hibitioni paruerunt, non verò respectu a-
 liorũ, qui non fuerunt prohibiti: nã præ-
 scriptio, & quasi possessio, ea est na-
 tura: quod non extendatur dere ad rem
 neque de persona in personam, leg. 1. §.
 si quis hoc interdicto, & ibi Bart. ff. de iti-
 nere actusque priuato cap. auditis de præscrip-
 tio. & ibi late Felin. num. 10. nisi ea prohi-
 bitio peruenierit, ad notitiã maioris par-
 tis populi, qui non reclamauit: tunc enim
 videbitur inducta consuetudo generalis,
 cuius virtute quocunq; prohibere potè-
 rit, leg. de quibus ff. de legib. & in specie
 Aymon de antiquit. tempor. 4. parte §. absolu-
 tis n. 86. & iuxta hæc venit componen-
 da alia Doctorũ controuersia virũ in ter-
 minis d. l. si quisquã, ius prohibèdi videa-
 tur quæsitũ ex præscriptione, vel ex con-
 suetudine: nã *Bellamerra consil. 7. n. 4. E-*
xistimat acquiri quasi ex p. æscriptione,
sed faber & angelus n. 3. §. flumina insit
de rerũ diuision. magis credunt ratione cõ-
suetudinis, videri quæsitũ: & subscribunt,
Ruinus conf. 28. n. 11. lib. 1. Balb. viden-
dus de præscript. 4. p. 5. princ. q. 6. nu. 2.
Rebuff. 3. thom. ad ll. gallicas tit. de consue-
tud. n. 15. Aymon de antiquitat. tẽporis 4.
parte §. transco nunc. n. 31. pag. 137.
 Sed ex sup. dictis resolucist: quod*

si ea prohibitio per venit ad notitiã maio-
 ris partis populi, qui nõ reclamauit, & cõ-
 suetudine videtur quæsitũ, alias magis ex
 præscriptione respectu illorũ, qui fuerunt
 prohibiti, & prohibitioni acquiescuerunt:
 effectus erit: quod in p. æscriptione, cui fo-
 titer ius resistit, necessarius est titulus, vel
 præscriptio immemorialis, c. 1. de præscrip-
 tio. in 6. quod tamẽ in cõsuetudine nõ est
 necessariũ, *Dominicus ibi in 2. oppositione*
Alex. conf. 124. n. 3. lib. 4. notab. Dec. cõf.
134. col. fin. & iuxta hæc veniunt explicanda
verba, d. l. si quisquã ibi (pluribus annis)
nam glosa ibi interpretatur: quod oporteat
prohibetẽ esse in ea quasi possessione: ipã
tio 30. vel 40. añorũ & subscribit, Cepola
de seruitut. rusticor. prædior. c. 40. n. 59. sed
Ruin. cons. 28. n. 14. lib. 1. cõtendit imò
 requeri tẽpus immemorale, cũ enim in hu-
 ius modi iuribus, non possit dari cõtinuus
 vsus, & quasi possessio, necessaria est præ-
 scriptio, immemorialis l. hoc iure §. duobus
 aquæ ff. de aqua quotidian. & actiua quod,
 & tenet Dec. conf. 271. n. 14. *Bellonus conf.*
49. n. 6 & tanquã nonũ sibi arrogat forcitũ
lus in necio mãcia iuris dialogo 85. n. 2. Sed
 verius est in terminis d. l. si quisquã, suffi-
 cere longũ tẽpus, cũ eo tẽpore p. æscriptio
 30. añorũ non esset cognita, gl. receptal,
 qui occidit ff. ad l. aquilã, nequebitat, *Ruini*
 ratio, quia ius prohibendi, magis recipit
 personã, & animo retinetur: & ideo cau-
 sa quasi cõtinuã videtur habere, *Bart. re-*
ceptus l. in so §. non mutat in fine ff. de vsu
 cap. vel concordãdæ vtrũ opinionẽ: quod
 si ad sit iusta causa prohibèdi, sufficiat 10.
 añorũ ad præscriptionẽ 30. añorũ re-
 currendũ hõdie erit.

Et ex his Cauendũ est a traditis, per *Ra-*
pã l. 1. de flumin. bus & ab Eginario barone,
l. in tantũ in princ. ff. rerũ diuis. Soares al-
legat. 16. n. 3. & allegatio 17. n. 5. dum
 tenent quod illi, qui prohibuit, illud tantũ
 ius acquiritur, vt dum ipse vult pif-
 cari: ratione præoccupationis possit a-
 lios prohibere, ne piscentur: allegant
 leg. fidelem in 1. cau ff. de vsucap. &
 leg. in tantum in principio ff. de re-
 rum diuis. Nam verius est in distinctẽ
 posse alios prohibere, ne in eo di-
 uertentio piscentur, vt colligitur ex
 gene-

generalitate de leg. si. quiquam, & quia cum hæc quasi possessio, animo retineatur: & quasi continua consecratur ut supra diximus, iure suam possessionem defendere potest leg. 3. §. cum igitur ff. de vi. & vi armata. Neque obstat contraria opinio, quia d. leg. final ff. de usucap. tantum probat ratione dominij, non posse fieri illam prohibitionem ut supra diximus & leg. in tantum ff. de rerum deuifio. Male applicatur nostro casui: nam loquitur in præoccupatione facta per ædificium, quo sublato res redit ad pristinam libertatē, & ideo postea per aliu occupari potest Pal. d. leg. fin. num. 4. ff. de usucapio Balb. de præscriptio 4. parte 4. principalis quæst. 6. num. 1. Nos autem loquimur, in præ occupatione, perquam acquiritur ius prohibendi, quod cum animo retineatur, nunquam potest videri locus ille, redditus ad pristinam libertatem: si habens ius prohibendi, illud animo suo conseruet.

76 Possit sane opinio Ripæ, & aliorum admitti: quando quis habet factum opus in flumine, ad pisces retinendos, vel facilius capiendos, iuxta traditum per *Bella meram consil. 7. num. 3.* Tunc enim possunt considerari termini pares ad d. leg. in tantum operibus enim prædictis destructis flumen redit ad pristinam libertatem, & ideo per alium occupari poterit: similiter si quis sciens passus est alios piscari in eo diuerticulo, præiudicabit sibi in quasi possessionem: & etiam in iure quaesito, si id passus sit fieri per longum tempus iuxta tradita per *Bart. leg. quominus num. 29. ff. de fluminibus. & in specie Zazius d. leg. si quisquam in fine, & in libello de antinomiarum dissolutione lib. 2. post principium.* Quia quemadmodum non videtur acquisiuisse, quasi possessionē, si solus piscetur in diuerticulo, & alios prohibeat §. item lapilli in it. de rerum diuis *Zazius d. leg. si quisquam num. 3.* Ita per

77 contrarium si alios patiatur in eodem loco piscari, sibi in quasi possessione præiudicabit: & denique iuxta prædicta venit interpretanda traditio *glos. leg. iniuriarum §. final. verb. usurpatum ff. de iniurijs*, quod non valet consuetudo, quod quis possit prohibere alios, ne piscentur ante præto-

rium suum, quia ius ei restitit, extollit *Sares allegatio 16. num. 4. allegat. 17. num. 6.* nam 10 est haustandum, non procedere, si ea consuetudo, sit legitime præscripta: nam tunc valebit, & operatur effectus, de quibus supra leg. sane 14. cum *glosa ff. de iniurijs Decius consil. 271. num. 14.* Quoniam lege Leonis Imperatoris Permissum fuit: quemlibet posse prohibere alios piscari ante prætorium suum ut refert *Cuiatius lib. 14. observatio. cap. 1.*

Uterius neque est omitendum, quod dum is textus prebat publica præscriptio spatio 40. annorum, limitatur non procedere in casibus expressis in leg. final. C. de sacro sanctis eccles. quando quid est venditum, vel donatum, vel relictum ciuitati, Ecclesie, vel pio loco, nam ius competens ex prædictis causis non præscribitur: nisi spatio 100. annorum ut ibi probatur: & quauis *Boerius decis. 264. num. 22.* Afferat hoc postea fuisse emendatum per *auth. quas actiones C. de sacro Eccles.* Et sufficere hodie 40. annos ad præscribendum, in dictis casibus, id tamen verum non est: quia dispositio d. l. final. inuenitur hodie correctæ quoad ecclesiam, per d. *auth. quas actiones.* Sed quoad ciuitatem nihil in mutatum inuenitur, & ideo quoad ciuitatem in illis tribus casibus etiam hodie, necessaria erit præscriptio centenaria *glos. d. auth. quas actiones & ibi Iason num. 21. Alex. consil. 84 num. 2. lib. 1. & in terminis aduersus Boerium aduertit Aymon tractat. de antiquitat. tempor. 4. parte §. absolutis num. 27 pag. 182. Antonius Peregrinus de iure fiscalib. 6. tit. 8. quia etiam ratione non est admittendum quod tenet *Greg. leg. 7. l. 1. 29. part. 1. 3.* Verb. de quarenta, per eam legem partitæ, præscriptionem aduersus ciuitatem fuisse redactam ad 40. annos: nam ea lege partitæ loquitur iuxta terminos nostri textus, & nullam facit mentionem de illis casibus specialibus expressis in d. leg. final. C. de sacro: eccles. ac ita verius est: resolendum esse ius publicum ciuitati competens, tolli spatio 40. annorum, iuxta istum textum: præterquam in tribus casibus expressis in d. lege final. in quibus ad præscribendam contra ciuitatem,*

tatem, necessarij sunt 100. anni. *Cornel. cō. sil. 313. num. 13. lib. 4. declarando ut no-*

- 83 *tab. per. Alex. cons. 16. à num. 24. lib. 5. & Cornelius cons. 264. num. 23. lib. 4. Neque etiam est admittenda declaratio Aretin cons. 153. col. ult. vers. pramittit: quod d. l. final. Tantum procedat in ciuitate libera & non recognoscante superiorem: ac ob id habente iura fiscalia, non autem in ciuitate recognoscante superiorem, quod, 87 & tenet Aymon post. aliquos tracta. de antiquitat. temporis 4. parte in principio num. 106 pag. 150. & §. absolutus num. 37. pag. 183. Hæc enim declaratio est, contra generalitatem d. leg. final. maxime cum tempore illius legis, omnes fere ciuitates recognoscere superiorem; unde verius est etiam in illis obtinere locum d. leg. fin. quod, & sup. probauimus, & constat ex eo, quod d. leg. fin. loques in ciuitate, ampliatue procedere in Castro, ut ibi tradunt. Bart. num. 9. lason. num. 16. & asserit receptum Alex. leg. si finit a §. si de uetigalibus num. 7. de danno infecto, & cons. 1. nu. 88 22. lib. 4. Ergo aperte sentiunt, d. leg. fin. etiam locum habere in ciuitate recognoscante superiorem, neque his contradicit Aretianus supra relatus quia in hac materia duo casus distinguendi sunt: primus est quando agitur de privilegio concessio ciuitatibus, in tribus casibus expressis in d. l. fin. & est dicendum procedere in quatuor que ciuitate etiam recognoscante superiorem, ut dictum est.*

- 84 Secundus est utrum extra casus speciales d. leg. final. ciuitas in materia prescriptionis habeat aliquod privilegium, & in hoc secundo casu controuersia est inter Doctores: & tamen receptus est, illud habere, ut aduersus eam non præscribatur nisi spatio 40. annorum: prout, & ecclesiæ idem concessum fuit privilegium cap. illud de prescriptione. & supra probauimus sed questionis est utrum privilegium concessum ciuitati, & ecclesiæ, in tribus casibus expressis in d. leg. fin. obtineat etiam lucum: si quod donatum, vel venditum sit ipsi principi? & dicendum est procedere, ita ut in illis tribus casibus non præscribatur contra principem: nisi spatium 100. annorum ut resoluit Alex. cons.

84. num. 2. lib. 1. Aymon de antiquitat. temporis 4. parte §. absolutus nu. 38. in fin. pag. 182. Couarruias cap. possessor. 2. parte §. 2. num. 9. vers. 2. illud. Antonius Peregrinus de iure fisci lib. 6. tit. 8. num. 2. & 5.

Sed extra illos tres casus, verius, & receptius est, quod contra principem præscribatur spatium 40. annorum iuxta notatum textum, quantum aduersus Papam, non præscribatur nisi spatium 100. annorum d. auth. quas actiones. & cap. cum nobis de prescriptio. Et ita contra plures resoluunt Aymon tracta. de antiquitat. temporis 4. parte §. absolutus num. 4. pag. 183. Couarr. d. cap. possessor. 2. pars. §. 2. num. 9. vers. quarto ex pramissis quos vide: quicquid relictur glos. auth. de non alienand. §. ut autem temlex verb. neque multum collata 2. & Orlanien. decis. Pedemontian. 69. num. 13. & Antonius Peregrinus de iure fisci lib. 6. tit. 8. num. 6. & Molina Societatis Iesu de iustitia, & iure disputatio 74. columna ult. vers. Quarta. & videndus est Gregor. leg. 9. tit. 4. parit. 5. verb. otorgadas.

His ita explicatis ex fine huius textus, colligendum est, quod si quis ratione conditionis personæ, sit subiectus alicui oneri, tamen spatium 40. annorum liberabitur ab ea subiectione, & perfectam consequatur libertatem: & sequuntur Baldus & Salicetus hic idem tenet glosa 2. leg. 1. C. de prescriptio longi temporis que per libertatem. Guido Papa decis. 316. aliam per hoc determinans questionem quotidianam, quem sequitur Cassanens in consuetud. Burgundiarum 9. §. 2. verb. le homen nam. 2. pag. 1185. & aliam etiam quotidianam questionem determinat Bartolus cons. 56. num. 7. lib. 1.

85 Et ex his inferitur intellectus ad legem cum satis. C. de agricolis, & censitis lib. 11. Dom probat quod serui ad scriptitij, nulla prescriptione possunt se in libertatem vindicare, nam dicendum est: quod si fuerint in libertate per spatium 40. annorum, poterunt se in libertatem vindicare, & ita glos. ibi verb. quacumque Placita leg. cum qui ad finem C. de fundis reprimat lib. 11. & Valasus de emphiteusi. quest. 37. num. 13. Ex quo colligitur quod licet lex dicat, nullam admitti prescriptionem

tionem in ali quo casu: non tamen censetur exclusã præscriptio 40. annorum vt supra probauimus in principio huius legis, neque satisfacit responsio Bart. d. leg. cum satis num: 1. quod ideo in eo textu non censetur exclusã præscriptio 40. annorum: quia ita fuit declaratum per hanc legem in fine, si autem non ita fuisset expressum, per prædicta verba, censetur exclusã præscriptio 40. annorum. subscribit *Alex. consil. 16. num. 26. lib. 5.* Nam replicabitur, quod hæc lex tantum proponit per viam regulæ: vt nullus casus effugiat hanc præscriptionem, & ex ea quæ per viam illationis infert, quod neque conditio status effugiat hanc præscriptionem: ergo aperte vult, quod etiam si per legem inueniatur exclusã præscriptio generaliter, nunquam tamen hæc censetur exclusã.

Item ex isto textu infertur verus intellectus ad leg. si cohortalis C. de cohortalibus lib. 12. Dum probat, quod obnoxius cohorti non poterit se eximere ab hoc onere, nisi spatio 30. annorum: ratio enim colligitur ex conclusione huius textus: vnde *Cuius ibi, & leg. si quis decurio la 3. C. de decurionibus lib. 10.* Existimat literam d. leg. cohortalis, esse emendam, & pro 30. esse reponendum 40. vt conueniat decisione nostri textus: Sed est aduertendum, quod valentinianus, in nouella 1. sub rub. de 30. annorum præscriptione, omnibus causis opponenda: aperte diffinit, in causis conditionis, & status personæ, sufficere 30. annos. ad quam constitutionem videtur respexisse d. leg. si cohortalis sed hodie magis de mente huius textus videtur, quod necessaria sit præscriptio 40. annorum.

Item, & iuxta prædicta, est explicandus textus leg. final. C. de metalarijs lib. 11. vt in terminis illius textus nihilominus locus sit præscriptioni 40. annorum; quod sentit Cybus hic, & expressim *Salic leg. sequenti quauis glos. fin. leg. sequentis contrariam sentiat, & Platea d. leg. final. post princip. C. de metalarijs lib. 11. Similiter in specie leg. 1. supra ne rei dominica, vel templorum admittenda est præscriptio de qua in hoc textu, vt hic tenet Alberic.*

quauis glos. fin. d. leg. 1. variet, & nullam admittendam esse præscriptionem contendat Platea in l. cum qui ad medium C. de fundis rei privata lib. 11. & Bald, & Angelus hic ad finem.

Vltimo ex prædictis infertur intellectus ad leg. sequentem, dum probat quod conditio status curialium, non mutat præscriptionem 40. annorum: nam dicendum est, textum illum specialiter procedere in statu curialium: qui non mutatur spatio 40. annorum. Notat *Gonnam. lib. 3. commentario cap. 15. num. 8. ad finem Balbus de præscriptio 3. part. 4. principal. quasi. 7. num. 1. ad finem.* Sub nomine autem curialium, etiam decuriones continentur: leg. quisquis C. de Episcopis, & clericis. Et colligitur ex rub. C. de heredit. decurio. in illis l. post eam sequentibus: & tradit *Prætejus in lexico iuris. verb. curiales.* Ratio autem huius specialitatis est: quia vt hæc betur in nouellis Maieram lib. 1. cap. 1. Post codicem Theodosianum, curiales sunt: nerui reipublicæ, & viscera ciuitatum, quarum cæcum recte appellauit antiquitas minorem senatum; & ideo in tam graue præiudicium rei publicæ noluit lex sequens: vt ab ea conditione statufili liberarentur, etiam spatio 40. annorum: Vnde aperte colligitur inaniter glos. & Doctores leg. signis decurio. la 3. cod. de decurio lib. 10. Dubitasse, vt in casu illius textus possit conditio status mutari spatio 40. annorum; & magis coiter concludunt mutari posse, per generalem regulam huius textus: & non aduertunt textum illum agere de statu decurionum, qui veniunt sub nomine curialium vt dictum est: quorum statum mutari non posse spatio 40. annorum aperte probat leg. sequens & notat *Antonius Nata consil. 162. num. 21. lib. 1. & hinc colligas, quod licet leg. in suis C. de agricolis, & censitis lib. 11. æquiparet quoad præscriptionem, statum ad scripticiorum, & curialium, hæc tamen æquiparatio hodie non procedat, vt colligitur ex istu textu in iuncta leg. sequenti illud vtique verum est, non posse mutari statum curialium, vt omnino sint liberi a nexu Curie: poterit tamen præscribere spatio 30. annorum, vt in alia curia ser*

ria feruit leg. cum qui C. de fundis rei pri-
uata lib. 1. vbi Platen ad finem. Rationē
assignat, pro qua conferunt in simili tra-
dita per Auendan. lib. 1. de exequend. man-
datis cap. 12. num. 9. Quod si agatur de cō-
sequenda libertate a vera seruitute, recur-
rendum est ad leg. 2. C. de prescriptio. lon-
gi temporis qua pro libertate quam citat gl.
final. hic, & utique in ea materia. Prima
fit conclusio.

- 98 Si seruus cum titulo, & bona fide sit in
possessione libertatis, per 10. annos inter
presentes, efficitur liber, & si inter absen-
tes, vt liber sit, oportet per 20. annos mo-
rari in libertate: ita vt distinctio leg. final.
C. de prescriptio. longi temporis, eum lo-
cum habeat in libertate prescribenda, &
ita Bart. leg. 2. num. 2. & ibi Paulus & Are-
tin. C. si aduersus rem indicatam Soares tit.
de ius plectis num. 12. Balb. de prescriptio 3.
parte 4. principal. quaest. 7. Alciatus de praes-
criptio. regula 2. prescriptio. 2. num. 3.
quibus addit gloss. final. quod est supra, ne de
statu defuncto, & gloss. pen. leg. 1. infra de
patria potestate notab. Ant. Nata. consil.
518. num. 8. lib. 3. Si autem non haberet
titulum sed solam bonam fidem, quanuis
99 aliarum rerum prescriptio longi tempo-
ris, non procederet sine titulo leg. nullo
C. de rei vendi. tamen si seruus fuerit in
libertate spatio 20. annorum, prescribet
libertatem leg. 2. C. de prescriptio. longi
temporis qua pro libertate, & ibi glossa. &
Bald. Auendan. lib. 1. de exequendis man-
datis cap. 5. num. 20. Balb. de prescriptio 3.
parte 4. principal. quaest. 7. num. & probat
leg. 2. tit. 29. partit. 3. & ibi Gregor. glossa
1. & seq. & ad hunc modum est explican-
du. Gama decisio. 359. num. 2. si autem
100 fuerit in libertate cum mala fide nō praes-
cribet longo tempore leg. 1. C. de prescrip-
tione longi temporis qua pro libertate. Et
sic innuit, quod prescriptio 30. anno-
rum erit tunc vt ibi tradit gloss. 2. & est
expressum in nouella Valentiniiani sub
rub. de prescriptio 30. annorum. omni-
bus causis opponenda: quod tamen ho-
die non procedet propter generalem re-
gulam cap. final. de prescriptio. in termi-
nis Panor. cap. ad audiendam num. 17. de
101 prescriptio, & contra autem homo liber

nullo tempore redigitur in seruitutem li-
final. C. de prescriptio. longi temporis
qua pro libertate vbi glossa dicit: quod
nec centum annorum, imo neque mille
annorum admittitur praedicta prescrip-
tio vt alias inquit gloss. leg. 2. C. de inge-
nuis, & mandumissis qui loquendi modus
alibi non inuenitur teste. Bald. leg. 1. in
princip. num. 5. infra de annali exceptio, &
cum praedictis concordat leg. 6. tit. 29. par-
tit. 3.

102 Expedita sic pecoliari materia, huius
textus: vt nihil intantum reliquatur, ex
eo in principio notandum est: videri ex
eo de sumptum fuisse vulgarem clausu-
lam, qua solet poni in statutis, & res (nō
obstantibus legibus, & statutis, & consue-
dinibus contrarium disponentibus ac si
specialiter, & nominatim fuissent enume-
rata) cuius clausula secundum Angeli
hic num. 2. is est effectus, vt omnibus le-
gibus in contrarium videatur derogatum,
ac si specialiter essent nominatae, quod
multorum Doctorum allegatione exornat
103 Viuius lib. 2. commun. opinio. 40.1
& Anton. Gabriel lib. 6. Communium tit. 1.
de clausulis conclusio 5. in principio. Sed
substantiendum est: quia Felicius cap. acced-
entes num. 4. de prescriptio. resoluit ef-
fectum, quod si lex contraria, clau-
sulam derogatoriam ad sequentem legem,
ad illius reuocationem non sufficit clau-
sula huius textus, sed requiritur quod
clausula derogatoria specialiter fiat me-
tio iuxta regulam leg. si quis in principio
ff. de leg. 2. quod probat Decius leg. certum
num. 4. ff. si certum petatur, & consil. 373.
Viso ad finem Alciat. respons. 220. & non
taliiter modo suis consil. 100. num. 12. &
Seraphinus de priuilegiis inuamenti priuilegi-
22. num. 24.

104 Pro concordia videtur dicendum, quod
aut sumus in legibus, qua fuerit motu pro-
prio principis, & ad tollendas leges con-
trarias, & tunc sufficit clausula, qua de-
ducitur ex principio huius textus: etiam si
legem contraria haberent clausulam
derogatoriam ad sequentes leges, & con-
sequenter tales essent, vt de eis deberet
fieri specialis mentio: quod in his termi-
nis admittit. Felin. d. cap. accedentes num. 5.
& cap.

et cap. non nulli. num. 6. de rescriptis. et plu
res relati per Conarr. in rub. de testamen-
tis. parte nu. 19. vers. secunda etiam. An-
tonius Gabriel. lib. 5. communium tit. de
clausulis conclusio 5. num. 15. Si autem aga-
tur de rescriptis, vel cancellionibus, quae
sunt ad postulationem partium: locum
habebit controuersia de qua supra, in qua
tamen ita distinguendum est: ut si ad po-
stulationem partis id factum sit, non suffi-
ciet haec clausula ad tollendas leges co-
ntrarias habentes clausulam derogatoriā,
cum expressa sit non adhibita causae cog-
nitione, neque audiā a parte. Angel. l. sed.
et si quis §. quatuor in fine. et ibi fulgos.
num. 11. ad finem ff. si quis cautio. Deci. l. 10
leg. certum in fine ff. si certum petat. Ripa.
leg. 1. num. 73. ff. de vulgari. et alij relati
per Aymon consil. 286. colum. 6. post prin-
cipium Antonius Gabriel d. conclusio. 5. n. 13.
Et hanc opinionem vti veriorē pro-
bat Conarruias in rub. de testamentis 2.
parte num. 19. vers. tertium. Ad disputa-
tionem: et ideo pro regula constituitur,
quod haec clausula parum operatur in his
106 quae conceduntur ad postulationem par-
tium Angelus d. §. quatuor in fine. et ibi
fulgos num. 11. ad finem Deci. consil. 695.
col. fin. Angulus consil. 10. num. 3. libr. 3.
Mandofius consil. 100. num. 11. ad finem et
ideo ea non obstante, semper opponi potest
de subreptione Anton. Nata consil. 211. n.
11. lib. 1. Si verò concessio sit facta motu
107 proprio principis, sufficit praedicta clau-
sula: quia incipit militare eadem ratio
quae militat in lege generali facta motu
proprio principis: ut supra diximus, et ita
Roman. consil. 327. ista sunt col. pen. Felin.
d. cap. accedentes num. 5. Decius d. leg. cer-
tum num. 4. in fin. et consil. 165. Viso. col.
3. Socinus consil. 3. in causa num. 11. lib. 3.
Ripa cap. 1. num. 55. de rescriptis Gazadi-
mus consil. 5. num. 24. Gramaticus decif. 66.
num. 17. Vnde cum in praedictis concef-
sionibus, solet exprimi clausula (motu
108 proprio) generaliter, etiam sufficit clau-
sula huius textus. Neque obstat quod cū
haec concessiones ut plurimum fiant ad
requisiōnem partis, non debet attendi
praedicta clausula: nam respondetur quod
cum nihilominus addatur clausula motu

proprio, ostendit princeps, se illam con-
cessionem fuisse facturum. & si aperte
non fuisset requisitus: ac proinde adhuc
clausula (motu proprio) suus operabitur
effectus, expresse Bald. c. nisi num. 4. de
effice legati Decius consil. 341. Viso num. 4.
quinimo verius videtur, quod etiam si nō
addatur clausula (motu proprio) tamen
adhuc ad validandam reuocationem, suf-
ficient clausula, quae colligitur ex princi-
pio huius textus, iuxta rationes, quas assig-
nat Antonius de butreo consil. 2. num. 4. Quod
quando exprimitur haec clausula, per in-
de est ac si omnes clausulae priarum lita-
rarum in indiuiduo essent expressae lega-
lit praetor §. 1. ff. de re iudicata, & quia ex
eo quod princeps vult illas haberi pro ex-
pressis, pro talibus debent haberi: neque
debet ad huius probationem contrarium
Clem. 1. de probatio. et illud consilium An-
ton. de butreo. c. coiter receptum constat
ex late concessis per Tiraz. post. l. conu-
biales glof. 7. num. 22. et decif. 10. num. 2.
Vnde merito de stilo Curiae: Clausu-
110 lula, quae dequiritur ex principio huius
textus, indistincte sufficiens reputatur,
ad reuocandas quas libet dispositiones
contrarias: ut asserit Cassadus decif. 10.
num. 2. et decif. 38. super regul. cancellariae
Comitum in proemio regularum cancellariae,
quasi 6. pag. 52. et regula de trienali quasi
17. quibus addendus est Putens decif. 89.
in 1. parte Socini iunior consil. 93. conclusio.
num. 8. libr. 2. Nauarr. cap. si quando pag. 6
de rescriptis Antonius Gabriel d. conclusio
5. num. 12. Et ex his venit reiicienda tra-
ditio Socini consil. 115. numer. 2. lib. 3.
Quod haec clausula, non erit sufficiens ad
reuocandum, si haec reuocatio non pos-
sit fieri sine praedictio tertij, quod probat
Aymon consil. 256. col. 6. ante medium
113 haec enim opinio confunditur ex supra di-
ctis, & pariter venit reiicienda declara-
tio Parisij consil. 42. num. 15. lib. 4. non
sufficere ad reuocationem, clausulam de
ductam ex principio huius textus, quan-
do dispositio reuocanda, continet clausu-
lam derogatoriā derogatoriā: nam
etiam tollitur ex supra dictis, & quia ut
inquit Paulus Castrens. consil. 278. passus est
col. 2. lib. 1. Certum est quod si princeps
speci-

specificasset omnia contenta in prioribus literis & nihilominus secundas concessisset. quod tunc priores conferentur reuocata, non obstantibus quibusque clausulis priorum literarum cap. pen. de confirmatio. utili. & subscribit Soccinus cōf. 256. in causa num. 57. lib. 2. Ergo idem recipiendum est: quando clausula huius textus fuerit expressa, quia tunc omnia contenta in prioribus literis, consentunt expressa in secundis, non solum specialiter sed, & in indiuiduo. Soccin cōf. 63. Visi num. 7. lib. 3. Soccinus iunior cōf. 82. cum satis num. 2. lib. 2. Ergo priores debent conferri reuocata; cum omnibus suis clausulis cuiuscunque formæ, & qualitatibus: quod admittit Iason. leg. Sancimus num. 14. vers. 10. fallit. C. de testamentis, & leg. final. in fine C. si contrarius, vel uisit. publicam Antonius Nata auct. hoc inter liberos num. 36. C. de testamentis: illa igitur tantum limitatio ad clausulam deductam ex principio huius textus assignari potest, ut tantum procedat in principe supremo, qui perfectione inducere potest id quod

expressum non est, habeatur pro expresso: aliud igitur erit in homine privato, vel magistratu inferiori, qui fictionem inducere non potest leg. si forte, & ibi Bart. ff. de Castrensis. peculio. & in specie colligitur ex cap. qui ad agendum. de procuratori. bus in 6. tenet Angelus leg. sed, & quisq. quasitum ad finem ff. si quis cautio subscribit: Iason leg. prator ait in principio num. 8 ff. de noui operis nunciatio. & cōf. 175. col. fin. lib. 4. Ripaleg. 1. num. 72. ff. de vulgari. & alij citati per Antonium Gabrielem d. conclusio. 5. num. 8. Quod sane intelligendum est: quando uult haberi pro expressis, clausulas non pendentes omnino ab eius potestate, nam in pendentibus ab eius potestate, clausula deducta ex principio huius textus: sufficit ad reuocandas clausulas derogatorias expressas in testamentis, vel alijs dispositionibus pendentibus a disponentis sola voluntate, ut declarat Conarruuius in rub. de testamentis 2. parte num. 19. vers. quinta ea & post Albert. Brunam tradit Antonius Gabriel. d. conclusio. 5. num. 10.

SUMMARIA EORVM

QVÆ CONTINENTVR IN LEGE COMPERIT

6. C. de præscrip. 30. vel 40. annorum.

- 1 **D**eclaratur hic omnes supra eod. ut non procedat in publicis functionibus, quæ nullo tempore præscribi possunt aduersus principem.
- 2 Tradit communē intellectum ad hunc text.
- 3 Subiectio, quæ principi debetur præscribi non potest: nec ita quod insignum prædictæ subiectionis soluitur.
- 4 Tributum quod datur principi in signū subiectionis universalis præscribi non potest quod apud nos exemplificatur no directo das ingadas.
- 5 Proponit qui tenent tributa principi ex alia causa contra cum præscribi posse.
- 6 Opinionem doctorum, de qua proxime impugnat, & ostendit nec iustam nec ve-

ram esse quod comprobatur legibus Castellæ & Portugalie.

7 Tributum proprie dicitur quod principalibus indicebatur per principem eo prætextu, quo magnos alendis exercitiis sumptus faceret.

8 Tributū attribuēdo militibus dictum est quoniam ad soluenda stipendia militum rem publicam timentium erant destinata.

9 Tributorum duo erant genera unum impositum personis per capita, alterum imponebatur rebus soli, ut ex illis certa pars fructuum ad stipendia persolueretur.

10 Explicat tradita per Siluestrum in summa verbo Gabella num. 2.

11 Tradit uerum intellectum ad hunc text.

- 12 Intra illa præscriptione tolli non possunt, quæ pro beneficio Reipublicæ principi dantur principaliter ad tuitionem totius reipublicæ.
- 13 Tributa, quæ non solvantur ob tuitionem reipublicæ principaliter sed ob aliam diversam præscriptione tolli, & acquiri possunt.
- 14 Regalia soli principi competentia præscriptione tolli, & acquiri possunt.
- 15 Tributa de quibus in hoc tex. agitur si fuerint concessa per specialem donationem principi, alteri contra eum præscribi possunt.
- 16 Examinat utrum interminis huius textus saltem admittatur præscriptio 100. annorum, vel immemoralis, & tradit doctores, qui negatiuam partem tenent.
- 17 Refert doctores contrariam opinionem tenentes.
- 18 Immemoralis præscriptionem nunquam est, setur exclusa per verba quantum cunque nimis generalia.
- 19 Resoluit quod regulariter tributa, & alia iura regalia præscribuntur tempore immemoralis præterquam in casibus hic expressis.
- 20 Immemoralis præscriptio non habet locum in his, quæ solvantur in recognitionem vniuersalis subiectionis.
- 21 Itē quando agitur de præscribendo tributo quod soluitur pro stipendijs militum.
- 22 Item quando agitur de præscribendo ea bona, quæ in creatione regni populi se peruenerunt ut ex illis, & eorum redditibus reges decenter se alere possent, & familiam secundum regiam dignitatem, & possent rempublicam defendere aduersus hostes.
- 23 Prædicta bona dicuntur esse de patrimonio regis, & ob id alienari non possunt nec separari a dominio Regiæ Coronæ.
- 24 Titulum habere a principe in prædictis tributis quis potest probare per tempus immemorabile.
- 25 Publicas functiones, & census publicos debitos principi præscriptione longissimi temporis præscribi non posse.
- 26 Census debitos Ecclesiæ præscribi non posse.
- 27 Impugnat proximam resolutionem ex

- cap. ad audientiam in fine de præscriptionibus: licet aduersus obedientiam, & subiectionem Papa nullo modo præscribi possint.
- 28 Tamen iura, & redditus competentes Ecclesiæ Romanæ saltem spatio 100. annorum præscribi possunt.
- 29 Privilegium præscribendi centum annis solum concessum est Ecclesiæ Romanæ.
- 30 Contra principem secularem, cui non cōpetit dictum privilegium census præscribuntur regulariter spatio 40. annorum.
- 31 Respondet ad ea, quæ ex hoc tex. contra hanc opinionem adducta sunt.
- 32 Tradit quomodo debeat decelerari casus expressus in leg. fin. C. de fundis patrimonialibus lib. 11.
- 33 Respondet ad caput constitutus de religiosis domibus.
- 34 Impugnat dictam responsionem.
- 35 Contra subiectionem Episcopi, & sic inferioris a Papa, præscribi potest.
- 36 In censu, qui debetur ratione subiectionis procedit præscriptio: si ea subiectione debeat inferiori a principe.
- 37 Assignat veriorē responsionem ad dictum caput constitutus.
- 38 Fundi ex quibus publice functiones principi præstantur quoad proprietatem præscribuntur spatio 40. annorum, salvo canone.
- 39 Declarat legem secundam C. ne rei dominica.
- 40 Explicat tradita per doctores, quos hic adnumerat dum tenent quod fundi regie Coronæ præscribi possunt, ut nō intelligatur quod talis præscriptio procedere possit cum onere pensionis illis imposito.
- 41 Quando præscribitur res videtur etiam præscriptus census, qui ratione illius debeatur.
- 42 Præscriptio fundo regali non præscribitur pensio ratione illius debita quia militat diuersaratione.
- 43 Si ex præscriptione census non inferretur præiudicium reipublicæ, præscripto fundo etiam pensio censetur præscripta dummodo sit de bonis priuatis principis.
- 44 Declarat de quibus bonis agat lex finalis C. de fundis rei priuati lib. 11.

- 45 Declarat quo modo sint intelligenda verba dicta legis fin. ibi vetustate temporis.
- 46 Possessor fundi regalis liberabitur etiā a publica functione si processit principis concessio, & post eam curreunt 40. anni.
- 47 Ut proxima conclusio locum habeat non sufficit solus cursus 40. annorum neque sola concessio principis sed copulatio illa duo requiruntur.
- 48 Mouet diffinitionem contra dictam conclusionem, cui tamen respondet.
- 49 Si concessio principis valida esset, illa sola sufficeret ad praestandam perfectam liberationem a solutione predicti census.
- 50 Quando concessio est in valida tunc oportet confirmari spatio 40. annorum.
- 51 Concessio predicta ut valeat oportet quod in ea fiat mentio clausula de rogatoria. Quod si non fiat, mero iure non valet concessio, & ideo oportuit conferri spatio 40. annorum.
- 52 Aduertit author quod predictus defectus procedens a prohibitione predictarum legum respicit defectum voluntatis in principe, quem defectum cursus 40. annorum supplet, & fortiori supplebit defectum alicuius solemnitatis.
- 53 Exceptio a muneribus publicis per principem concessa si aliquaratione non valeat, tamen is defectus tollitur spatio 40. annorum.
- 54 Declarat quomodo sunt explicandi doctores, qui tenent quod quis consequitur libertatem a muneribus publicis spatio 40. annorum.
- 55 Tradit intellectum ad legem in fraudem C. de annoniis & tributis lib. 10.
- 56 Explicat tradita per Alex. conf. 136. a nu. 19. lib. 2. dum enumerat plura quae debent concurrere ut praescribatur libertas a muneribus publicis.
- 57 Amplectitur circa tradita ab Alex. resolutionem, & concordiam traditam a Balbo loco hic relato.
- 58 Concessio immunitatis tributa per ciuitatem cum non valeat, non confirmabitur spatio 40. annorum.
- 59 Refert collationem Bart. hic quod etiā

- pertinentia ad recognitionem vniuersalis domini, praescribuntur 40. annis etiam cum sit inualida, quam tamen collectione veram non esse tradit, & probat.
- 60 Licet aliqua res praescribi non possit quodam res sit praescriptio, tamen si eligatur titulus reuera inualidus spatio 40. annorum ita confirmabitur ut securus omnino reddatur possessor.
- 61 Licet agatur de re quae non praescribitur nisi spatio immemoriali, ad hoc praescribitur, modo expresso d. l. fin. §. fin.
- 62 Praescriptio 40. annorum cum sit etiam alias inualida, aequiparatur in his terminis praescriptioni immemoriali.
- 63 Tradit a fortiori predicta procedere quā de verba concessione fuerint ambigua, cursus enim 40. annorum illam interpretabitur ut amplius supra illis non admittatur controuersia.
- 64 Conclusionem d. legis fin. §. fin. ita explicatam limitat non procedere si ex parte praescriptis de iure mala fides.
- 65 Impugnat proximam limitationem optimo fundamento.
- 66 Concordat opinionem, ut limitatio procedat in praescriptione regulari immunitatis a muneribus publicis, tunc vero procedat in concessione principis, quae ex spatio 40. annorum praesumitur solemniter facta, & sic in ea non potest considerari mala fides.
- 67 Possessio iustificata per legem in iusta esse non potest, & satis est conformare praescribentem suam conscientiam secundum id quod lex disponit.
- 68 Reijcit tradita a Dominico, & alijs, dum tenent dictam leg. final. §. fin. non procedere quando titulus est euidenter nullus, vel ignorantia fuerit causa, & sopina.
- 69 Bona fides causatur etiam ex iniustis causis.
- 70 Explicat dictū Bald. conf. 257. in fine lib. 2. quod exceptio sine liberatio a muneribus publicis, acquiritur per eum qui sciebat se ad illa onera teneri.
- 71 Declarat in quibus terminis loquatur lex sequitur §. si. vñm ff. de usufructu.
- 72 Impositio Gubella pendet a facto homi.

hominis quod nō potest esse continuū,
& ideo regulariter ad prædictam præ-
scriptionem necessarium erit tempus im-
memoriale.

73 Per immemoriam præscriptionem, vel
per concessionem principis concursu 40
annorum præscribitur aduersus collectas
præteritas, & futuras, si ex eadem causa
imponantur.

74 Prædicta præscriptio non procedit in-
collectis, quæ ex noua causa imponun-
tur.

75 Examinat utrum decimæ, quæ deo de-
bentur in recognitionem vniuersalis
dominii, præscribi possint.

76 Refert qui tenent præscriptionem tolli nō
posse.

77 Decima etiam si non fuerint soluta ex
ceptis rebus, tamen cogenter possessores
illas soluere.

78 Refert D. Th. contrariam opinionem te-
nentem, in eo decimam præscribi posse
quoad quotam, non vero in totum.

79 Concordat opinionem quod decima qua-
tenus est necessaria ad sustentationem
Ecclesiæ, & ministrorum: præscriptio-
ne tolli non potest quod vero excedit
præscribi potest.

80 Respondet ad rationem adductam ex
decisione huius text.

81 Liberatio a decima solvenda non potest
præscribi per particulares sed tantum
acquiri potest consuetudine ad utili-
tatem vniuersitatis.

82 Consuetudo ad hunc effectum censetur
inducta per spatium 40. annorum,
neque in ea licet sit contrarius commu-
ne requiritur titulus.

83 Resoluit verius esse decimas queri posse
per particulares, mediante præscriptio-
ne.

84 Tradit auctor elegantem rationem ob-
quam decimæ præscribi possunt per par-
ticulares.

85 Si Ecclesiæ Romana res suas transferat
in alium hæ res præscribuntur tempo-
re ordinario aduersus donatarium.

86 Principis tributis, quæ alias præscribi nō
possunt, præscribuntur tamen aduersus
eum, in quem ea princeps transtulit tē-
pore ordinario.

87 Examinat utrum Suprema potestas
principis præscriptione tolli possit, &
refert doctores, qui tenent præscriptio-
ne tolli non posse.

88 Refert qui tenent aduersus obedientiā
Papæ, & eius supremam potestatem,
præscribi non posse: secus aduersus prin-
cipem secularem.

89 Tradit concordiam ad dictas opinio-
nes.

90 Suprema potestas, quæ videtur coherere
personæ Principis, etiam per verba vni-
uersalia, & generalissima nunquam
videtur concessa nec translata in alium
imo, & si princeps vellet eam transfer-
re, minime poterit.

91 Nec si concessio facta sit magnis Duci-
bus, in quos etiam non censetur transla-
ta plenitudo potestatis.

92 Per verba etiam generalissima non vi-
detur concessum quod a donatariis non
appelletur ad ipsum regem, quia ius ap-
pellandi respectu authoritatem principis.

93 Vbi donatur civitas, vel Castrum Dona-
tarius potest cognoscere de primis cau-
sis Vassalorum ab eis tamen poterit ap-
pellare ad principem supremum.

94 Subdito potest concedi, ut ab eo ad su-
premum principem non appelletur.

95 Donatario in dubio non videtur concess-
um, ut ab eo non appelletur ad supre-
mam principem.

96 Donatario potest concedi ut ab eo non
appelletur. Et quo modo id privilegio
intelligatur non declarat.

97 Donatarius si bene non utatur iurisdi-
ctione, & privilegio sibi concesso, potest
princeps se intromittere, & facere in d.
terris complementum iustitiæ.

98 Iurisdictionem habes in re ordinario si
negligens est in iustitia administranda,
non priuatur administratione cogitur
tamē a superiore iustitia administrare.

99 Donatarius qui habet iurisdictionem in
re speciali propter solam negligentiam
ab ea priuari potest.

100 Habens privilegium ne ab eo ad regē
appelletur propter solam negligentiam
ab eo in re priuari potest.

101 Princeps semper potest adiri per viam
que

- quærelle, vel supplicationis quādo propter aliquam causam, ab aliquo appellari non potest.
- 102 Appellatio, & supplicatio, ad principem sunt diuersa remedia, & sublato vno aliud saluum manet.
- 103 Princeps ratione supreme potestatis poterit visitare terras alijs plenissime donatas, & emendare corrigenda.
- 104 Vassalli licet donati alicui, ad huc princeps eos retinet sub præd. potestate suprema, & cum tanquam dominum tenentur iurare aduersus donatarium dominum immediatum.
- 105 Vassalli dominorum tenentur prestare regi iuramentum fidelitatis.
- 106 Rex potest iubere citare vassallos donatar. sua propria auctoritate absque literis requisitorijs.
- 107 Declarat omnia dicta de donatorijs, procedere etiā quādo donatio facta est ecclesie, & reprobatur qui contrariū tenet.
- 108 Suprema potestas semper remanet in separabiliter penes principē etiā quādo donet ecclesie, præterquam si donatio facta sit Ecclesie Romana.
- 109 Tradit concordia ad dictas opiniones.
- 110 Si expressū sit in donatione quod illud ius supremū transferatur, translatio itū in vitam regis, qui eā fecit, durabit, & non obligabit reges illius successores.
- 111 Explicat caput. Romana §. debet de Appellat. in 6.
- 112 Ab Episcopo habente iurisdictionem temporalem ad principem secularē appellandum est.
- 113 In Hispania consuetudine obtentū est, ut ab Ecclesiastice appelletur ad regem qui concessit iurisdictionem temporale.
- 114 In Regno Francia eadem consuetudo obseruatur.
- 115 In Hispania non permittitur Prelatis habentibus iurisdictionem temporale, procedere contra subditos seculares per censuram Ecclesiasticam sed coguntur procedere ad morem iudicij secularis.
- 116 Examinat virū iurisdictionis, merū, vel mixtum imperiū possint aduersus principē prescriptione acquiri, & refert iura, & Doctor. partē affirmatiuā tenentes
- 117 Refert contrariam opinionē tenentes quod in præd. prescriptione acquiri non possunt
- 118 Partem affirmatiuā questionis sequitur, & respondet ad fundamentum deductum ex nostro tex.
- 119 Prescriptione acquiri possunt quæ principi reseruantur in signū regalis dignitatis quam exercet in toto regno, & alij communiter non communicantur.
- 120 Merum, & mixtum imperiū cõpetit principi in signū dignitatis regalis.
- 121 Iura regalia, de quibus in cap. 1. quasi sunt regalia, prescriptione acquiruntur aduersus principem.
- 122 Iura regalia de quibus in d. cap. 1. præscribuntur tempore immemoriali.
- 123 Princeps, habet fundatam intentionē suam iure cõmun. super mero & mixto imperio.
- 124 Ius cõmune resistit possessoribus prædictorum iurū, & vehementer contra eos præsumit nisi donationē regis ostendat.
- 125 Iura regalia de quibus in d. cap. 1. sunt reseruata principi in signū præminentie regalis, ideo præscribi non possunt nisi immemoriali prescriptione.
126. Explicat l. 6. tit. 29. partit. 3.
- 127 Declarat gl. 2. cap. 1. de Clerico egrotante non procedere si interueniat prescriptio immemorialis.
- 128 Examinatur virū in huiusmodi prescriptione requiratur constare de scientia principis, & adducit doctores, qui tenent scientiam principis requiri.
- 129 In incorporalibus non acquiritur quasi possessio sine scientia domini.
- 130 Resoluit verius, & receptius esse quod in prescriptione immemoriali non est necessaria scientia principis.
- 131 In immemoriali prescriptione non est necessariū probare scientiam illius, contra quem præscribitur, & de eius scientia præsumitur præscriptione iuris, & de iure
- 132 Immemoriale tempus habet vim concessionis soleniter factæ.
- 133 In incorporalibus acquiritur quasi possessio sufficiens ad præscribendū sine scientia veri domini si modo cum titulo habito a 3. præscribatur.
- 134 Reprobat Couar. & alios, de quibus hoc non dū scientiam domini in prescriptione immemoriali, de qua hic, regulantur.
- 135 Reprobat etiam tradita ab octauo loco

- loco de quo hic dum tradit quod si p[re]scriptio non sit immemorialis, tunc oportet probare scientiam illius contraque p[re]scribitur.
- 136 Reprobat opinionem illorum qui tenent sufficere tempus ordinarium ad p[re]scribendum metum, & mixtum imperium: & resolut hoc casu p[re]scriptionem immemorialem omnino necessariam esse.
- 137 Declarat opinionem contrariam tantum ad mitti posse, quando habet possessor titulum putatum sine coloratum, & transierant 40. anni.
- 138 Immemorialis p[re]scriptio conscientia principis necessaria est in regno Castellæ, quando Ecclesiasticus p[re]scribit contra iurisdictionem seculari.
- 139 Declarat quid circa hanc p[re]scriptionem iure Castellæ observetur.
- 140 Refert legibus Portugalie videri constitutum ut neque tempore immemorialis iurisdictionis p[re]scribi possunt, & authores opinionis adducit.
- 141 Reprobat predictam opinionem, & ostendit, quod etiam in regno Portugalie in hac materia tempus immemoriale habet vim privilegii, & sufficere ad p[re]scrib.
- 142 Respondet ad ordinationem l. 2. tit. 45 §. 10. pro contraria opinione allegatam.
- 143 Respondet item ad Ordinationem l. 6. 2. tit. 45. §. 56.
- 144 Quando ex tit. constat quale & quantum ius competat, id p[re]scribi non potest quia constat de mala fide p[re]scribentis.
- 145 Prohibitum non invenitur quod quis non habeat iurisdictionalia nisi mediante donatione regia.
- 146 Quamvis lex Portug. p[re]supponat donationem regis debere intervenire, non ob id videtur prohibuisse quod sine illa non consideretur neque requiratur.
- 147 Reprobat tradita per Valas. de emphyt. quaest. 8. nu. 27. Et 32. & Cabed. dec. 9. num. 2. & ad fin. in 2. parte.
- 148 Restitutio in his casibus competit spoliato si indebitus fuit exclusus per dominum, vel eius effectuales.
- 149 Adducit aliud fundamentum in confirmatione opinionis Valas. de qua n. 147.
- 150 Declarat dictum fundamentum tantum concludere quando quis ante completam p[re]scriptionem immemoriam possessionem suam iurisdictionis spoliatur, nam si politica absque dubio restituitur.
- 151 Tradit quod non est simpliciter verum quod tradidit num. 149 & eo casu sufficere titulum collatum ostendere.
- 152 Respondet ad cap. ad decimas pro contraria parte allegato, & quo casu procedat, declarat.
- 153 Coloratus titulus, & colorata possessio que dicatur remissa.
- 154 Tradit fundamentum, de quo numer. 146. verum non esse, & in hoc articulo standum esse regula cap. 1. §. si vero de milite vasallo, qui contumax est.
- 155 Respondet ad cap. ad decimas, & ostendit non procedere, quando quis longo tempore possedit.
- 156 Possessio longo tempore continuata etiam si ei adverseretur ius tamen longo tempore coloratur, & tollitur effusatio, qua ex prohibitione, & resistentia iuris resistabat.
- 157 Possessionem si quis acquisivit ex probabilibus causis, interim manu teneri debet, & conservari in possessione sua colorata.
- 158 Concordat opiniones ut 1. procedat, quando possessio cuius resistit aliquo tempore continuata est, secundo vero quando longo tempore fuerit continuata.
- 159 Explicat l. 8. tit. 15. lib. 4. Ordinatio.
- 160 Examinat utrum regalia pertinentia ad regem iure dignitatis, & preeminentie regalis de se igitur in Ord. Portug. in 2. tit. 26. & in cap. 1. que sint regalia p[re]scriptione acquiri possint.
- 161 Immemoriali p[re]scriptione omnia regalia acquiri posse declarat.
- 162 Regalia per principem transferri possunt si specialiter de illis fiat mentio, & si circa donationem simpliciter exprimi, quod regalia concedantur, & si expressi non enumerentur.
- 163 Addit quod in predictis casibus contingunt omnia regalia exceptis his que principi reservantur in signum dignitatis regalis, ita ut nulli alij competant.
- 164 Adducit veram explanationem quod scilicet in concessione regali veniant omnia regalia, prater illa que variis modis per principem conceduntur.

- 165 Declarat quod regalia nō consentur in
clusa in generali concessione regaliū.
- 166 Reprobat tradita per Paul. Castr. cons.
345. col. final. lib. 3.
- 167 In generali concessione non includun-
tur ea qua difficulter concedi solent.
- 168 Explicat tradita a Luca de pana loco hic
relato.
- 169 Reijcit tradita per Felin. cap. qua in
ecclesiariū nu. 33. de constit.
- 170 Iura regalia Duci per principem cōces-
sa ad ea iura restringenda sunt quod
conueniri possunt Duci recognoscenti
superiorem.
- 171 Concessio quantumcunque facta sit sub
plenissima forma, nunquam tamen do-
natus remanet solutus legibus & sic
semper habet potestatem sub principe,
& legibus.
- 172 In Italia cōsuetudine receptū est quod
Duces cōstituti vicarij imperij possunt
omnia facere, qua imperator.
- 173 Rex cōstituitur per imperatorem vel
per papam potest omnia facere qua cō-
petunt regiam augeatū & si id non sit
expressum.
- 174 Examinat quid iure Portugalia consti-
tutum sit circa prescriptionem horum
iurium regaliū, & adducit fundamē-
ta eorum qui tenent in hoc regno d iu-
ra nec prescriptione immemoriali ac-
quiri posse.
- 175 Reprobat prædictā opinionem, & pro-
hac parte expendit ord. in 2. tit. 27.
§. final.
- 176 Respondet ad ord. lib. 2. tit. 45. §. 55
& 56 pro contraria opinione allegata.
- 177 Respondet item ad ord. in 2. tit. 45.
§. 33.
- 178 Iura regalia que in disticte non ad-
mittunt prescriptionem, etiam imme-
moriale recitantur in ordinatione Por-
tug. lib. 2. tit. 28.
- 179 Respondet ad ord. lib. 2. tit. 26. §. fin.
- 180 Reprobat circa prescriptionē iuris Pa-
tronatus tradita a Valast. & Cabedo
loco hic relato, quorum fundamenta,
aduertiet impugnare.
- 181 Ius patronatus regia Ceronā non ob id
amittit naturam suam, & ideo ecclesia
sticum censetur & cognitio illius per-
tinet ad ecclesiasticum.
- 182 Respondet ad ord. lib. 2. tit. 35. §. 5.
- 183 Sententia principalis cū reuocatur om-
nes illius Clausula tanquam accessoria
redduntur inefficaces & inutiles, &
in valide.
- 184 Resoluit ius patronatus regium in reg-
no Portugalia præscribi posse, saltem per
immemorialem & ad fundamentum Ca-
bedi contrarium tenentis respondet.
- 185 Publica functiones non solum præscri-
ptione in totū tolli nō possunt, sed nec
prescriptione possunt minui quantumvis
diu minus solum sit, quam debetur.
- 186 Impugnat proximam conclusionem iu-
ridico fundamento.
- 187 Procuratio, que debetur ratione visita-
tionis, prescriptione in totum tolli nō
potest, consuetudine tamen induci po-
test, ut restringatur ad certam quantita-
tem præstanda.
- 188 Chairedatiū, quod soluitur ecclesia Ca-
thedrali singulis annis licet præscripsit,
seu renunciatione episcopi in totum
tollī nō possit, eius tamē quantitas præ-
scriptione tolli potest.
- 189 Tradit cōcordiam ad dictas opiniones.
- 190 Tributa quacūq; debita principi quoad
quantitatem minui possunt.
- 191 Decima, qua debetur ex fructibus fun-
dorum per consuetudinem moderari po-
test.

Finis sumarij l. Comperit VI. C. præscript. 30.

AD LEGE COMPE-

RIT VI. COD. DE PRÆSCR.

ptione triginta annorum.

Proponitur in hac lege quædam declaratio, ad leg. omnes infra eos, dum probat, iura publica præscribi spatio 40. annorum, vt non procedat, in publicis functionibus, quæ nullo tempore præscribi possunt aduersus principem: & canonizata reperitur hæc lex. cap. placuit §. ad hac 16. questione 3. & ita eam transtulit leg. 6. tit. 29. partit. 3. & illam exhibuit & commendat Iafon. consil. 208. post princip. lib. 2. Franciscus Connanus lib. 3. commentariorum cap. 15. num. 8. ad finem. videndum tamen est, quæ ratione huius textus, & dispositionis illius? & quidem communis intellectus illius est, quod specialiter procedat, in tributis, quæ soluuntur principi à subditis, in recognitionem dominij, & vniuersalis subiectionis, quæ principi exhibere tenetur, vt expresse probat cap. 2. in fine de censibus, vnde prout ipsa subiectio præscribi non potest, cap. cum non liceat de præscriptio, ita vt neque præscribi poterit, quod in signum prædictæ subiectionis soluitur, iuxta regulam, cap. cum ex officio de præscriptionib. & ad hunc modum textum istum interpretatur, & restringunt, Cynus Bald. & Salicet. hic Bart. in leg. licitatio §. earum num. 2. ff. de publicanis Panor. cap. cum contingat num. 4. de foro compet. & cap. ad audientiam num. 18. de præscriptionib. & ibi Felin. num. 20. Paris num. 21. Bellamira cap. diligenti num. 35. de præscriptio. Iafon. imperium n. 20 versic. limita. & ibi Gaspar Valasus n. 140 ff. de iuris omnium iudicium Balb. de præscriptio. 2. parte 5. principalis quest. 1. a num. 1. Guido papa Decis. 416. in Princip. Pirrhus in consuetudinib. Aurelianensibus rub. 18. cap. 4. col. 2. quem communem intellectum, probant consulendo fulgos. consil. 166. num. 3. Paris. consil. 25. num. 19 lib. 4.

4. Cæterum licet is communis intellectus

verus sit in se, quia tributum quod datur principi in signum subiectionis vniuersalis, præscribi non potest, vt etiam probat leg. 10. ad finem tit. 18. partit. 3. & ibi Greg. notab. in gl. 1. & apud castellanos verificari potest in la moneda forcero de qua agit t. 33. lib. 9. ordina. & explicat flores de mena variarum q. lib. 2. cap. 21. n. 129. & apud nos exemplificari potest, non directo datus, gada vt tradit Valas. de emphit. q. 32 n. 4. & vide Cabe. decis. 66. n. 2. p. 2. Tam è dū exp. dicto intellectu, colligitur, & inferitur: quod, & vide Cabedum decisio. 66. num. in 2. parte tributum debitum Regi, ex alia causa, quam præcedenti, contra eum præscribi potest: quod expressit Panor. cap. ad audientiam num. 18. de præscription. & pro constati tenet Antonius Nata consil. 226. num. 6. lib. 2. Bessius tracta. de fisco, & eius privilegij nu. 54. ad finem, & Zazius consil. 16. num. 12. lib. 2. hæc tamen collectio, non videtur iusta, neque vera, propter generalitatem huius textus: ibi (tributorum n. mine) ex quo constat de quocunque tributo, vel censu debito principi textum loqui, & velle generaliter, quod in illis non habeat locum etiam præscriptio quadraginta annorum, & clarius probat, leg. 6. tit. 29. partit. 3. & ibi notat Gregor. verbor. tributos, probat etiam leg. 1. in fine tit. 15. lib. 4. Ordinamenti, & in portugalia sentit Ordinatio lib. 2. tit. 27. §. final. & ordinat. eodem libro 2. tit. 45. §. 55. & ita generaliter hoc procedere in tributo, vel censu, debito Principi, ex quacunque causa, vel ratione, proconstanti tenet, Paul. Castrens. consil. 313. num. 2. post princip. lib. 1. Balb. de præscriptio. 2. parte 5. principalis quest. 1. num. 4. Curtius iunior consil. 174. num. 16. Rebuff. consil. 147. col. 29. ad finem Conaruias cap. possessor 2. p. §. 2. num. 7. vers. 3. Cabedus decis. 66. n. 2. ad finem in 1. parte.

Qua-

7 Quare ad veram explicationem huius
textus, præmittendum est: quod tributum
propriè dicitur, quod provincialibus indi-
cebatur per principem, eo prætextu quod
magis alendis exercitiis sumptus face-
ret: ut inquit Theophilus, in §. per traditio-
nem solitur, de rerum diuisio, & ideo tri-
butum à tribuendo militibus dictum est,
8 ut inquit iure consult. *leg. si ager* 27. §. 1. ff.
de verborum significat. quia ad soluenda
stipendia militum rem publicam tuentium,
erant distincta: quoniam ut apud Corne-
lium tacitum refertur: neque quies sine
armis, neque arma sine stipendijs, neque
stipendia sine tributo haberi possunt, ex-
plicat eleganter *Nauarrus cap. fraternitas*
12. quæst. 2. à n. 45.

9 Horum autem tributorum duo erant
genera, vnum, impositum personis per
capita, *leg. final. §. diuus ff. de censibus*,
Nam tributum provinciarum impositum, à
singulis personis pro quorumlibet faculta-
tibus, tributum exigebatur, & solvebatur
ut inquit, *Marcus Varro de lingua latina lib*
4. cap. vltim. alterum vero genus tribu-
ti imponebatur rebus soli, ut ex illis certa
pars fructuum ad ead stipendia militaria
exsoluenda indicebatur, *leg. 4. ff. de cen-*
sibus tradit notab. *Nauar. d. cap. fraterni-*
tas 12. quæst. 2. num. 48. & ad hunc
modum est explicandus, *Siluester in sum-*
10 *ma verbo Gabella num. 2.* dum dicit, tribu-
tum appellari, quod præstatur principi,
de proprio solo, & ita dictum, quod mi-
litibus publicæ expeditioni vacatibus tri-
buebatur: intelligendus enim est, de se-
cundo genere tributi supra relato: quod
propriè etiam appellatur tributum: quia
ex privato tribuebatur in publicum, ut
inquit festus Pompeius de verborum ve-
terum significatio, *lib. 18. col. fin.*

11 Ex quibus ita præmissis, inferendo ad
veram explicationem huius textus, dicé-
dum est illum non solum esse intelligen-
dum de tributis, quæ solvebantur in signu
vniuersalis dominij, quod princeps habet
in toto regno, *d. cap. 2. in fine de censibus*
sed etiam de tributis, quæ principi solve-
bantur ad soluenda stipendia militibus,
qui rem publicam tuebantur, *leg. 2. in fi-*
ne *C. de ex actibus tributo, lib. 10. quod*

12 *agnoscit Ioannes igneus leg. necessarios §.*
non alias 4. parte num. 145. ff. ad Sillania
num. inquit, quod ea iuxta præscriptio-
ne tolli non possunt, quæ pro beneficio
rei publicæ principidantur principaliter
ad tuitionem totius rei publicæ, nā licet
non soluantur principi in recognitionē do-
minij vniuersalis, sed potius in auxilium re-
cte gubernationis, & tuitionis rei pub. ut
tradit *Carolus in consuetud. Paris. in 2. p.*
in præfatione n. 15. Valas. de emphiteus §.
32. num. 4. in fine & probat elegans tex-
tus cap. tributu 23. quæst. 8. & c. quid cul-
patur 23. quæst. 1.

13 Tamen quæ pertinent ad tuitionem
totius rei publicæ constitutum fuit, ut hu-
iusmodi tributa præscriptione tolli vel ac-
quiri non possint, propter magnum præ-
iudicium quod toti rei pub. ex hoc infer-
retur: unde a cessante prædicta ratione
alia tributa, quæ non soluuntur obuitio-
nem rei publicæ principaliter, sed ob aliā
14 diuersam causam, præscriptione tolli, &
acquiri possunt iuxta regulam generalem
leg. omnes supra eo & tradit Pauar. cap. ad
audientiam num. 18. de præscriptio, subcri-
b. t. egidius Bosius in praxi vtiatuli de fisco
& eius priuileg. num. 54. ad finem Paul.
Castrenf. consil. 313. num. 2. lib. 1. Vnde
& communi resolutione receptum est,
15 quod regalia soli principi competentia,
præscriptione tolli, & acquiri possunt: ut
asserit *Zazius consil. 16. num. 12. lib. 2.*
Peregrinus de iure fisci lib. 6. tit. 8. à nu.
14. & pari ratione si tributa, de quibus in
hoc textu agitur, fuerit concessa per spe-
ciale donationem principis alteri, con-
tra eum præscribi possunt: quia cessat ra-
tio, de qua supra, & probat generalitas,
legis cum notissimi §. final. in fra eo. & cap.
olim causam de censibus. & ita Panor. d.
cap. ad audientiam in fine & Balb. de præ-
scriptio 2. parte 5. principalis quæst. 1. ad fi-
nem quibus adde Fulgos consil. 166. num.
3. Pirrhus in consuetud. auriacensis rub.
rub. 18. §. 4. folleius in praxi consuali
ver. tanquā res iudicata nu. 35. pag. 249.
Cassan. in consuetud. Burgund. rub. 11.
16 *§. 2. numer. 33. ad medium pag. 1385.*

Ad huc tamen ad perfectam declara-
tionem huius textus, illud vultur in quo
stione

tionem: vtrum in terminis huius textus
saltem admittatur p[re]scriptio 100. anno-
rum, vel immemoralis? & magis recep-
ta videtur opinio, quod neque hæc ad-
mittatur: per generalitatem huius textus:
& videtur sentire l. 6. tit. 29. partis. 3.
& ibi notat Gregor. verb. tributos & tradit
Bald. leg. 1. num. 6. infra de annali excep-
tione Panor. consil. 62. col. penult. post me-
dium lib. 2. Bosius in Praxi tit. de fisco. &
eius parit leg. num. 56. Auendannus libr. 2.
de exequendis mandatis cap. 4. num. 20.
Cabezas decil. 65. quæ vide n. 10. & 11. Co-
narruias cap. possessor 2. part. § 2. num.
7 ad finem Zazius dicto consil. 16. num. 12.
lib. 2. Antonius Peregrinus de iure fisci lib.
6. tit. 8. num. 9. Molina Societatis Iesu dis-
putatione 74 col. 1.

Contrariam tamen opinionem imò
17 quod verba generalia huius textus, non
excludant p[re]scriptionem centenariam,
vel immemorabilem: asserit, & resoluit
Iason consil. 208. num. 1. in fine lib. 2. Al-
ban. consil. 64. a. num. 92. lib. 1. & asserit
receptum Otolora de nobilitate Hispania 1.
parte 3. principalis cap. 7. numer. 11. Pro
18 quibus facit, quod per verba quæcunque
etiam nimirum generalia excludentia p[re]s-
criptionem nunquam censetur exclusa
p[re]scriptio immemoralis, vt late profe-
quuntur Socinus Iunior consil. 6. a. num.
18 lib. 2. & Octavian. Chacranus consil. 34
a. num. 41. Valascus consiliatio. 141 a. nu.
6. in 2. parte. & diximus late leg. omnes su-
praed.

19 Sed vera videtur resolutio, quod regu-
lariter tributa, & alia iura regalia, p[re]s-
cribuntur tempore immemoralis: cap. su-
per quibusdam §. prater ea de verbor signi-
ficat. cap. 1. in fine de p[re]scriptio. in 6. leg.
20 hoc iure §. ductus aqua ff. de aqua quor. di-
ana & affina. Præterquam in casibus hic
expressis, scilicet quando agitur de p[re]s-
cribendo tributo, quod soluitur in recog-
nitionem vniuersalis subiectionis: nam
quemadmodum contra eam subiectione
p[re]scribi nullo tempore potest, cap. cum
non liceat de p[re]scriptionibus Ita etiam ne-
21 que tributum p[re]scribitur: quod in sig-
num p[re]dictæ subiectionis soluitur, vel
quando agitur de p[re]scribendo tributo

quod soluitur pro stipendijs militum, nā
propter magnum præiudicium quod ex
eo inferitur rei pub. merito prohibita est
p[re]scriptio, etiam immemoralis: & pari-
tatione non p[re]scribentur, etiam tempo-
re immemoralis, ea bona, quæ in creatio-
ne Regni, populi separarunt, vt ex illis,
& eorum redditibus, reges decenter
se alere possent, & familiam, se-
cubum regiam dignitatem: & pos-
sent reipub. defendere aduersus hostes,
ne alias cogerentur nouis tributis subdi-
tos vexare, & gravare: vt tradit Hostiens
in summat. de censibus num. 10. vers. sed
nunquid Faber. leg. 1. ad finem C. nona Ve-
tigal. imponi non posse Decius consil. 640.
num. 2. Afflicus lib. 3. consil. nob. 4. nu. 4.
& cap. 1 §. prater ea datus num. 46. de pro-
hibiti fendi alienatio per, Federicum Hippo-
lit. Riminald. leg. impertum num. 252 ff.
de inuisa omnium iudicium quibus adde ele-
gantem leg. 11. tit. 28. Partita 3. & ibi Gre-
gor. in glosa final. & Rolandus consil. 1. nu.
116. & num. 120. lib. 2. & Otolora de no-
bilitate Hispania 1. parte cap. 3. num. 6. Nā
quemadmodum, tributa distincta ad so-
lutionem stipendiorum militum, nullo
tempore p[re]scribuntur, propter præi-
udicium, quod inde toti reip. inferretur, vt
supra diximus: pariter, & idem dicendum
est in p[re]dictis bonis, quia eadem militat
ratio, facit leg. finalis C. de priuileg. Domus
Augustalis lib. 11. & hæc ratio p[re]dicta
bona dicuntur esse de patrimonio regis,
& ob id alienati non possunt nec separari
a domino regie coronæ, propter magnū
regni præiudicium cap. intellecto de iure
iurando, & eleganter comprobatur Lucas
de Pena leg. quicunque C. de omni agro de-
serto lib. 11. col. 3. & sequenti Afflicus in rub-
rica finit. regalia a. numer. 66. & in p[re]lud.
consil. quæst. 24. numer. 4. Rebuff. 2. sho-
mo ad ll. Gallicas tit. vt beneficia ante vaca-
tionem artic. 1. glos. ult. post. mediū pag.
364. & notat Carol. in consuetudine Pa-
riensib. §. 1. glos. 5. num. 45. post Ioan-
nem igneum leg. necessarios §. non alias 4.
24 parte num. 148. ff. ad Sillanum.

Limita tamen p[re]dicta non procedere,
si non allegetur p[re]scriptio: sed alle-
ger possessor titulum habere a principe,
& id

& id probet per tempus immemorale: quod utique differt ab allegatione p̄ ascriptionis, ut in terminis e adit Gregorius leg. 7. tit. 29. partit. 3. glosa 1. col. 2. vers. *istam conclusionem limitatione 1. & notab. Valasius consultatione 141. a. num. 10. libr. 2. Ecclia. conf. 2. a. num. 2. de quo late egimus leg. omnes supra eo. ibi omnino videas: ad quem modum sunt explicanda tradita in hac materia per Cabedura decif. 66. num. 2. in 1. parte.*

- 25 Secundo principaliter ex isto textu colligendum est: neque publicas functiones, tempore quadraginta annorum præscribi possent ex quo textu collegit Panor. cap. ad audientiam numer. 18. de præscriptio, census publicos debitos principi, præscriptionem longissimi temporis præscribi non posse: notat Paul. Castrensis. consil. 313. num. 2. lib. 1. Anton. Natta conf. 226. num. 6. lib. 2. Rebuff. conf. 147. col. 29. ad finem Balb. de præscriptio 2. parte 5. principia dis. quest. 1. num. 4. & alij supra allegati, quibus addo textum leg. ius emphiteutici, & ibi glos. fin. in 2. intellectu, & Platea col. 2. C. de fund. patrimonialib. lib. 11. & leg. fin. C. de rei dominica vel temporum. Et ita hanc generalem conclusionem proposuit, & probavit Angel. Aretin. §. res fidei num. 1. ad finem Inst. de usucap. & ibi lafon in additio. ad Portium post principium, & late Igneus leg. necessarios §. non alias 4. parte num. 150 ff. ad Silanian. quibus addo glosam fina. idem sentientes cap. cum nō liceat de præscriptio. & leg. 6. tit. 29. partit. 3.
- 26 & ibi notat Gregorius verb. tributos, nā, & census debitos ecclesiæ, præscribi non posse videtur probare textus cap. constitutus de reliq. domibus, & ibi notat Ioannes Andreas Felin. cap. ad audientiam num. 20. in fine de præscriptio. & Boer. in consuetud. Biturici censib. rub. 3. §. 4.

- 27 Sed aduersus hanc communem conclusionem, nimis videtur obflare textus cap. ad audientiam in fine de præscriptio, quo probat, censum debitum ecclesiæ Romanæ, præscribi saltem spatio 100. annorum, & ibi notat Panor. col. final. etiam si cepus debeat ecclesiæ Romanæ, ratione exemptionis, & libertatis, ecclesiæ vel Monasterio alicui per Ecclesiam Ro-

manam concessæ: cap. cum dilecta, & ibi Panor. & Decius num. 11. de confirmat. vili. quod etiam colligitur ex l. licitatio §. eam ff. de publican. & quia pro regula constituitur, quod licet aduersus obedientiā, & subiectionem Papæ, nullo modo præscribi possit iuxta notata cap. cum nō liceat de præscriptio: tamen iura, & redditus competentes Ecclesiæ Romanæ: saltem spatio, 100. annorum præscribi possunt. cap. cum nobis de præscriptionibus, & ibi Panor. num. 1. ad finem, & Felin. num. 2. Quæ opinio videtur verior: quinimo, & id, quod præbet. d. cap. ad audientiam in fine quod sint necessarij centum anni ad præscribendum, solum precedet in censu debito Ecclesiæ Romanæ, cui hoc competit privilegium, ut contra eam non præscribatur, nisi spatio 100. annorum, cap. cum nobis de præscriptio. Vnde aliud erit in principe seculari, cui non competit tale privilegium iuxta notat. Anib. quas actio. nes C. de sacro. s. ecclesijs. & ideo contra eum census regulariter præscribetur spatio 40. annorum iuxta regulam generale leg. omnes supra eo. preterquam in tribus casibus expressis leg. fin. C. de sacro sacros eccles. ut diximus leg. omnes supra eo: ubi videas.

Nec pro contraria opinione magis recepta, facit is textus: quia cum, ut supra diximus, tributa quadam imponuntur personis, & quadam verò rebus soli: & notat. post Buden. explicat Navar. cap. fraternitatis, 12. quest. 2. num. 48. De his tributis loquitur is textus: in prima quidem parte de tributis periculis, & in 2. parte, de functionibus, siue tributis impostis rebus: nam cum omnes tendant: ut stipendia solui possint militibus, in vtrifque ius prohibet p̄ ascriptionem, quia in eisdem eadem militat ratio: & hi tantum sunt census, in quibus prohibita est præscriptio: sed in censibus debitis principi ob alias causas admittetur præscriptio: & ita in effectu. Panor. cap. ad audientiam num. 18. de præscriptio. & ita etiam sentit Bart. leg. in omnibus post principium ff. de iurcis, & temporalib. præscriptio. Vnde dicit, peciale esse in casu hic expresso, & in alio decripto leg. final. C. de fund. patrimon. lib. 11. quod cens debitus principi

non præscribatur, subscribit Soccin. consil. 166. num. 12. lib. 2. ampliando vt per Garciam de nobilit hispaniæ glosa 7. nu. 29. & glos. 19. num. 1. Quibus tamen addendum est: quod casus expressus in hoc textu, debet declarari iuxta supra tradita: casus autem expressus, leg. final. C. de fundis patrimonialibus libro. 11. agit de fundis patrimonialibus, hoc est de agris

deputatis, principi, vt ex illis, & eorum redditibus, se alerent, & subueniant publicis necessitatibus: vt supra diximus: in quibus militat eadem ratio, de qua in precedentibus tribuitis, & infertur rei pub. vt idem præiudicium, & ideo eorum quoque prohibita est præscriptio. Ioannes I. gneus leg. necessarios §. non alias 4. parte num. 148. ff. ad Syllian. & Valase. de emphyteus. quest. 32. num. 4. ad finem.

Neque etiam pro magis comuni facit, cap. constitutus de religio. domibus, quia respondet, Roman. consil. 371. numer. 5. Felin. cap. ad audienciam num. 30. de præscript. & Balb. de præsc. 2. p. 5. pr. ne. q. 7. n. 21. quod in terminis illius textus, debebatur census ratione subiectionis, & ideo præscribi non potest: quæ tamen responsio non præiudicat, quia in terminis, d. cap.

Episcopus renunciauerat iuri subiectionis, & sic ille census non potest dici debitus ratione subiectionis, arg. leg. final. C. de remissio. pigno. sed tantum in signum, quod ea ecclesia fuerat aliquando subiecta episcopo, cum census procul dubio præscriptibilis est, cap. cum dilecti de confirmatione utili cap. ad audienciam de præscript. præterea licet in terminis, d. cap. constitutus, census deberetur ratione subiectionis, tamen ad huc præscribi posset & subiectio, debebatur episcopo, & sic inferiori à Papa: contra cuius subiectionem præscribi potest iuxta notat., c. cum non liceat de præscriptionib. vnde pariter, & census ratione illius subiectionis debitus, præscribi poterit, Panor. cap. ad audienciam n. 18. de præscriptio. & cap. significauit in fine de censibus Antonius Nata consil. 4. 6. num. 12. libro. 2. quare Cynus hic num. 2. Quem sequitur salicet, & Fulgos limitant decisionem huius textus, non procedere in censu qui debetur ratione subie-

ctionis: si ea subiectio debeatur inferiori à principe, & etiam, Fulgos consil. 166. numer. 3. Cuman. consil. 149. 1. son consil. 108. num. 2. lib. 2. Balb. de præscript. 2. parte 5. principal. quasi. 1. in fine Cassane. consuetud. Burgundie rub. 11. §. 2. num. 33. pag. 1285. Paris. consil. 25. numer. 20. lib. 4. & ante omnes tradit glos. cap. tuos el. 2. de decimis.

Verior ergo responsio est, ad d. cap. constitutus, quod ille, qui non soluit censum vel pensiones per 40. annos, de plano fatebatur censum illum deberi episcopo: propter exemptionem, quam episcopus concesserat monasterio; vnde cum constaret de mala fide non soluentis, non poterat al legare præscriptionem iuxta regulam, cap. fin. de præscriptio. & aduertit Cardinal. d. cap. constitutus in 18. oppositione. & thesaur. decisio Pedamonta. 114. num. 6. Nam vt pensio debita præscribatur, necessaria est bona fides, vt diximus leg. 2. supra eo. quod si daretur bona fides, aduersus pensionem debitam seculari, præscriberetur spatio 30. annorum, leg. sicut sup. eo. & aduersus ecclesiam spatio 40. annorum, cap. illud de præscript. vt tradit Anton. Nata consil. 4. 6. n. 12. lib. 2.

Vltimo colligendum est ex hoc textu, quod licet functiones publicæ, quæ soluntur ex aliquibus fundis principi, siue fisco non præscribantur, tamen ipsi fundi, ex quibus debentur, quoad proprietatem præscribuntur spatio 40. annorum: & concordat textus, leg. final. in princip. C. de fund. patrimonialib. lib. 11. Circa quem est aduertendum: text. generaliter procedere in quocunque fundo, patrimoniali, licet, Rimald. Senior consil. 100. numer. 44. lib. 1. restringat ad fundos steriles redactos ad culturam: item procedere in eo fundo, qui semper remansit patrimonialis, licet Ioannes Igue. leg. necessarios §. non alias 1. parte numer. 315. ff. ad Syllian. num. restringat, ad fundos patrimoniales, qui priuatis fuerunt concessi in emphyteu sine: & de illius materia latè agit, Menoch. consil. 291. a num. 27. lib. 3. generalius igitur ex his iuribus colligendum est: quod diximus in princip. quod licet publicæ functiones non præscribantur, ta-

meq

mon fundi ex quibus ipsæ debentur, salvo
canone præscribuntur quoad proprietatem
spatio 40. annorum, & ita Bart. leg. 43
quicumque num. 8. C. de apoch. publicis lib.
10. Panor. consil. 74. num. 1. lib. 1. Iason
leg. 2. num. 155. C. de iure emphiteut. li-
39 cenda non satis percepit Soccin. consil. 86
num. 13. lib. 1. Quare dum leg. 2. Cod.
ne rei domin. vel templorū videtur pro-
hibere, fundos templorū præscribi non pos-
se, debet declarari, nisi spatium 40. anno-
rum, ex glosa 2. ibi Bald. consil. 229. qui-
dam num. 1. lib. 1. & est bonus textus leg.
final. C. de fundis rei privatae lib. 11. in-
40 tra glosa. verbo vetustatis, & ibi Platea
num. 2.

Et ad hunc modū sunt explicandi, Boer.
decisio. 246. num. 21. & num. 25. Aymō
tractat. de antiquitate temporis §. absolutis
num. 43. pag. 182. Couar. cap. possessor 2.
parte §. 2. num. 9. vers. quarto, Dum tra-
duntur quod fundi reg. & coronæ, qui ta-
men possunt possideri à privatis, præscri-
buntur aduersus principem spatium 40. an-
norum, nam intelligendi sunt: quod tamē
non præscribitur onus pensionis eis im-
positam, iuxta hunc textum, & d. leg. fin.
C. de fundis patrimon. lib. 11. & hac etiā
ratione receptum est: quod fundi templo-
rum præscribi possunt quoad proprietatē,
non tamen quoad non solutionem debite
pensionis, Cypus hic num. 2. Salic. num.
3. Paul. Castrensis. consil. 213. nu. 2. lib. 2.

Ex quibus illud videtur resultare mira-
bile, quod licet quando præscribi: ut res,
censetur etiam præscriptus census, qui ra-
tione illius lehebatur, vt arg. leg. plures
C. de fide instrumeto tradit Bald. consil.
429. quidam numer. 1. lib. 1. Paul. Cas-
trensis. 213. Viso. numer. 2. lib. 2. Panor.
cap. ad audientiam num. 18. ad finem de præ-
scriptio. & cap. significavit in fine de censu-
42 bus, tamen hoc casu præscripto fundo, non præ-
scribitur, pensio ratione illius debita, quia
militat diuersa ratio: nam ex eo quod præ-
scribatur fundus salvo canone, non infer-
tur præiudicium rei pub. l. 1. C. de fund.
patrimon. lib. 11. quod tamen magnum
eis inferetur, si census censeretur præscri-
ptos, vt aduertit, Angel. leg. final. num.
2. & ibi Platea num. 2. C. de fundis pari-

mon. lib. 11. Vnde si præscriptione cēsus,
non inferretur præiudicium rei publicæ,
præscripto fundo etiam pensio censere-
tur præscripta vt probat textus in leg. fin.
C. de fundis rei privatae lib. 11. Dum dis-
ponit præscribi pensionem fundi domini-
ci, vetustate temporis, quod glosa ibi
verbo vetustatis & platea num. 2. Ex po-
nunt per spatium 40. annorum, & sic pro-
bare videtur: pensionem etiam debitam
principi, præscribi spatium 40. annorum,
quod aperte repugnat nostro textui: Sed
respondendum est textui illum agere de
fundis rei privatae principis: quo accipia-
tur pro his, quæ princeps obtinuit, antea
quā esset Rex creatus, quos ob id videtur
possidere iure privati vel postea emit pro-
pria pecunia iure privati possidendos, nā
in his consideratur tanquam priuatus, &
sic iure ordinario in prædictis bonis con-
tra eum præscribitur, Bald. leg. 2. in prin-
cip. C. communia de usucapio. Aymō de
antiquit. temporis 4. parte §. absolutis nu.
33. Couar. cap. possessor 2. parte §. 2. num.
9. versio ultima species, ac proinde si ad-
sit titulus, & bona fides, spatium 30. anno-
rum præscribitur, leg. si quis emptiois
infra eo. Couarra. vbi supra ad finem quæ-
ritur Henricus Boicus cap. si diligenti col-
vlt. de præscriptio. & Guido Papa decisio.
416. post princip. tempus 40. annorum in
his bonis præscribendis requirant.

Quare in terminis, d. leg. fin. Cod. de
fundis rei privatae lib. 11. illud verbū (ve-
tustate temporis) exponendum est, id est,
spatium 30. annorum: Bellamera cap. si de-
ligenti num. 35. de præscriptio. quauis gl.
ibi, & Platea spatium 40. annorum requi-
rant vt supra retinimus.

Conclusionem hac deductam ex isto
textu, quod publicæ functiones nullo te-
pore præscribatur: limitabis per textum
elegantem in hac materia, leg. final. §.
fin. C. de fund. patrimonialib. lib. 11. qui
probat, quod si princeps concessit alicui
fundum patrimoniale, dempto canone,
& is fundum per 40. annos possedit, neq-
tatione canonis poterit amplius iniquita-
ri, ac ita probat quod possessor fundi libe-
rabitur, etiam à publica functione: si præ-
cessit principis concessio, & post eam cur-

terranis

erunt 40. anni, & ibi notat glos. pen. & Bart. in fine, & Platea num. 2. Balb. de prescriptione. 2. parte 5. principalis quasi. 7. nu. 2. quibus addit legem in fraudem iuncta glos. 3. C. de annis, & tributis lib. 10. & leg. final C. de fundis, & salub. rei dominica iuncta glos. 3. lib. 11.

47 Ex quibus colligitur, quod ut hæc limitatio procedat, duo coplatiue requiruntur, sci. concessio Principis, & cursus 40. annorum: non igitur sufficiet hoc casu solus cursus 40. annorum Hipolitus Riminald. consil. 34. nam. 13. lib. 1. Ioannes Igneus leg. necessarios §. non alias 1. parte n. 315. ff. ad Sylliniam. Item neque sola concessio principis, nisi spatio 40. annorum fuerit confirmata, ut notat glos. hic verb. canonem, his autem duobus simul coniunctis, præscribetur census debitus principi: & hoc modo est limitandus is textus: cui tamen conclusioni obviare videtur quod ad consequendam liberationem ab isto onere, videbatur sufficere sola concessio principis, ac proinde non erat necessaria confirmatio ex cursu 40. annorum: sed huic difficultati respondetur, ex traditis per Bald. consil. 242. antiqua col. 1. ad finem lib. 2. Quod si concessio principis fuisset valida, illa sola sufficeret, ad præstandam perfectam liberationem, à solutione prædicti census, cap. cum persona §. quod si tales, & §. final de privileg. in 6.

48 Si autem fuerint invalida, tunc oportet confirmari spatio 40. annorum: & hac ratione procedit d. leg. final §. final: nam in eo casu liberatio huiusmodi erat prohibita fieri per leg. fin. C. ne rei dominica vel templorum leg. final. C. de fundis rei priuata lib. 11. & leg. 3. C. de fundis patrimonial. col. lib. 11. facit leg. in fraudem C. de annis, & tribut. lib. 10. & leg. fin. C. de fund. & salub. rei dominica lib. 11. & satis colligitur ex tenore huius textus adiutæ regula. leg. ubi lex ff. de usufruct. & leg. alienationis verbum ff. de verborum significat. super totum & c. illa lib. 1.

51 Vnde, ut valeret prædicta concessio: oportuit facere mentionem clausulæ derogatoriæ, quæ inducebatur ex prohibitione prædictarum legum. Bart. receptus leg. fin. num. 4. C. si contra ius. Quod cum

elictum non fuerit, meto iure non valuit concessio: & ideo oportuit confirmari spatio quadraginta annorum. Salic. hic. num. 2. Bellamera cap. si diligenti num. 35. de prescriptione, Alex. consil. 30. num. 11. & num. 13. lib. 5. Iason leg. imperium nu. 20. vers. lunita ff. de iurisd. omnium ind. & consil. 101. in finel. 4. Curtius Iunior consil. 66. num. 16. Bellonus consil. 37. num. 7. Bosius tractat. de fisco & eius privileg. nu. 54. Bellon. consil. 39. num. 7. Hipolitus Riminald. consil. 34. num. 13. lib. 1.

52 Et ego ultra alios aduerto, quod prædictus defectus procedens à prohibitione prædictarum legum, respiciet defectum voluntatis in principe leg. si quis in principio ff. de leg. 3. Et nihilominus cursus quadraginta annorum, supplet hunc defectum, ergo à fortiori supplebit alium defectum, respicientem defectum alicuius splenitatis requisitæ, ut aduertit Romanus consil. 252. num. 4. Et ante cum Bartol. consil. 196. numer. 7. Bellonus consil. 39. numer. 7.

53 Vnde receptum est, quod exemptio à muneribus publicis, per principem concessa, si aliqua ratione non valeat, tamen in defectu tollitur spatio quadraginta annorum. Bartol. consil. 59. numer. 7. Romanus consil. 198. numer. 2. & consil. 252. numer. 4. Iason consil. 101. ad finem lib. 4. Antonius Nata consil. 304. numer. 10. lib. 2. quibus addit Cerneum consil. 23. numer. 24. lib. 3. Otolarum de Nobilitat. Hispan. 1. parte 3. principalis capitul. 7. numer. 9. ad finem, & Mascard. de probatio. lib. 2. conclus. 883. numer. 6. Buratus consil. 138. numer. 43. lib. 2. & Ancarram. Regiensis lib. 2. familiarium questio: 50. questione à numer. 1. & melius ceteris Bertazolis tractatu. clausula 23. quest. 1. à numer. 5. & iuxta prædicta venit explicandus Alex. consil. 30. numer. 12. lib. 3. & Iason. consil. 25. colun. 2. ad medium lib. 3. & consil. 101. ad finem, lib. 4. Et alij multi, dum generaliter dicunt, quod quis consecuitur liberatæ à muneribus publicis, spatio quadraginta annorum, & videtur, Tex. leg. in fraudem iuncta gl. 3. cap. de

de annon. & tributis lib. 10. Nam intelligendum est procedere, si præcessit titulus habitus ab eo, qui immunitatem illam concedere poterat: nam si postea sequatur possessio 40. annorum, licet aliqua ratione sit inutilis tamen prædicto tempore confirmabitur.

56 Item ex prædictis veniunt explicanda tradita per Alex. consil. 136. d. n. 19. lib. 2. Dum dicitur quod ut præscribatur liber tunc a muneribus publicis, oportet simul plura concurrere, de quibus ibi per eum: & subscribit Curtius inn. consil. 60. num. 17. & Paris. 25. num. 109. lib. 1. & Ripa 59 responsio 172. num. 13.

Sed quia prædicta requiritur, non videtur exigere, *le. in fraudem inn. d. glof. 9. C. de annonis, & tributis lib. 10.* Neque Alex. d. consil. 30. num. 11. lib. 5. & alij citati per Ancarranum regiensem d. lib. 2. questio. familiarum quest. 50. nu. 1. & notab. Coum. c. possessor 2. parte 2. num. 8. de regul. iuris in 6. & Symon consil. 111. d. numer. 21. videtur amplectenda resolutio Balbi de præscriptio 2. parte 5. principalis quest. 7. num. 5. Quod aut interuenit titulus coloratus, ut pote concessio immunitatis, quando aliqua ratione sit inutilis: & tunc sufficit ad præscribendam immunitatem cursus quadraginta annorum d. leg. final. §. final. C. de fundis patrimon lib. 11. Si vero non interuenit titulus coloratus, tunc ad præscribendam libertatem debent concurrere illa quatuor requisiti expressæ per Alex. d. consil. 163. d. numer. 19. lib. 2. & subscribit Bartazol. in tracta. clausularum in clausula 22. quest. 1. num. 5.

58 Ex qua concordia inferas, quod si concessio hæc immunitatis concedatur, per civitatem, & sic non valentque tituli coloratum tribuati, *vacuatis. C. de decurio lib. 10.* Non confirmabitur spatio 40. annorum Alex. consil. 30. num. 11. & nu. 13. lib. 9. Curt. Junior consil. 60. num. 16. & licet contradiat Bertazolus d. clausula 22. quest. 1. num. 5. ad finem tamen prædicta declaratio verior est, ex doctrina Bart. leg. cum de in rem verso num. 1. ad finem ff. de usuris quod d. leg. final. §. final. Procedat quando præcedet titulus habitus

ab eo, qui cum de f. etu illo potuit dispensare, alias secus: & subscribit Paulus Castrensis consil. 313. numer. 2. lib. 1. Anton. de Butreo cap. peruenit colan. pen. ad finem de censibus.

His ita animaduertis, ulterius est aduertendum quod d. leg. final. §. final. Loquitur, in fortibus publicis, quæ sunt in præscriptibiles iuxta istum textum, & tamen probat, quod concessio inutilis, cum spatio quadraginta annorum, item reddit præscriptibilem, & securum reddit possessorem: ex quo colligebat Bald. hic 1. de d. ara. Quod etiam pertinentia ad recognitionem universalis domini, præscribuntur quadraginta annis etiam cum titulo inutilis: & scribit Iason leg. imperium num. 20. vers. limita ff. de iurisd. omnium iudic. & consil. 101. ad finem lib. 4. Quæ tamen collectio non est vera, quia census, qui soluitur ratione fundi patrimonialis, non soluitur in recognitionem domini universalis, sed potius ratione fundi patrimonialis: qui tamen regulariter non præscribitur ob rationem supra assignatam in principio, quando id non satis per cepit. Valasc. de emphiteusi quest. 32. num. 4. ad finem. Molius igitur colligit Anton. de butreo cap. per venit col. ultim. ad finem de censibus. Quod licet aliqua res præscribi non possit, quia ius resistit præscriptioni, tamen si allegetur titulus reuera inutilis, spatio 40. annorum ita confirmabitur, ut securus omnino reddatur possessor: subscribit Curtius inn. consil. 60. num. 16. quibus adde Bart. l. cum de in rem verso num. 10. ad finem ff. de usuris adde, & Oloram de nobilit. 4. part. cap. 6. & licet contrarium defendat Gar. d. tracta. nobilit. glof. 2. num. 75. tamen Oloram aduersus eum defendit Flores variat. quest. lib. 2. quest. 21. nu. 134. asserens ita fuisse indicium & ibi d. num. 135. respondet rationibus Gar. dia.

Itē colliges a fortiori, quod licet agatur de re, quæ non præscribitur, tunc tempore immemoriali, adhuc præscribetur modo ex expresso d. leg. final. & colligitur ex cap. cum persona §. quod si tales de privileg. in 6. tradit Oloram de nobilitat.

Hisp.

Hispania 4. parte principali cap. 1. num 8. vers. tertia, & latius cap. 6. Et est ratio quia in his terminis, prescriptio 40. annorum cum titulo etiam aliis in valido,

62 *æquiparatur prescriptio in memoria li. Balb. de prescriptio 3. parte 3. principal. que ff. 6. num. 11. Cornel. consil. 142. num. 12. lib. 3. Ruin. consil. 217. num. 11. lib. 1. Decian. consil. 41. a num. 113. lib. 2. Molina. lib. 1. de primogen. cap. 6. numer. 52.* Item a fortiori predicta procedent, quã

63 do verba concessionis fuerint ambigua, nam tunc cursus 40. annorum illa interpretabitur, ut amplius super illorum verborum interpretatione, non admittatur controuersia: ut probat leg. 1. ad finem tit. 10. lib. 5. ordina. inducendo ut per 68 *Molinam d. cap. 6. num. 52. ad finem id quod etiam tradit Auendan. lib. 1. de exequend. mandatis cap. 1. num. 21. vers. imo ultra dico, quibus adde Paul. Castrensis. consil. 313 num. 2. ad medium lib. 1.*

64 Conclusionem d. leg. fin. §. fin. explicatam, limitabis non procedere, si ex parte prescribentis detur mala fides iuxta regulam cap. fin. de prescriptio. & in specie videtur textus in cap. constitutas. de religiosis. domib. Secundum intellectum supra assignatum, unde iniuste quis præterdit liberationem ab oneribus publicis, si bonam fidem non habuit *Alex. consil. 136. num. 20. lib. 2. Antonius Nata. consil. 226. num. 6. lib. 2. Roland. consil. 5. numer. 55. lib. 1.*

65 Sed aduertendum est, hanc limitationem videri esse contra textum d. leg. fin. §. fin. Expendendo, quod ille, qui possidet ex titulo carente debitis solemnitatibus, in mala fide esse censetur. leg. 1. iñ illa glos. verb. mala fide C. de fid. iustrumento, & iure hasta fiscalis lib. 10. Et colligitur ex regula cap. qui contra de reg. iur. 70 in 6. Et tamen non obstante hac mala fide, procedit id, quod decisum est in d. l. final §. fin. pro concordia dicendum est: limitationem procedere in prescriptio-
66 ne regulari immunitatis, à muneribus publicis, quia tunc locum habet cap. final de prescriptio. intelligendo tamen de bona fide, quæ consistit in illo medio, quod datur inter bonam, & malam fidem: quod

sufficit in prescripiene longissimi temporis: ut dictum est in rub. supra eod. Cæterum ubi interuenit principis concessio quæ fuerit nulla, ex defectu alicuius solemnitatis, quia tunc lex ipsa propter cursum 40. annorum, supplet defectum illum: ac si à principio concessio facta esset sollemniter: non potest in his terminis. considerari mala fides in prescribente: quia possessio iustificata per legem, iniusta esse non potest *Bald. cap. vigilantis num. 3. in fine de prescriptio.* Et scitis est, conformare prescribentem suam conscientiam secundum id, quod lex disponit: ut ibidem tradit *Bald. num. 5. ex quibus reiiciendum est, quod tradit Dominie cap. cum persone §. quod si tales num. 6. de priuileg. in 6.* Quod si titulus sit euidenter nullus, ita ut non præstet iustam causam prescribendi, non procedet decisio d. leg. final. §. final. addens quod eadem ratione non procedet, si ignorantia fuerit crassa, & supina nam tunc nihil proderit ad prescripitionem, ut potest quia prouenerit ex errore iuris, & ideo tunc non procedet prescriptio. leg. nunquam ff. de usucap. quod. & voluit Panor. cap. dudum numer. 31. de decimis Ruin. consil. 41. num. 52. lib. 1. Quæ traditio licet in alijs prescriptio-
67 nibus admitti posset, tamen in terminis d. leg. fin. §. final. recipi non potest, ob rationem supra assignatam: quinimo neque in alijs prescriptio-
68 nibus facile admitti potest: quia bona fides causatur etiam ex iniustis causis. *Baldus receptus leg. 1. in fine C. ubi causa status: & reg. leg. nunquam ff. de usucap.* Locum non habet in prescriptioe longissimi temporis, ut probauimus in rubrica supra eod. quod sine dubio procedet in terminis d. leg. final. §. final. ut per *Riminald. consil. 31. num. 17. lib. 5.* Et ex his venit explicandum dictum *Bald. consil. 257. questio vertens in fine lib. 2.* Dum dicit, quod exemptio, siue liberatio, ab oneribus publicis, acquiritur per eum, qui sciebat se ad illa onera teneri: allegat leg. sequitur §. si viam ff. de usucapio. & subscribit *Ason consil. 25. colum. 2. ad medium lib. 3. & consil. 101. ad finem lib. 4. Bellon. consil. 27. numer. 7. & consil. 39. numer. septimo.*

quod dictum tantum admitti potest in terminis. *d. leg. fin. §. fin.* Sed in simplici præscriptione, non procedit ex regula *cap. fin. de præscriptio*. Nec obstat textus *leg. sequitur §. si viam ff. de usufructu*. nam loquitur, in præscribenda libertate à servitute rustica, in qua præscriptione, non est necessarium factum hominis, sed sufficit non usus, ac proinde non habet locum in præscribenda libertate à servitute urbana, quia cum hæc requirat factum hominis, *leg. hac autem iura ff. de servitut. urbanor. prædior.* Sine bonafide non procedit: *glos. leg. final. ff. quemadmodum servitus amittantur*. Item in terminis *d. §. si vi* am ipse fundus vendicat se in libertatem ut diximus *leg. sicut. supra. 20.* & sic in eo, non potest considerari mala fides: in nostro autem casu homo est: qui præscribit libertatem à muneribus, & sic sumus extra terminos *d. §. si viam*, & ideo debet in duci regula *cap. final. de præscriptio*. illud igitur verius erit, quod cum impositio gabellæ pendeat à facto hominis, quod non potest esse continuum, regulariter ad prædictam præscriptionem, necessarium erit tempus immemorabile: *leg. foramen ff. de servitut. urbanor. prædior secundum communem intellectum*, & *leg. hoc iure §. ductus aque ff. de aqua quotidiana. & æstiva interminis Bald. consil. 112. de Generali numer. 8. libr. primo.*

Præterea, & limita decisionem *d. leg. final. §. final.* Quod licet per tempus immemorabile, non soluat quis collectam: vel etiam per concessionem principis cum cursu quadraginta annorum, præscribit quidem adversus collectas præteritas, & adversus futuras, si ex eadem causa antiqua imponatur, *Antonius Nata consil. 431. à numer. 9. libr. 2.*

Non autem præscribit adversus indictionem futuram, quæ ex nova causa imponitur. Neque enim includetur in prædicta præscriptione, quia cum illa ante indictionem, non fuerit in rerum natura, nulla contra eam potest prætendi præscriptio iuxta regulam *legis cum nostrissimi §. illud infra eod. & ita Ioan. de Platea leg. 1. ad finem Cod. de execu-*

tione, & translatione militaris annona libr. 12. quem sequitur Gregorius libr. 6. titul. 29. partit. 3. verbo. tribu- tos.

His ita explicatis redeundo, ad explanationem perfectam huius textus, in quæstionem vertitur: Vtrum quod is textus secundum communem intellectum probat, quod tributa, quæ solvuntur principi in recognitionem vniuersalis domini, præscriptione non tolluntur? Vtrum id admittendum sit in decimis, quas ecclesia sibi reservavit, in recognitionem Domini vniuersalis, quod habet in toto Orbe? *cap. tua nos de decimis 2.* & videtur dicendum, quod etiam præscriptione non tollantur, quia eadem militat ratio: & ita Cynus hic *fulgosius, & Salicetus idem fulgosius consil. 169. numer. 3. Ripa responsio 65. numer. 2.* Et hac ratione, etiam si decimæ nunquam fuerunt solutæ ex certis rebus, tamen cogentur possesores fundorum, illas soluere, quia præscriptione minime tollentur: ut asserit receptum *Berius in consuetudinib. Biterricens rubrica 10. §. 12.* & late probat *Curtius Iunior consil. 206. à numer. 56. libr. 3. & Hipolitus Riminal. consilii 36. numer. 16. lib. 1. & videtur probare textus cap. quicumque 16. quæst. 7. & ibi notat glosa.*

Sed cavendum est: quia in contrarium est autoritas. *Dini Thome secunda secunda quæst. 87. articuli. 1.* Tradentis, quod liberatio à decima soluenda, potest præscribi quoad quotam: licet in totum præscriptione tolli non possit, quam distinctionem consuetudine esse approbatam: asserit *Bald. hic secunda lectura.* Et esse communiter approbatam resolut. *Paris consil. 25. numer. 21. libr. 4. Menchaca illustrium quæstio. cap. 89. numer. 10.*

Sed vera concordia inter prædictas opiniones est: quod decima quatenus est necessaria, ad sustentationem ecclesiæ, & ministrorum, præscriptione non tollitur: quia iure naturali, & diuino eis debetur, ut resolut. *Conarruias resolut. libr. 1. cap. 17. numer. 8.*

Quod

- Quare quod excedit prædictam summam præscriptione tolli poterit, neque obstat ratio deducta ex decisione huius textus, quia primo responderetur ex traditis per *Ruinum consil. 142. nu. 10. li. 1.*
5. Quod liberatio à decima soluenda: non poterit præscribi per particulares, sed tantum acquiri potest consuetudine, ad utilitatem vniuersitatis. *cap. in aliquibus final de decimis quæ consuetudo censetur inducta per statum 40. annorum cap. fin. de consuetudin. neque in ea, licet sit contra ius commune, requiritur titulus. Dominici. c. 1. 2. oppositione de præscriptio. in 6.*
- Sed quia verius est, decimas quæri posse per particulares mediante præscriptione, ut resoluit *Conarrunias resolut. lib. 1. c. 17. num. 8.* Ego respondeo, quod cum Deus nostris bonis non egeat, decimas tractulit in ministros sacrorum, aduersus quos bene potuit admitti præscriptio, ut in simili tradit *Bart. in l. cum sponsus §. in uelligalibus ff. de publicanis*, quod licet contra Ecclesiam Romanam, non præscribatur nisi spatio 100. annorum, *cap. cum nobis de præscriptione*, tamen si Ecclesia Romana has res transferat in alium, hæres præscribentur tempore ordinario, aduersus donatarium: ut tradit *glosa cap. ad audiendam de præscriptio. & dicit receptum Iason leg. final nu. 21. C. de sacro sacre. Similiter licet tributa aduersus principem præscribi non possint, ut probat is textus tamen aduersus illum ad quem princeps ea tractulit, poterunt. *Bart. l. si publicanus §. in omnibus ante numerum primo ff. de publican. Panor. consil. 18. ad finem lib. 2. & consil. ex vol. pen. ad finem ed lib. 2. Paris. consil. 25. num. 20. lib. 4. Auendan. lib. 1. de exequendis mandatis cap. 1. num. 21. vers. si uero agat Valasc. de emphiteusi quæst. 17. num. 13. ad finem.* Et quidem præscribentur aduersus prædictam, tempore ordinario. *Bart. l. cum sponsus §. in uelligalibus ff. de publican. Soares tractatus de maioratu numer. 24. & in simili tradit Conarrunias cap. possessor 2. parte §. 3. num. 5. Padilla leg. 1. a. numer. 53. C. de seru. titib.**
- Uterius in materia huius textus, queritur utrum suprema potestas principis,

præscriptione alteri quæri possit? & soluendum est, præscriptione acquiri non posse, nam si ea, quæ soluuntur in recognitionem prædictæ potestatis, præscriptione non acquiruntur, textus hic, à fori neque ipsa suprema potestas. *Bald. in anth. quas actiones C. de sacro sacre. eccles. num. 14. & idem leg. 1. num. 7. C. de emancipatione liberorum, & leg. 2. numer. 25. C. de seru. & prius Ioan. Andre cap. 1. de clerico egrotante lib. 6. tradit Aniles de pratoribus cap. 1. in principio num. 11. Iason consil. 123. ad finem lib. 1. Antonius Nata consil. 640. num. 6. & num. 16. lib. 3. Auendan. lib. 1. de exequendis mandatis cap. 5. nu. 2. Conarrunias practicarum quæstio cap. 1. num. 9. ad medium Valasc. de emphiteusi quæst. 8. num. 19. Menchaca illastrum quæstio cap. 78. ad finem Peregrin. de iure iussu lib. 1. cap. 3. num. 31. Parador. lib. 2. rerum quæst. cap. 1. nu. 16. & notab. agit Cabedus d. dec. 40a num. 8. & probat leg. 7. ad finem tit. 15 lib. 4. Ordinamenti, & Ordinati. Portugalia lib. 2. tit. 45. in principio. & §. 5.*

Sed circa hanc conclusionem, est aduertendum: quod imò magis communis opinio uidetur probare, quod licet aduersus obedientiam Pupæ, & eius supremam potestatem, nulla admittatur præscriptio *cap. cum non liceat, & ibi omnes de præscriptionibus*. Tamen aduersus principem secularem potest præscribi suprema potestas & omnimoda libertas, ita ut præscribens non teneatur principem agnoscere pro superiore: ut infinitis allegatis resoluit. *Aymon tracta. de antiquitate temporis. 4. parte §. materia ista nu. 73. pag. 213. & consilio 933. nu. 4 lib. 4. & late Mench. consil. 2. nu. 65. lib. 1. Anton. Peregrin. de iure iussu lib. 1. tit. 3. nu. 78.* Sed concordandæ sunt opiniones, ut si ille, qui præscripsit, nihilominus remanet subditus principi, non potest prætere de se non teneri agnoscere supremam potestatem illum principis, quia implicat contradictionem, quod quis sit subditus, & non recognoscat superioritatem illius, cuius subditus remanet: & in his terminis procedit prima opinio, supra relata, si uero ita se gerat pro libero ut nemini agnoscat superioritatem;

vel subiectionem, & id faciat, per tempus immemorabile, tunc præcibet omni modum libertatem: & sibi ipsi videbitur superior: ut declarat Oldrad. *consil.* 172. n. 5. cui subscribit Cravetta d. *trahat de anti quit. temporis* § materia istam. 74. Notab. *Conar. cap. pascifor.* 2. parte § 2. num. 8. vers. ex his de reg. iuris in 6. Cabelus dec. 40. num. 9. in 2. parte. Quod tamen raro verificari poterit, & quicquid hanc distinctionem non admittat. Molina *Societatis Iesu de iustitia*, & iure disputatio 74. col. fin.

90 Illud supra traditis addendum est, quod suprema illa potestas, quæ videtur coherere personæ principis, etiam per verba vniuersalia, & generalissima, numquam videtur concessa, nec translata in alium, imò, & si princeps vellet, eam transferre in alium minimè poterit: nam hæc suprema potestas ita coheret personæ principis, ut ab ea separari non possit Ioan. Andre. ad *speculat. tit. de iurisd. omnium iud. glos. pastoralis vers. sed si talis*: Bosius *trahat. de de crimine Lese maiest.* num. 100. Zazius *trahat. feudorum* 2. parte num. 2. & Carol. in *consuetud. Parisien.* §. 1. glos. 52. num. 49. ad finem, Peregrinus de iure fisci lib. 1. tit. 3. num. 71. Cabelus dec. 50. num. 1. parte 2. Valase. *leg. imperium* num. 121. ad finem ff. de iurisd. omni. iud. & ibi Carol. nu. 157. Etiam si concessio facta sit magnis ducibus, Gnylbel in cap. rainuilius verb. & vixorē dec. 2. n. 27. in quos etiam, non ceteris translata plenitudo potestatis Dec. cap. *que in ecclesiariu* n. 25. ad finē de cōstit. cui adde Bald. *consil.* 333. ad intelligētiā col. 2. ad finē lib. 1. & in preclud. feud. n. 33. & est ratio, quod ut inquit Bald. l. 1. §. in initio n. 6. ff. de officio præfeti, ubi sita hac potestas coheret personæ principis, ut ab ea separari non possit, & refert, & sequitur Gregor. l. fin. tit. 1. part. 2. in glos. final. ad finem, & post Bald. *consulentiem* Antonius Nata *consil.* 636. nu. 168. lib. 3. & *consil.* 640. nu. 42. eo. lib. 3. & notab. *prosequitur* Gaspar Valase. l. *imperium* nu. 121. ff. de iurisd. omni. iudicium, & Cabelus dec. 40. nu. 8. in 2. parte, & nu. 1. & probat. 9. tit. 5. part. 1. & elegans ordinat. Portugalia lib. 2. tit. 45. in princip. & §. 8. Et in specie

quod per quæcunque verba nunquam videatur translata prædicta suprema potestas, eleganter comprobat *Conarru. prædictarum questio. cap. 1. num. 9. vers. 2. amplia*, & Cabelus d. dec. 40. a num. 1. & a num. 9. in 2. parte.

92 Ex quibus inferitur quod per verba etiam generalissima, non videtur concessum, quod a donatariis non appelletur ad ipsum regem, quia ius appellandi respicit authoritatem principis, & venientes de iure iur. Et supream potestatem Bald. *auth. quas actiones* nu. 14. C. de sacro f. ecclesijs. Et ideo ab eius personâ separari non potest iuxta supra tradita & in specie Bald. d. *quas actiones* num. 14. ad finem subscribit Balbus de *prescriptio. 2. parte* §. *principalis* *auth. quas* l. 1. n. 2. *la son* *consil.* 123. ad finē lib. 1. *Conarru. cap. pascifor.* 2. part. §. 2. nu. 8. vers. ex his verò & Cabel. dec. 40. a nu. 12. in 2. parte, & *Auendan. lib. 1. de exequendis mandatis. cap. 5. n. 2. & probat. l. 1. tit. 1. lib. 4. Ordin. &c.* Quicquid repugnet Menchaca illustriū questio. cap. 82. n. 8. ac ita exceptum est, quod licet videretur natur civitas, vel Castrum, donatarius debeat cognoscere de primis causis Vassalorum: *Auth. de quæstio* §. *si vero forsan* *collat. 6. Bald. leg. 1. nu. 35 ff. de rerum divisione. Cursius Junior consil.* 2. *primi*. & late Roland. 48. a num. 22. lib. 2. Tamen ab eis poterit appellari ad principem supremum, quia hoc pertinet ad authoritatem principis supremi, quæ semper apud eum videtur retineri. Bald. d. *auth. quas actiones* num. 14. ad finem. *Angelus l. 1. §. qui mandatum in fine ff. de officio eius. Iacob in leg. imperium l. celsura* num. 15. & ibi par. paratus num. 75. ff. de iurisd. omnium iudicum notab. *Socin. Junior consil.* 126. num. 38. lib. 3. *Conarru. prædictar. questio. cap. 4. numer. 6. Azmon consil.* 229. nu. 10. Cabelus dec. 11. num. 2. in part. 2. quem vide.

94 Est tamen advertendum, quod contra rium imo posse concedi subdito, ut ab eo non appelletur ad supremum principem in regno Portugaliæ, probat *Ordinatio lib. 3. tit. 71. §. fin.* Sed pro concordia dicendum est: quod in dubio nunquam videtur concessum donatario, ut ab eo non appelletur ad

supre

supremum principem, quia hoc princeps videtur sibi reservasse, in signum superioritatis supremæ cap. venientes de iure iurand. Albe. auth. statumimus nu. lafon. 6 C. de episcop. & cleric. consil. 123. col. 1. lib. 1. Guilhelm. cap. raynuntius verb. & uxorem decif. 2. num. 25. & probat leg. Portugaliæ lib. 3. tit. 71. §. penult. ad finem si autem in cōcessione fuerit expressum, quod & vide Cabed. de cif. quadraginta numer. 12. pagina 2.

96 à donatario non appelleretur ad principem supremum, procedit supra relata cōtrouersia Doctorū supra, in qua resoluendum est quod valebit concessio, ut probat, *ordinatio d. lib. 3. tit. 71. §. final. rationem assignat, Cabedus d. decisio. 40. n. 15. in 2. parte.* ego autē respondeo: quod licet princeps prædictū priuilegium cōcesserit, non ob id videtur à se ab dicasse supremam potestatem, nam per alios modos adiri potest: pro grauaminibus subditorum in præiudicium donatarij, cui tale priuilegium concessum fuit, nam si princeps fuisset informatus, quod priuilegiatus, non bene vteretur iurisdictione, & priuilegio, sibi concessio: potest princeps ex sua suprema potestate se intromittere, & facere in prædictis terris complementū iustitiæ, *Auth. de quæstoribus §. si vero forsancolla & notab. Carol. in consuetudin. Parisiens. §. 2. glosa 3. num. 11. Parlador. rerum quotidian. lib. 2. cap. 1. numer. 26.* Quinimo prædictam concessionem reuocare poterit, *Astilis lib. 1. consil. rub. 47. num. 4. & 5.* nam licet qui habet iurisdictionem iure ordinario, & est negligens in iustitia administranda: non ob id priuetur sua administratione, sed tantum superior debeat cum cogere, ut iustitiam recte administret. cap. pastoralis in principio de officio ordinarij tamen si quis habeat iurisdictionē iure speciali, & aduersus regulas ordinarias, propter solam negligentiam, ea priuari potest: quia censetur concessa sub tacita conditione, si fuerit vigil, & diligens in iustitia administranda, cap. irrefragabili in principio de officio ordinarij tradit Panor. cap. si quis contra nu.

100 40. de officio ordinarij: Ac proinde qui habet priuilegium ne ab eo appellatur ad re-

gem, per solam negligentiam prædicto iure priuari potest, *Auth. de quæstore §. si vero forsancolla 6. & in specie Carol. in consuetud. Parisien. §. 2. glosa 3. numer. 10. & Gregor. leg. 2. tit. 1. partit 2. verb. per priuilegio.* Præterea poterit princeps adiri per viam quærelæ, & supplicationis: quia recepta traditio est: quod ubi ab aliquo appellari non potest, vel propter præeminenciam officij iuxta, leg. 1. ff. de officio præfecti prætorio, siue propter speciale priuilegium, poterit nihilominus adiri princeps. per viam quærelæ, siue supPLICATIONIS: *Cap. ex literis iuncta glosa verba supplicauit de integ. restitut. & ibi Panor. nam. 3. & 9. & aduersus Paul. resoluunt, receptum Decius consil. 553. nu. 2. Ruin. consil. 157. num. 16 lib. 5. & notab. Rolandus consil. 38. à num. 4. lib. 2. Menoch. lib. 1. de arbitrar. quæst. 70. num. 21.*

102 Sant enim diuersa remedia, & ideo vno sublato, tamen aliud saluum est, arg. leg. si dominus ff. de seruitut. Urbano. Cabedus decif. 40. num. 15. in 2. parte, cum igitur per prædictum priuilegium non abdicat omnino à se supremam potestatem, neque illam in alium transferat, merito valida cēbetur prædicta concessio.

103 Præterea & ex prædictis inferitur, quod cum suprema potestas semper principi videatur reservata, poterit ratione illius visitare terras, alijs plenissime donatas, & emendare corrigenda, pro ut, & quando episcopus pleno iure aliquid donat, semper videtur reservasse sibi ius visitandi, & corrigendi, cap. visit. 16. quæst. 2. & ibi glosa verb. tradit glosa pen. cap. pastoralis de donatio, & in terminis id tradit Lucas de pena leg. 1. col. 3. ad medium C. de veteran. lib. 12. & probat leg. penult. tit. 15. partit 2. Similiter, & propter prædictam supremam potestatem, quæ semper principi videtur reservata, vassali donati alicui, ad huc videtur retenti sub prædicta potestate suprema principis, & eum tanquam supremum dominū tenentur iurare, etiam aduersus donatarium dominum immediatum, cap. imperialem §. final. de prohibita feud. alienatione per Federicum tradit specularor titul. de feudis §. quoniam num. 140. Astilis decif.

265. num. 107. *Curtius Junior consil. 137*
 num. 7. & num. 10. *Cabedus decif. 40. nu.*
 2. in 2. parte. Et hac de causa Vassali do-
 minorum tenentur prestare regi iuramen-
 tum fidelitatis. *Bald. de pace constantia in*
fine. glos. fin. post principium Iacob in de
feudis verb. qui quidem in vestiti numer.
 14. *Albertus Brunus consil. 72. num. 2.*
Roland. consil. 1. & vide Cabedum d. de
eif. 40. num. 5. in 2. parte num. 82. & n.
 189. lib. 2. probat leg. penult. tit. 3. partit
 2. & ibi *Gregorius verb. homenage tradit*
Cabed. citat. decif. 40. num. 2. in 2. parte.
 Et pariter Rex potest iubere citari
 vassallos donatarij, sua propria authorita-
 te, & absq; literis requisitorijs vt per *Boer*
decif. 8. & notab. Cabed. d. decif. 40. a n.
 10. in 2. parte.
 Quæ omnia supra traditæ etiam sibi
 locum vendicabunt, quando donatio fa-
 cta est ecclesiæ: nam licet, *Felinus cap. so*
lite num. 4. vers. limita 1. de maioritate,
& obidentia. resoluat, quod in donatio-
ne facta ecclesiæ, etiam ius superioritatis
videatur esse concessum: ita vt nihil apud
principem remaneat, Belluga in spe-
culo principum §. 9. num. 9. & Albanus
consil. 64. num. 82. lib. 1. Tamen imo
 non videri translatum ius supremæ pote-
 statis, quod semper remanet inseparabiliter
 penes principem, præterquam si facta
 sit ecclesiæ Romanæ eleganter probat,
Paul. Castrensis consil. 70. num. 7. lib. 1.
Iason consil. 123. col. 1. lib. 2. Asciatis lib.
1. constit. rub. 7. num. 32. & num. 39.
Menchaca illustrium questio. cap. 5. numer.
 24. *Cagnol. leg. imperium num. 157. ff. de*
iurisd. omnium iudicum quibus adde An-
gel. leg. 1. §. 1. in fine & ibi Riminald. ff.
de officio eius Rolandus consil. 1. num. 126
lib. 3. late Etianian. cacheran. consil. 3. a
num. 6.
 Sed concordandæ videntur opiniones
 quod in donatione principis facta eccle-
 siæ, non videtur includi ius superioritatis
 supremæ: Cabedus d. decifio 40. a nu.
 13. parte 2. sed semper penes se princeps
 videtur retinuisse iuxta supra tradita, &
 notat, *Cagnol. d. leg. imperium num. 158.*
 probat leg. 9. tit. 4. partit 5. quod si expres-
 sum sit in donatione, quod & iustius tras-

fertur, ea men tantum durabit hæc trans-
 latio dum viuit Rex, qui eam fecit, non
 obligabit autem reges illius successores,
 vt probat, leg. pen. tit. 5. partit 2. & tra-
 dit *Gregor. leg. 9. tit. 4. partit 5. verb. O-*
torgadas, & Azencus leg. 1. tit. 10. lib.
 5. ordinamenti num. 14. Qui oimò, tan-
 tum valet in vita illius, cui facta fuit con-
 cessio: neque transit ad eius hæredes, *Ro-*
land. consil. 1. num. 128. lib. 2.

Et iuxta hæc venit explicandus textus
 cap. Romana §. debet de appellat. in 6.
 dum probat: quod ab episcopo habente
 iurisdictionem temporalem, appellatur ad
 archiepiscopum, vbi *Domini. num. 3. ad*
finem. intellexit, illud procedere, quan-
 do omnis iurisdiclio temporalis, simplici-
 ter in ecclesiam fuit translata: ita vt potius
 iurisdiclio ecclesiastica appellari debeat
 subscribit, *Felin. cap. solita num. 4. de*
Maio, & obid. Ausferius de potestate secu-
lari super ecclesiasticis regula. 2. fallentia 2.
Capicinus decisio. 137. num. 12. sed non est
 vera hæc responsio: quia princeps etsi vo-
 lit, & id exprimat, tamen non potest trā-
 ferre omnimodam iurisdictionem in eccle-
 siam pasticularem, per supra tradita. Vnde
 cum prædicta potestas per principem
 videatur reservata, ad principem secula-
 rem appellandum est, *Cabedus decif. 11.*
num. 3. in 2. parte, & tenet, Bald. cap. so
lite in principio de ma. v. & obid. Alber.
ant. statumimus num. 6. C. de episcop. &
clericis Gregor. leg. 7. tit. 9. partit 1. verb.
otros prelados, Aniles de pratoribus c. 1. in
princ. num. 3. ad finem & probat ord. Por-
tag. lib. 2. tit. 1. §. 17. neque obstat
 textus, d. §. dehet. quia ipsum se limitat,
 nisi consuetudine contrarium sit obtentū;
 planè in Hispania consuetudine obtentū
 est vt ab ecclesiastico appelletur ad regē,
 quicōcessit iurisdictionem temporalem,
 vt aduertit, *Conarruuius practicorum cap.*
4. num. 2. prout & in regno Fra. c. ach-
seruari asserit, Guilhelm. cap. rannuntius
verb. & uxorem decif. 2. num. 26. qui ni-
 mo resoluit, *Gregorius leg. 7. tit. 9. partit*
 1. in glos. extra si: In Hispania non permit-
 titur praelatis habentibus iurisdictionem
 temporalem procedere contra subditos
 seculares, per censuram ecclesiasticam: sed

sed cogi procedere ad morem iudicum secularium, cuius consuetudinis meminit *Hoffiens. in summat. de sentent. excommunicat. § si quis possit* *Diuus Anton. in summa* 3. parte tit. 24. cap. 75. ad finem.

116 His apte annectitur questio vtrum iurisdictionis, merum vel mixtum imperium, possint aduersus principem prescriptione acquiri? & est concludendum, quod licet prædicta videantur soli principi reservata cap. 1. quæ sint regalia tamen aduersus eum prescriptione acquiri possint vt resolutum receptum, *Iason leg. imperium num. 20. ff. de iurisd. omnium iudicum, & de cianus tractatu criminali lib. 4. cap. 27. num. 3. & Mascard. de probat. 2. parte conclusio. 1053. à num. 14. Couarruias cap. possessor. 2. parte §. 3. num. 1. & 3. quibus adde Alex. consil. 24. num. 14 lib. 5. A. fust. lib. 7. consil. rub. 46. numer. 12. Balb. de prescriptio 2. parte 5. principal. quest. 3. num. 1. & 4. Roland. consil. 89. num. 15. lib. 2. & probat textus cap. irrefragabili §. excessus de offic. ordin. & cap. cum contingat de foro compet. leg. viros C. de diuers. officiis lib. 12. & probat leg. 1. tit. 15. lib. 4. ordinamenti.*

117 Sed substituendum est: quia contrariam opinionem imo iurisdictionem, & merum mixtum imperium prescriptione acquiri non posse, iuxta regulam huius textus: tenet *Baldus leg. 1. num. 7. ad medium C. de emancipation. liberorum & late comprobat Ite leg. necessarios §. non alias 4. parte à num. 90. ff. ad sillaniam, & probat leg. 6. tit. 29. partit. 3. & ibi notat Gre-*

118 *gorius verb. iustitia.* Non est tamen recedendum à magis recepta sententia, cui maxime obstat decisio nostri textus: quia procedit secundum communem intellectum in his, quæ debentur principi in signum vniuersalis dominij, & potestatis, quam habet in suos subdito; hæc enim prescriptione tolli vel quæri non possunt, vt proximè dictum est, alia autè, quæ principi reservantur in signum regalis dignitatis, quam exercet in toto regno, & alijs cointer non communicantur, vt sunt expressa, c. 1. quæ sint regalia, & cap. quod translationem de officio legati. & de quibus agit *Antonius Gomez leg. tauri 40.*

numer. 10. *Cassaneus in Catalogo gloriæ mundi. 5. parte consideratio. 24. & hæc prescriptione acquiri possunt, cap. super quibusdam §. præterea de verborum significat. vt per Felinum cap. cum nobis num. 2. de prescript. Valas. d. leg. imperium num. 121. Albanus consil. 64. numer. 91. lib. 1. & notabiliter peregrinus de iure fisci lib. 6. tit. 8. num. 14. Couarrub. cap. possessor 2. p. §. 3. num. 3. & sub hoc 2. memb. cadit merum, & mixtum imperium: quia competit principi in signum dignitatis regalie & ideo prescriptione quærentur alijs: vt est expressum leg. 1. tit. 15. lib. 4. ordinamenti, & hac ratione omnia fere iura expressa cap. 1. quæ sint regalia, prescriptione acquiruntur aduersus principem, *Bæd decif. 264. num. 19. Boffius tractat. de regalijs num. 21. Iason consil. 208. col. 2. lib. 2. Alban. consil. 62. num. 34. lib. 1. Zaccarius consil. 16. num. 12. lib. 2. Conarruias cap. possessor 2. parte §. 2. num. 8. vers. tertia species Valas. de emphiteusi quest. 8. num. 39. & latius dicemus in vltima quæstione circa materiam huius textus.**

122 Sed videndum est quanto tempore prædicta iura præscribuntur? & *Paul. Castrenf. d. leg. imperium num. 7.* resolutum tempus immemorabile requiri, per text. cap. supra quibusdam §. præterea de verborum significat. quod asserit receptum, *Curtius lunior consil. 174. num. 26. Couarruias cap. possessor 2. parte §. 3. num. 3. de regulis iuris in 6. quibus adde Balb. de prescriptio. 2. parte 5. principalis q. 3. num. 4. & huius conclusionis ratio est, quia princeps habet fundatam intentionem suam iure communi super mero, & mixto imperio, cap. 1. quæ sunt regalia, item & idem ius commune resistit possessoribus prædictorum iurium, & vehementer contra eos præsumit, nisi denationem regis offendant, leg. 2. tit. 1. lib. 4. ordinamenti ergo præscribi non poterunt, nisi prescriptione in memoriali, cap. 1. in fine de prescrip. in 6. & tradit in specie *Pallacius repet. cap. per vestras §. sed est pulchra dubitatio num. 43. post medium pag. 187. Couarrub. d. cap. possessor 2. parte §. 3. num. 3. ante finem Menchaca illustrum quæstio cap. 78. num. 4. & Azuendi leg. 1.**

tit. 15. lib. 4. ordinamenti num. 60. Cabe-
 dus decisio. 9. num. 2. in 2. parte & deci-
 sio. 41. num. 2. eadem 2. parte. Sed est ad-
 vertendum, hanc rationem non videri tu-
 tam: quia ut probauimus in rub. supra
 eo. decisio. cap. 1. de prescriptio. in 6. non
 habet locum in prescriptione rerum tem-
 poralium, & ideo tutior est, ratio, quæ af-
 signatur, per Paulum Castres. d. leg. impe-
 rium num. 7. quod cum hæc iura sunt re-
 seruata principi in signum præminentie
 regalis, d. cap. 1. quæ sunt regalia, præ-
 scribi non possunt, nisi tempore imme-
 moriali, d. cap. super quibusdam §. prate-
 rea de verberum significat. leg. hoc iure §.
 dultis aqua ff. de aqua quotidiana. & aliis.

Et iuxta hæc venit explicanda l. 6. tit.
 29. partit. 3. dum dicit, iurisdictione quæ-
 ri non posse prescriptione, nam debet de-
 clarari: non procedere, si prescriptio sit
 immemorialis, quæ verbis generalibus
 non videtur exclusa vt per Felinū in rub.
 epl. final. de prescript. & Soccin. Junior
 consil. 79. num. 68. lib. 1. Cassaneus cō-
 sil. 54. num. 15. Mandellus Albanus con-
 sil. 64. num. 91. lib. 1. Carol. in consue-
 tud. Parisiens. §. 7. num. 12. vnde quan-
 uis glosa. 2. cap. 1. de clerico egrotante
 lib. 6. dicat reservata principi non posse
 per inferiores prescribi, quam ibi notat,
 Perusio. num. 4. limitanda est non pro-
 cedere si interueniat prescriptio imme-
 morialis, Panor. cap. cum nobis numer. 4.
 & ibi Felin. num. 3. de prescriptio.

Conuenienter queritur vtrum in huius-
 modi prescriptione requiratur constare
 de scientia principis, quod priuatus vtere-
 tur prædicto mero, & mixto imperio, vt
 contra principem procedat prædicta præ-
 scriptio? & videtur resoluum requiri,
 de hoc constare arg. regule leg. 2. C. de
 seruitus. vt ibi tradit post alios Padilha nu-
 52. post Pallat rep. cap. per vestras §. sed est
 pulchra num. 43. pag. 187. & asserit recep-
 tum Cacheran. consil. 2. num. 13. Moue-
 tur quia in incorporalibus non acquiritur
 quasi possessio, sine scientia domini leg. 2
 C. de seruitut. & sine possessione nulla cur-
 rit prescriptio, cap. sine possessione de ro-
 gulis iuris in 6. & in materia tradunt, Ay-

mon tracta de antiquitate temporis 4. part.
 §. absolutis num. 15. pag. 177. & Couar-
 runias d. cap. possessor 2. parte in principio
 numer. 8. vers. 3. Quid in prescriptione
 immemoriali non est necessaria scientia
 principis vt resoluit, Felin. cap. cum ro-
 bis num. 2. de prescriptio. Valacus l.
 imperium num. 130. & ibi Horosc. num.
 16. ff. de iurisd. omnium iudicum Iacobi-
 sius in vestitura feudali verb. cum me-
 ro num. 19. pagin. 31. Balb. de prescrip-
 tio 2. parte §. principal. 2. questio. nu.
 8. & quest. 4. num. 4. & plures quos re-
 fert Antonius Gabriel lib. 5. communij
 tit. de prescriptio conclusio. 1. num. 50.
 & Ostaian. decisio. Pedamontana 1. 1.
 num. 20. & asserit receptum Nata consil.
 98. numer. 19. lib. 1. & Roland. consil.
 100. num. 103. lib. 4. quibus addendus
 est Alexand. consil. 14. num. 15. lib. 5 &
 consil. 6. n. 4. lib. 1. Padil. l. 1. n. 51. C.
 de seruitutib. Peregrinus de iure fisci lib.
 1. tit. 2. num. 66. Garcia tracta. nobili-
 tatis glosa 7. num. 7. Et constat eo. quod
 in prescriptione immemoriali, non est ne-
 cessarium probare scientiam illius, cōtra
 quem prescribitur, glos. leg. hoc iure §. du-
 ctus aqua & ibi Angelus ff. de aqua quoti-
 diana & affina. Neque obstat ratio supra
 in contrarium allata, quia licet clare de
 scientia non constet, tamen semper præ-
 sumptiue de ea videtur constare: & qui-
 dem presumptiue contra quam non ad-
 mittitur probatio in contrarium, Salicet
 leg. authoritate in fine C. vnde vi Alex.
 consil. 24. numer. 16. lib. 5. Iason consil.
 209. col. 2. in princip. lib. 2. Dectus con-
 sil. 158. in causa num. 9. & in specie aduer-
 tit Azenedo leg. 1. tit. 15. lib. 4. Ordina-
 num 15. quannus id non satisperceperit O-
 stanian. decisio. Pedamontana. 101. num.
 22.

Præterea tempus immemoriale habet
 vim concessionis solenniter factæ, d. §.
 ductus aque, & etiam incorporalibus ac-
 quiritur quasi possessio sufficiens ad præ-
 scribendum sine scientia veri domini si
 modo cum tit. habito à tertio prescriba-
 tur, leg. si ego §. 1. & ibi glosa ff. de pub-
 lican. leg. final. ad finem C. de pres-
 cript. longi temporis resoluit Iason leg. 5.

§ ex

§. ex contrario num. 31. ff. de acquirend. possessio Ripa cap. cum ecclesia num. 64. de causa possess.

¹³⁴ Ex quibus cauendum est, à Couarruias cap. possessor 2. part. in principio col pen. verif. deniq; mihi dum resoluit quod ubi agit de acquirendis iuribus incorporalibus, quorum vsui, & exercitio ius resistit, quod tunc etiam in prescriptione immemoriali, requiritur probatio scientiæ illius contra quem præscribitur subferibit, *Ostianus. decis. Pedamonta. 101. num. 21.* hæc enim traditio apertissime ex supra traditis confunditur, & est textus clarus, cap. 1. in fine de prescript. in 6.

¹³⁵ Similiter neque admittenda est traditio, *Ostianus. d. decis. Pedamonta 101. numer. 20. & consil. 2. num. 12.* dum dicit, quod si præscriptio non sit immemorialis, tunc oportet probare scientiam illius, contra quem præscribitur: nam cum propter iuris resistentiam, eo casu saltem titulus requiritur, cap. 1. de præscriptio, in 6. in distincte non est necessaria scientia illius contra quem præscribitur, *leg. final. in fine C. de prescript. longi temporis & supra diximus.*

¹³⁶ Præterea neque est admittenda opinio illorum, qui dicunt, quod probata scientia principis: non requiritur præscriptio immemorialis: sed sufficit tempus ordinarium ad præscribendum merum vel mixtum imperium: adeo quod concludat, *Isa son leg. de quibus numer. 22. ad finem ff. de legibus, decem annos sufficere hoc casu ad præscribendum allegat, leg. viros C. de diuersis officiis lib. 12.* Sed aperte fallitur, quia publica non præscribuntur nisi spatio 40. annorum, *leg. omnes supra eo. vnde cautius videtur locutus, Bald. consil. 242. antiqua est col. 1. ad finem lib. 2.* quod data scientia principis, merum vel mixtum imperium præscribetur 40. annis, quod & probant, *Alex. consil. 24. numer. 16. lib. 5. Ostianus Cachetanus consil. 34. num. 42. & vrgit pro hac opinione traditio, Panor. consil. 94. colun. 1. ad finem lib. 1. quod ea quæ non præscribuntur nisi tempore immemoriali, data scientia principis, præscribuntur spatio 40. annorum: subscibit, Felin. cap. accedentes col. 6. ad*

medium de præscriptio. Padil. leg. 1. num. 52. C. de seruitut. quicquid prædicti existiment, verius est etiã data scientia principis, necessariam esse in prædictis præscribendis possessionem immemoriam, quia in alijs quibuscunque præscriptionibus, non fit differentia inter ignorantiam vel scientiam Domini: contra quem præscriptor, leg. fin. ad finem C. de præscriptio, longi temporis, & ideo semper erit necessaria præscriptio immemorialis, vt resoluunt, Aymon tractat. de antiquitat. temporis 4. parte §. absolutis num. 17. pag. 177. Couarru. d. cap. possessor. 2. parte §. 2. nu. 8. ante finem, & asserit receptum, Valase. d. leg. imperium num. 135. ad finem Azueus leg. 1. tit. 15. lib. 4. ordin. numer. 11.

¹³⁷ Et supra allegatorum opinio, tantum admitti potest, quando habet possessor. titulum putatiuum, siue coloratum, & transferunt 40. anni cap. 1. de præscript. in 6. leg. fin. C. de vsu d. patrimonialib. lib. 11. Declarando vt per Bart. leg. cum de in rem verso num. 2. ff. de vsuris: Et Vtrum scientia officialium, idem operetur in hac materia, quod scientia ipsius principis? vide, Bart. leg. si publicanus §. fin. num. 2. ff. de publicanis, & Alex. consil. 6 num. 3. lib. 1. Aretin. consil. 42. num. 4. Balb. de præscriptio 2. parte 5. principalis quæst. 3. num. 8. & quæst. 4. num. 4. Decianus consil. 124. num. 49. lib. 3. Antonius Gabriel. lib. 5. communium tit. de præscriptione conclusio. num. 61. & in terminis vide Burgos leg. 1. tauri num. 233. Padilha leg. 1. num. 56. C. de seruitut. de clarando vt per Iosfredum consil. 36. num. 10. Item quod in regno Castellæ, quando ecclesiasticus præscribit contra iurisdictionem seculari, etiam per tempus immemoriam, quod isto casu scientia principis sit necessaria, disponit leg. 15. tit. 1. lib. 4. ordinam. de cuius intellectu agit Azueus leg. 1. tit. 15. lib. 4. ordinamenti num. 16. & vide Cabedum decisio. 9. num. 3. in 2. p.

¹³⁸ Vltimo ad complementum istius articuli, restat videre quid per leges Castellæ antiquæ Regis alphonssi relata, leg. finali tit. 13. lib. 3. ordinam. antiqui, & gonis.

ponebat iurisdictionem criminalem, & civilem simul, vel criminalem solam, non posse prescriptione acquiri nisi per tempus immemorabile: civilem vero iurisdictionem solam, acquiri spatio 40. annorum, de cuius intellectu agunt *hosecius leg. imperium nuntis ff. de iurisd. omnium iudicum, & Conarradus d. cap. possessor. 2. parte §. 3. num. 3.* Et ex prædicta lege, multas illationes facit *Anandanus lib. 1. de exequend. mandatis cap. 1. num. 21.* Quæ tamen hodie omnia cessant, quia in noua recopilatione ordinamento *leg. 1. tit. 15 lib. 4. ordinamenti*, Constitutum fuit, quod neque iurisdicção criminalis neque civilis acquiri possit, nisi per tempus immemorabile, & notat *Molina lib. 2. de primogen. cap. 6. num. 49.*

¹⁴⁰ In regno autem Portugaliæ constitutum fuisse creditur, vt neque tempore immemorabili iurisdictionalia præscribi possint, vt tradit *Valascus de emphyteusi quest. 8. num. 22. & num. 26. & num. 36. ad finē & subscribit Molina Societatis Iesu. disputatio 75. col. 12. & Cabedus decisio. Lusitana 41. num. 8. & decisio. 9. num. 2. in 2. parte quest. & ipse noua ratione confirmat d. vers. 12. num. 1. in 2. part. & decisio 41. num. 8. in 2. parte Cabedus decis. 65. n. 10. & 12. in 2. parte adducunt *Ordinat. lib. 2. tit. 45. §. 10. & §. 56.* Cæterum hæc opinio nunquam mihi placuit, neque enim solent leges Portugaliæ facile recedere a receptis opinionibus iuris communis: quoniam etiam in hac materia tempus immemorabile habere vim priuilegij iuxta regulam *leg. hoc iure §. dicitur aque ff. de qua quotidiana, & alina. & cap. super quibusdam §. præterea de verborum significat. clare signif. Ord. li. 2. tit. 27. §. 1. & §. fin. Noua Recopil. Ita vt verius videatur etiam in hoc regno probandam esse resolutionem Antonij Perigrini tracta. de fidei commiss. art. 52. num. 141. Quod in his iurisdictionalibus, possessor debet ostendere titulum concessionis, per priuilegium, vel per possessionem immemorabilem, quæ hoc casu habet vim priuilegij: & ante eum *Paulus leg. Imperium nunt. 7. supra de iurisd. omn. iudic.* Nec contrarium probant Ordinationes allegatæ in**

contrarium, nam ad primum de *Ordinat. lib. 2. tit. 45. §. 10.* Responderetur, lequi quædo possessor præterit præscriptisse, (so dereito daçada) quæ pertinet ad supremam potestatem principis: quæ ab eius persona separari non potest, *Ordinatio lib. 2. tit. 45. §. 8.* huiusmodi enim iurisdictioni, nullo tempore præscribi poterit vt supra dictum est; neque etiam obstat *Ordinatio lib. 2. tit. 45. §. 56.* Quia lex illa declarauit, modum, quo Barones, & alij deberent vt iurisdictione illis concessa, etiam per verba generalia: & inter ea prohibuit eos aliqua facere, & constituit quod contra prohibita fieri per prædictam ordinationem non prodesset præscriptio etiam immemoralis: quia illa ordinatio habet possessionem pro damnata & sic restrinxit se ad prohibita per eandem Ordinationem: quare licet enim cui conceditur merum, & mixtum imperium, iure concessionis possit multa facere, de quibus per *Iacob. in inuestit. feudo verb. cū mero a num. 2. pagin. 29. & per Cabed. decis. 11. num. 11. in 2. parte, & Bald. cap. 1. a num. 5. de Capitaneo qui contra vèdidu tamen ea iure regni facere non poterit quia per eam non permittuntur, similiter ea Ordinatio d. lib. 2. tit. 45 §. 7. prohibet domines terrarum vt maiori iurisdictione, quam in donatione continetur, & id eo §. 19. in fine eiusd. ord. continetur quod licet aliqua ratione confirmatur consuetudo, quam domini terrarum habent in suis terris, semper tamen intellegitur, dummodo non excedant contenta in donatione, hæc enim neque præscriptione immemorali acquiruntur, vt disponit dicta *Ordinat. lib. 2. tit. 45. §. 56. & vide Cabed. decis. 14. num. 1. & ultra §. 149* præ tradita prædictorum ratio est. Quia quando ex titulo constat, quale, & quantum ius competat, ultra id præscribi non potest: quia constat de mala fide præscribentis ac ita locum habet regula *cap. final. de prescriptio. & in specie Panor. c. sil. 19. ad finem lib. 2. Balb. de prescriptio. 1. parte 3. principal. quest. 10. num. 26. & probat elegans Ord. Portugaliæ lib. 2. tit. 27. §. 3.* Cæterum non inuenitur prohibitum per Ordinationes, quod quis non ha*

beat

- donatione Regia, nam imò dicendū est, quod in hac materia ordinatio expressæ adomissit prescriptionem immemorialē quæ habetius donationis, & privilegij Ord. li. 2. tit. 27 §. 1. & final. & vt supra diximus, & quantum in prædicta lege, præsupponatur donationē Regis debere in terrene, nō ob id videtur prohibuisse quod sine illa non possideretur nec; acquirerē iuxta doctrinā Salicet l. fin. in princ. C. de sententijs ex breui loco recitandis quā probat Alex. cons. 24. nu. 3. li. 4. Iason l. nō dubiū n. 18. C. de legibus, & notab. Ant. Nata. cons. 16. n. 1. lib. 1. & consequenter sub verbis, & dispositione Ord. d. lib. 2. t. 45. §. 56.
- 147 Ex quibus inferitur annotatio ad tradita per Valascum de emphyteusi quest. 8. n. 27. & n. 32. multos referens, & Cabed. dec. 9. ad fin. in 2. parte, quod si quis spoliatur iurisdictione, per officarios regios, non cōpetet restitutio etiā si hæc spoliatio facta fuerit lite pendente iuxta c. cū persona de privileg. in 6. Pereg. de iure fisci lib. 6. tit. 8. num. 24. de quo tamen videndus est Conarub. præf. cap. 17. num. 6. cum enim Ord. lib. 2. tit. 45. §. 56. dannet prædictā possessionē expulsi ab ea non restituetur: Rota antiqua 56 & noua 16 sub rub. de restitutione spoliatorum. Sed vtrique ea ordinatio non loquitur in casu, de quo agimus vt supra ostensum fuit, & ideo si in debito fuit expulsi, per dominū, vel eius officiales restitui debet, c. 1. §. si vero de milite vassallo qui contumax est l. meminerint. & l. autoritate C. unde vi interminis Aflitilis decif. 116. n. 5. & alij relati per cōmuniā in ritibus regni scicili c. 40. n. 184.
- 149 Sed quantum traditio Valasci non sufficienter probetur ex eius fundamento, tamen pro ea vrgenter facit: quia cum ius commune sit pro Rege, & resistat præscribenti, non debet restitui, nisi titulum legitimū ostendat: cap. ad decimas de restitut. spoliatorum in 6. & cap. cum persona §. fin. de privilegio in 6. Et ita arguunt, & tenent Ioannes Faber §. retinendæ numer. 33. Institut. de interdicijs Ancarran. consil. 310. numer. 12. & Menoch. de retinend. possess. 3. remedio. à numer. 153. & multos alios refert idem tenentes, & eorum rationes.

Peregrinus de fidei commiss. artic. 52. numer. 142. & Canalian. decif. 27. numer. 33. in 1. parte Capicini decifio. 77. numer. 9. & ex Hispanis Gregorius leg. 9. tit. 4. partit. 5. verb. Otorgadas, & Conarrubias præf. cap. 17. num. 6. vers. primam, & Cabedus decif. 20. numer. 3. in 1. parte, & decifio. 189. numer. 4. & ad Pedamentan 2. parte, & decif. 15. numer. 6. d. 2. parte quibut addit Andre. de Isernia cap. 1. §. illud quoque numer. 68. de prohib. feudi alienatio. per Federicum, & ibi Aflitilis numer. 34. Boerius decif. 150. num. 10. laicè Roland. cons. 89. a numer. 25. & 36. lib. 2. & Pacian. de probatio. lib. 2. cap. 20. num. 48. & addit notab. dictum Bald. l. vis eius ad finem C. de probatio. Et satis vrget pro hac parte constitutio regni Neapolitani lib. 3. tit. 8. & ibi notat Andre. de Ysernia. Sed & circa hæc rationē est dili genter aduertendū, quod ea tantū cōcludit: quando quis ante cōpletam prescriptionē immemorialē, possesse iure iurisdictionis Spoliatur, nam si postea cū ea prescriptio immemoralis habeatur loco tituli, sine dubio restituetur vt probat. c. in fine de prescriptio. in 6. vt post alios admittit Roland. consil. 89. num. 19. ad finem lib. 2. Antonius Nata. consil. 640. num. 3. lib. 2. & hoc etiam modo debet declarari cap. cum persona §. fin. de privileg. in 6.

Item est aduertendū, quod licet in prædicto fundamento præsupponatur quod hoc casu requiratur possessorē cōcedere iustū titulū, & ultra eos, Aymō consil. 322 col. 2. & Menoch. tractat. de recuper. possess. 15. remedio n. 466. Tamen verius est, factis esse ostendere titulum coloratē iuxta traditionē, gl. fin. clem. 1. de causis possess. cointer receptā vt per Cassandru decif. 4. n. 7. de restitut. spoliatorū & in specie Aflitilis cap. 1. §. illud n. 50. & n. 55. de prohibita feudi alienatio. per Federicū, & laicus cōprobat Alciat. consil. 408. n. 7. Peregrin. de fidei commiss. art. 52. numer. 142. & Menochius consil. 2. num. 175. lib. 1. & facit bene textus cap. cum persona §. quod si talis, vers. qui saltem causā tribuat prescribendū de privileg. in 6. & quæ Gomerc. regula de trienalit quest. 26.

Et ideo etiā decifio. d. 1. ad decimas de

Y

reiff